

HRVATSKI VOJNIK

Broj 403 • 31. kolovoza 2012. • Izlazi od 1991. • www.hrvatski-vojnik.hr

BESPLATNI PRIMJERAK

ISSN 1330 - 500X PRINTED IN CROATIA 0 3 5 1 2
9 7 7 1 8 4 7 1 2 0 3 0 0 3

VOJNA
TEHNIKA
**ANDERS
DOLAZI?**

RAZGOVOR

brigadir Tomislav Galić,
zapovjednik 19. HRVCON-a

PROFESSIONALNOST
S LJUDSKIM LIKOM

BOJNA NBKO

ODGOVOR
NA MODERNE PRIJETNJE

SADRŽAJ

4 RAZGOVOR

brigadir Tomislav Galić, zapovjednik 19. HRVCON-a

8 VOJNI POLIGON GAŠINCI

Temelj za buduću karijeru

10 MULTINACIONALNA SATNIJA VOJNE POLICIJE

Profesionalnost s ljudskim likom

12 RAZGOVOR

pukovnik Karol Lučan, zapovjednik 93. zrakoplovne baze

14 VIJESTI IZ MORH-a

Potpisani memorandum o suradnji na području zbrinjavanja streljiva i eksploziva

15 BOJNA NBKO

Odgovor na moderne prijetnje

18 PATER IVO TOPALOVIĆ

– VOJNI KAPELAN U TRIMA MISIJAMA

Duhovna misija u Afganistanu

20 VIJESTI IZ OSRH

Rekordna protupožarna sezona

22 NATO VIJESTI

NATO i EU – suradnja i partnerstvo

24 NOVOSTI IZ VOJNE TEHNIKE

Nastavak talijanskog programa korveta

PREPOZNATLJIVOST I ODGOVORNOST ODLIKE SU Pripadnika HRVCON-a

PROFESSIONALNOST S LJUDSKIM LIKOM

Naslovnicu snimio Davor KIRIN

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA)
Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2012.
Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

IMPRESSUM

Nakladnik:

**MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE
SAMOSTALNA SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I IZDAVAŠTV
ODJEL HRVATSKIH VOJNIH GLASILA I IZDAVAŠTVA**

Glavni urednik:
Zamjenica glavnog urednika:
Zamjenik glavnog urednika za internet:

Urednici i novinari:

Urednik fotografije:
Fotografi:
Grafička redakcija:

Marketing i financije:
Tiskara Zelina d.d., Sv. I. Zelina, K. Krizmanić 1

Adresa uredništva:

Naklada:

Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@morph.hr)

Vesna Pintarić (vpintar@morph.hr)

Toma Vlašić (toma.vlasic@morph.hr)

Leida Parlov (leida.parlov@morph.hr),

Domagoj Vlahović (domagoj_vlahovic@yahoo.com),

Lada Puljizević (ladapuljizevic@yahoo.com)

Tomislav Brandt

Josip Kopi, Davor Kirin

Zvonimir Frank (urednik), (zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,

Damir Bebek, Predrag Belušić

Igor Vitanović, tel: 3786-348; fax: 3784-322

Tiskara Zelina d.d., Sv. I. Zelina, K. Krizmanić 1

Odjel hrvatskih vojnih glasila i izdavaštva, Ilica 256b,

10000 Zagreb, Republika Hrvatska

<http://www.hrvatski-vojnik.hr>, e-mail: hrvojnik@morph.hr

4000 primjeraka

28 VOJNA TEHNIKA

Anders dolazi?

30 VOJNE ORGANIZACIJE

Uvođenje činova u vojnu organizaciju (I. dio)

34 NOVE TEHNOLOGIJE

Taktičko lasersko oružje

38 RATNA MORNARICA

Fregate klase Shivalik (II. dio)

42 PODLISTAK

Moćna sila srednjeg vijeka

- 44 DOMOVINSKI RAT**
Pokušaj uvođenja izvanrednog stanja u Hrvatsku

45 IZ ZBIRKI VOJNOG MUZEJA
Protutenkovski top Breda 47/32 M39

46 FILATELIJA
Poštanske marke - podsjetnici na ratna zbivanja

47 VEKSIFOLOGIJA
Zastave hrvatskih krajeva u starim izvorima

48 MULTIMEDIJA
Ultratelevizor

UVODNIK

Hrvatski vojnici koji sudjeluju u mirovnim misijama i operacijama diljem svijeta, a napose u operaciji ISAF, svojim su odgovornim i profesionalnim pristupom zadaćama već odavno postali našim neformalnim veleposlanicima. Upravo smo stoga u ovom broju razgovarali s brigadirom Tomislavom Galićem, zapovjednikom 19. HRVCON-a, koji se posebno osvrnuo na sva postignuća kontingenta kojim je zapovijedao, ali i na postignuća svih prijašnjih kontingenata koji su stvarali pozitivnu sliku o pripadnicima Oružanih snaga Republike Hrvatske.

Slijedom toga donosimo i reportažu o Multinacionalnoj satniji Vojne policije čiji su pripadnici sad već davne 2003. godine bili prvi koji su sudjelovali u operaciji ISAF.

Dočasnici su kralježnica svake vojske, a o tome koliko pojedini dočasnik ima razvijene liderске sposobnosti uvelike ovisi ostvarenje postavljene zadaće. Donosimo reportažu o tečaju za stjecanje prvog dočasničkog čina na kojem je sudjelovalo tridesetak hrvatskih vojnika, a proveden je zahvaljujući iznimnoj suradnji HKoV-a i Američke kopnene vojske za Europu. Ono što se može nazvati "modernim prijetnjama" svakako

su ugroze koje u sebi imaju nuklearne, biološke ili kemijske elemente. U skladu s tim sve svjetske vojske, pa tako i Oružane snage Republike Hrvatske, sve veću pozornost posvećuju obrani od takvih potencijalnih ugroza. U ovom vam broju predstavljamo Bojnu NBKO, postrojbu koja je na najvišoj razini razvila sposobnosti za obranu od takvih ugroza.

U rubrici vojne tehnike donosimo tekst o srednjem tenku Anders čije se fleksibilno podvozje može prilagoditi raznovrsnim zadaćama, a zadnji je razvojni uspjeh poljske obrambene industrije. Na području novih tehnologija upoznajemo vas s novom generacijom laserskog naoružanja koje mora biti dovoljno maleno i snažno kako bi se uklopilo u borbene zrakoplove, besposadne letjelice, oklopljena borbena vozila te manja borbena plovila. Saznajte i kako je kroz povijest teklo uvođenje činova u vojnu organizaciju, kakva je bila ratnička prošlost skandinavskih zemalja ili pak koje su povijesne osobe i događaji ostali zabilježeni na poštanskim markama... I, svakako pratite naš izbor noviteta na području multimedije i mobilne telefonije.

Uredništvo

RAZGOVOR

**brigadir Tomislav Galić,
zapovjednik 19. HRVCON-a**

U proteklih devet godina, koliko su priпадnici OSRH nazočni u operaciji ISAF, imidž hrvatskog vojnika kao profesionalnog i vjerodostojnog partnera izgrađivao se iz kontingenta u kontingenat. Naši su prethodnici podignuli ljestvicu jako visoko. Sretni smo ako smo je održali na istoj razini, a bit ćemo još sretniji ako je naši nasljednici podignu na još višu razinu. Uvjereni smo da smo i mi bili djelić mozaika koji nastoji donijeti mir i stabilnost afganistanskom narodu

PREPOZNATLJIVOST I ODGOVORNOST ODLIKE SU PRIPADNIKA HRVCON-a

“Ono što me fascinira 4500 km od Domovine solidarnost je među vojnicima različitih nacionalnosti i snalažljivost pripadnika hrvatskog kontingenta

Dražen JONJIĆ

Susret s pomoćnicom
glavnog tajnika NATO-a
Kolindom Grabar Kita-
rović tijekom njezina
posjeta Afganistanu

Brigadir Tomislav Galić, zapovjednik 19. HRVCON-a, časnik je bogate vojne karijere. Među brojnim dužnostima koje je obnašao otkad se još 1990. kao pripadnik policije uključio u obranu zemlje svakako se ističe ona hrvatskog vojnog izaslanika obrane u Republići Austriji, Slovačkoj Republici i Švicarskoj Konfederaciji. U Saveznoj Republici Njemačkoj polazio je ratnu školu (Hamburg, 1998. – 2000.). Zapovjedanje 19. HRVCON-om jedna je od onih posebnih, odgovornih zadaća.

**Približava se kraj rotacije
19. hrvatskog kontingen-
ta u operaciji ISAF kojim
zapovijestate. Kako ste do-
živjeli protekle mjesecе,
postoje li događaji koji su
obilježili djelovanje 19.
HRVCON-a?**

Kada sam u listopadu 2011. godine upućen na pripreme u ZOS OS RH činio mi se rujan 2012. jako daleko. Odličan i dinamičan program priprema s puno novih i zanimljivih informacija te spremnost na pomoć pripadnika ZOS-a GS OS RH doveli su me vrlo brzo do ožujka ove godine i upućivanja u područje operacije ISAF. Dinamika zbivanja na terenu još brže me dovela gotovo do kraja rotacije. Sada, kada znamo da naši nasljednici dolaze za par

tjedana, a da ćemo i mi za manje od mjesec dana biti u Domovini, puno je lakše pripremati prihvatanje pripadnika 20. HRVCON-a, primopredaju dužnosti i mјere za naše napuštanje područja operacije ISAF. Tijekom boravka i djelovanja 19. HRVCON-a održan je NATO-ov summit u Chicago na kojem su usvojene odluke koje su ključne za budućnost Islamske Republike Afganistan. Odluke većine NATO-ova i hrvatskih zemalja o povlačenju dijela svojih snaga iz Afganistana već ove godine odnosno o tome da do kraja 2014. osposobe pri-

padnike afganistanske vojske i policije da sami preuzmu brigu o stabilitetu i sigurnosti vlastite zemlje, prouzročile su promjenu ustroja i afganistanskih snaga sigurnosti i NATO-ovih zapovjedništava svih razina. Svi ti planovi i gotovo svakodnevne promjene morali su se pratiti jer su imali izravne implikacije i na sastav 19. HRVCON-a.

**Već je devetnaesta hrvatska
rotacija u operaciji ISAF.
S godinama se povećavao
i broj pripadnika kontingenata.
Kako biste ocrtali zadaće kojima se bave
pripadnice i pripadnici OS RH
ovdje u operaciji ISAF?**

Brigadir Tomislav Galić sa zapovjednikom
ISAF-a generalom Johnom Allenom

RAZGOVOR

Koliko mi je poznato, 19. HRVCON dosad je najbrojniji hrvatski kontingenat te je tijekom lipnja i srpnja ove godine dosegnuo maksimalni broj od 347 pripadnika Ministarstva obrane i Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske. U pravu ste kada kažete da se broj nije samo kvantitativno povećavao, nego i kvalitativno, odnosno stavljen je fokus na obuku afganistanskih snaga sigurnosti i to u različitim rodovima i strukama. Tu moram spomenuti mentore pješačke bojne, bojne za borbenu potporu topništva, mentore u Školi inženjerije, zatim mentore na korpusnoj i brigadnoj razini, mentore logističkih struka na garnizonскоj razini, topničke mentore u okviru vojnog obučnog središta, policijske mentorske operativne timove koji mentoriraju civilnu afganistansku policiju na provincijskoj i okružnoj razini u suradnji s mentorima iz MUP-a, zatim savjetnički tim u Školi logistike, savjetnički tim za obuku afganistanskih pilota na helikopterima Mi-17 i tehničara letača te zemaljskog osoblja za održavanje helikoptera. Svakako bih istaknuo projekt ustrojavanja i mentoriranja Škole vojne policije koji je, upravo zbog prepoznatljivosti, profesionalnosti i kvalitete djelovanja vojne policije u ISAF-u u svibnju 2011. godine povjeren Republici Hrvatskoj kao vodećoj naciji. Entuzijazam i oduševljenje pripadnika Vojne policije Oružanih snaga Republike Hrvatske, tada na čelu s brigadirom Olujićem i, sada, s brigadirom Akrapom, prepoznao je i NATO te ga proglašio najuspješnijom regionalnom suradnjom u Savezu. Narančno, bilo bi nekorektno ispustiti i ostale pripadnike kontingenata koji vrijedno i samozatajno obnašaju svoje dužnosti u okviru HQ ISAF-a, ISAF-ova Joint Commanda, RC-a North i Capital, KMTC OTB-a ili u okviru nacionalnog sustava zapovijedanja i vođenja.

Kako biste opisali ulogu zapovjednika kontingenata i svoje skupine?

Zapovjednik kontingenata odgovoran je za sveukupno uskladeno djelovanje kontingenata u cilju provedbe zadaće, predstavlja kontingenat pred međunarodnim i drugim tijelima, odgovoran je za rad kontingenata i uskladivanje aktivnosti s uvjetima života i rada, ima administrativni nadzor nad svim pripadnicima kontingenata. Ono što niti jednim dokumentom, zapovijedi ili pravilnikom nije propisano, a mora biti pozitivna odlika svakog zapovjednika, stalna je briga za svakog pripadnika kontingenata. Upravo u svemu tome zapovjedniku pomaže njegova osobna skupina i vrijedno radi operativni časnik, prvi dočasnik HRVCON-a, časnik za informiranje koji je prvi put uključen u rad jednog HRVCON-a, časnica i dočasnik za KIS i vojni kapelan. Bez obzira na to koliko je zapovjednik sposoban, njegov uspjeh i uspjeh kontingenata ovisi i o njegovoj osobnoj skupini. Moju je skupinu definitivno vodila predanost i oduševljenje poslom koji su obavljali u operaciji i neiscrpna želja te briga o pripadnicima 19. HRVCON-a. Pripadnici 19. HRVCON-a i ja na tome smo im neizmјerno zahvalni.

Uvjerili smo se kako afganistanski vojnici i policajci vrlo rado surađuju s hrvatskim kolegama. To su Vam potvrdili i afganistanski časnici s kojima ste se susretali. U čemu je tajna onoga što mnogi zovu hrvatskim pristupom?

19. HRVCON najbrojniji je hrvatski kontingenat dosad te je tijekom lipnja i srpnja ove godine dosegnuo maksimalni broj od 347 pripadnika Ministarstva obrane i Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske.

U jednoj od patrola na sjeveru

Upravo tako. Netko bi rekao da je to floskula i da se precjenjujemo. Nisam ni ja osobno o tome razmišljao onako kako sada razmišljam. Razuvjerilo me puno pozitivnih primjera u koje sam se osobno uvjero, kao i priče pripadnika kontingenata koji su svakodnevno s afganistanskim vojnicima na terenu, na vježbalištu, u uredu. Osim dobre pripreme koju prolaze u okviru preduputne obuke, pripadnici hrvatskog kontingenata imaju izražen osjećaj za pomoći ljudima u nevolji, uzimaju u obzir različitost kulture, religije i običaja, a svoje milosrđe pokazuju i darivanjem djece u selima koja svakodnevno obilaze i u afganistanskim postrojbama s dočasnicima i časnicima koje mentoriraju. Taj osjećaj istinske pomoći i iskrenog pristupa i poštovanja pridonosi razvijanju prijateljskog odnosa što jako dobro osjećaju i Afganistanci, a propagira ISAF u duhu Shona ba shona ili rame uz rame.

Kakva je suradnja sa savezničkim snagama?

Ono što me fascinira 4500 km od Domovine solidarnost je među vojnicima različitih nacionalnosti i snažljivost pripadnika hrvatskog kontingenata. Već ste pisali o odličnoj suradnji američkih i hrvatskih pripadnika u području održavanja borbenih vozila i sredstava veze u kampu Marmal u Mazar-e Sharifu. Posebno bih naglasio

suradnju pripadnika njemačkog i hrvatskog kontingenta u Kabulu koja je rezultirala obukom većeg broja naših pripadnika u upravljanju HMMWY-jem. Obuku su proveli pripadnici ANA-e u Školi logistike u kojoj je vodeća mentorska nacija SR Njemačka.

Svaki je od naših kontingenata donio nešto novo, gradio ugled Oružanih snaga Republike Hrvatske u operaciji ISAF. Poštovani smo i prepoznati. Kako to objašnjavate?

U proteklih devet godina, koliko su pripadnici Oružanih snaga Republike Hrvatske nazočni u operaciji ISAF, imidž hrvatskog vojnika kao profesionalnog i vjerodstojnjog partnera izgrađivao se iz kontingenta u kontingenat. Naši su prethodnici podignuli ljestvicu jako visoko. Sretni smo ako smo je održali na istoj razini, a bit ćemo još sretniji ako je naši nasljednici podignu na još višu razinu.

Kada vidim te mlade zapovjednike sastavnica i vodova ponosan sam i sretan i zadovoljan što Oružane snage Republike Hrvatske imaju svijetu budućnost, jer je čovjek, dakle vojnik, dočasnik i časnik najveća vrijednost sustava, što nam pokazuje i primjer iz Domovinskog rata. Istaknuo bih događaj koji se zbio nakon postrojavanja u jednoj sastavniči kada je mladi zapovjednik voda okupio svoju postrojbu i u ime mlađih vojnika Zahvalio starijim vojnicima, sudionicima Domovinskog rata, što su im omogućili da danas mogu služiti u hrvatskim oružanim snagama. To je naša budućnost i u njih treba ulagati. Koliko poštujemo jedni druge, toliko će nas i drugi poštovati.

Hrvatski kontingenat u Afganistanu nalazi se na nekoliko lokacija na sjeveru zemlje i u Kabulu te izvršava različite zadaće. Kako izgleda dan pripadnika 19. hrvatskog kontingenata u operaciji ISAF?

Trenutačno je hrvatski kontingenat raspoređen u okviru dvaju regionalnih zapovjedništava, odnosno dvaju gradova, Kabula i Mazar-e Sharifa. Dok su na sjeveru u okviru RC North u Mazar-e Sharifu razmješteni u dvama kampovima, pripadnici hrvatskog kontingenata koji se nalaze u glavnom gradu Kabulu u nekoliko razina zapovijedanja u ISAF-u razmješteni su u ukupno sedam kampova. Pritom udaljenost između najudaljenijih kampova iznosi ukupno 30 km.

Koliko smo mogli vidjeti, stožerni dočasnici i časnici u svojim su zapovjedništvima neformalni hrvatski

veleposlanici u Afganistanu. Ne samo oni, nego i pripadnici svih sastavnica kontingenta...

Svaki vojnik, dočasnik i časnik, radio on u jednom od stožera ISAF-a, na mentoriranju ili osiguranju, neformalni je veleposlanik Republike Hrvatske. Zajedničko je svima njima da izvršavaju svoje zadaće profesionalno i savjesno i da se stegovano ponašaju, svugdje i u svako vrijeme.

Koliko je obuka svih naših pripadnika koji sudjeluju u operaciji korisna i primjenjiva u njihovim svakodnevnim zadaćama u Afganistanu?

Svaki se pripadnik kontingenata svakodnevno više puta nalazi u situaciji u kojoj može primjeniti u području operacije sve ono što je prošao i naučio tijekom preduputne obuke. Međutim, boravkom u području operacije pripadnici kontingenata nailaze i na nove izazove. Sve te novine u djelovanju pripadnici 19. HRVCON-a brižljivo evidentiraju kako bi svojim kolegama u budućim rotacijama, u skladu s načelom naučenih lekcija, omogućili njihovo lakše prepoznavanje radi pravodobnog i primjerenog odgovora.

Iza Vas i pripadnika Vašeg kontingenata gotovo je šest afganistanskih mjeseci. Sto je ono što devetnaesti hrvatski kontingenat ostavlja svojim nasljednicima – jubilarnom dvadesetom HRVCON-u?

Misija ISAF-a je, u suradnji s međunarodnom zajednicom, poduprijeti Vladu Islamske Republike Afganistan. Uvjereni smo da smo i mi bili djelić tog mozaika koji nastoji donijeti mir i stabilnost afganistanskom narodu. Oduševljenje i uvjerenje da činimo pravu stvar te sreću i zadovoljstvo koji proizlaze iz toga želimo podijeliti s našim nasljednicima. ■

Polaznici su upućivani u zadane ophodnje i akcije, a suprotna ih je strana napadala iz pješačkog oružja. Neprestano su bili pod paskom instruktora

VOJNI POLIGON GAŠINCI

Tridesetak mlađih hrvatskih vojnika, kandidata za stjecanje prvog dočasničkog čina, polazilo je na vojnem poligonu "Gašinci" tečaj osposobljavanja vojnika "WLC – Warrior Leaders Course". Tečaj se održavao u sklopu suradnje HKoV-a i Američke kopnene vojske za Europu, a provodila su ga četvorica instruktora Dočasničke škole 7. američke armije i njihovi hrvatski kolege iz Središta za temeljnu obuku ZOD-a

TEMELJ ZA BUDUĆU KARIJERU

"Ovo su najbolji vojnici iz svih rodova Hrvatske kopnene vojske," tim nam je riječima časnički načelnik Josip Čičak predstavio tridesetak polaznika tečaja osposobljavanja vojnika (WLC). Riječ je o mlađim ljudima (do 25 godina) koji su kandidati za stjecanje prvog dočasničkog čina (skupnik). Za razliku od prethodnih naraštaja, ta je skupina kandidata, u sklopu suradnje HKoV-a i Američke kopnene vojske za Europu (USAREUR), imala pri-

liku zasluziti čin upravo sudjelovanjem na WLC-u. Suradnja OS RH i američkih kolega dogovorena je na ovoproljetnoj 6. konferenciji prvi dočasnika kopnenih vojski europskih zemalja. Tečaj su provela četvorica instruktora Dočasničke škole 7. američke armije i jednak broj njihovih hrvatskih kolega iz Središta za temeljnu obuku ZOD-a.

Teorijski je dio počeo 7. kolovoza u vojarni u Požegi, a praktični 20. kolovoza na vojnem poligonu "Ga-

šinci". Upravo je na terenu u Gašincima instruktore i polaznike posjetila i naša ekipa. Polaznici su upućivani u zadane ophodnje i akcije, a suprotna ih je strana napadala iz pješačkog oružja. Neprestano su bili pod paskom instruktora čije su pronicljive oči snimale i najmanji pokret. Svaki je polaznik u određenom vremenu i situacijama vodio i svoje kolege. Dakle, svi su bili i u ulozi vođe, s tim da ni u jednom trenutku nisu smjeli zapostaviti "klasično"

Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Davor KIRIN

RAZVODNIK MARKO JANO (PUKOVNJA VOJNE POLICIJE)

"Veliki je izazov što je cijeli tečaj na engleskom jeziku. Ocjenjivani smo iz mnoštva stavki, od strojevih radnji i vježbovnika pa nadalje. Amerikanci jako inzistiraju na uče-

RAZVODNICA ŽELJKA TRNOKOP (GOMBR)

"Ovo je vrlo važan korak u mojojem razvoju iz vojnikinje u dočasnicu. Tečaj je odličan, u potpunosti baziran na ulogu vođe, od svakodnevnih uredskih, pa sve do terenskih situacija. Između

teoretskog i praktičnog dijela nisam pravila razliku, smatram da svaki pravi vođa treba imati jednako znanje u svim segmentima. Trema? Razbili smo je prije terenskog dijela."

vojničko ponašanje i vještine. Osjećala se i određena nervosa. Polaznici su predodređeni da jednog dana budu odgovorni za ljude i usto daju primjer, a pad na prvoj prepreći, što tečaj i jest, može imati teške posljedice za buduću vojničku karijeru.

Časnici namjesnički Josip Čičak bio je odgovoran za provedbu tečaja s hrvatske strane. Povjednik je da je temeljni uvjet za sudjelovanje vojnička izvrsnost u svakom pogledu, prožeta vidljivim osobinama vođe. Tečaj je u svojoj osnovi jednak tečaju za razvoj temeljnih sposobnosti vođenja koji provode Oružane snage Republike Hrvatske. Potrebno je promjeniti način razmišljanja vojnika. "Što misliti" mora se pretvoriti u "kako misliti", a to je ključno za dočasnika koji mora donositi odluke i u najtežim, borbenim uvjetima. Američka je posebnost što je tečaj više usmjeren na stalna vrednovanja i provjere stecenog znanja "u hodu". Na kraju, nakon svih vrednovanja i završnog ocjenjivanja, polaznici dobivaju opisnu ocjenu. Ocjena može reći tri stvari: da je netko istog trenutka sposoban za vođu skupine, desetine ili čak voda, da to može postati uz dodatno mentoriranje, ili, što je rijetkošć jer je odabir kandidata vrlo pažljiv, da jednostavno nije za vođu.

Pred kandidatima se našao izazov koji nije bio lak. Tečaj se u cjelini provodio na engleskom jeziku, uskladen s američkim standardima. "Ipak, tehničke i taktičke procedure su u osnovi iste, to se i prije pokazalo u nizu zajedničkih operacija i vježbi," rekao je Josip Čičak, podsjećajući nas da je to i logično za vojske članica NATO-a.

"Tečaj je korak dalje u zajedničkom postizanju interoperabilnosti dviju vojski. Očekujemo niz naučenih lekcija, a neke ćemo sadržaje možda pokušati implementirati u naš program stvaranja dočasnika. To ne znači da ćemo program konceptualno mijenjati, on je za nas izvrstan," zaključuje časnicički

nju, stalno prolazimo kroz ispite. Naporno je, ali mislim da će mi biti od koristi u budućoj karijeri, naročito u međunarodnom okruženju."

namjesnik Josip Čičak. S američke strane, voditelj tečaja bio je nadnarednik Benjamin Rodrigues. Pripadnik 7. armije smatra da je stvaranje vođe neprekidan proces i da instruktori vojnicima trebaju dati smjernice za njegovo poboljšanje. "Najteži je bio početak, kad smo kandidatima objašnjavali što zapravo želimo od njih. Od trenutka kad smo stvarno krenuli, sve je išlo lako. Ono što ću pamtititi kod vaših vojnika jesu njihova predanost i volja za dokazivanjem. Svakog smo dana kod njih vidjeli nešto novo i dobro." ■

ZAVRŠNA SVEČANOST

Završna je svečanost uručenja potvrđnica polaznicima koji su uspješno svladali program tečaja WLC-a održana 24. kolovoza u Središtu za temeljnu obuku Požega.

Završnoj su svečanosti po prvi put nazočili roditelji i uzvanici polaznika. U ime zapovjednika Središta, pukovnika Nike Jurilja, upućena je zahvala američkom instruktorskom timu, a polaznicima zaželjeno puno uspjeha u daljnjoj karijeri i sretan povratak u postrojbu. Najbolji je polaznik tečaja bio pozornik Igor Florijan, pripadnik Gombr-a.

Polaznici se nakon uspješno završenog tečaja mogu rasporediti na dočasničke dužnosti, a zatim im se dodjeljuje prvi dočasnički čin (skupnik). Bitno je naglasiti da je uspješan završetak tog tečaja ujedno uvjet za pristupanje Temeljnoj dočasničkoj izobrazbi.

Upravo je Vojna policija činila naš prvi kontingent u operaciji ISAF, tamo od veljače 2003. godine.

MULTINACIONALNA SATNIJA VOJNE POLICIJE

PROFESSIONALNOST

BILI SU NAŠI PRVI PREDSTAVNICI U ISAF-u, A I DANAS SU PRVI: PO SVOJEM PONAŠANJU, ODNOŠU PREMA ZADAĆAMA, IZGLEDU. PRAVI PREDSTAVNICI OSRH, PRAVI VELEPOSLANI CI SVOJE DOMOVINE OVDJE, VIŠE OD ČETIRI TISUĆE KILOMETARA OD KUĆE. PROVELI SMO DAN U NJIHOVU DRUŠTVU

Razvodnik Ozren Miščević i pozornik Mario Dujmović upravo su u poslu provjeravanja identifikacijskih isprava

"Uobičajen radni dan," rekao nam je satnik Davorin Horvat, zapovjednik Multinacionalne satnije Vojne policije, dok smo se približavali zgradama Regionalnog zapovjedništva Capital (RCC) u kampusu Warehouse u Kabulu. U njoj se nalazi vojnopolicijska postaja u kojoj je Hrvatska vodeća nacija. Osim naših vojnih policijaca u njoj rade i kolege iz Bugarske i Turske. "Upravo je Vojna policija činila naš prvi kontingent u operaciji ISAF, tamo od veljače 2003. godine," kratko nas upoznaje satnik Horvat. Prije nekoliko dana svečano smo obilježili i Dan Vojne policije Republike Hrvatske i svetog Bartolomeja. Tada smo se i dogovorili da jedan od kabulskih dana provedemo u društvu naših vojnih policijaca. Ulazimo u postaju. Na desku nas dočekuje službujuća ekipa. Pozdravljamo razvodnika Krunkoslava Skrozu koji je upravo završavao svoju smjenu. U malom operativnom središtu skupnica Snježana Kramarić prikupila je aktualne podatke s kojima je upoznala satnika

Suradnja s kolegama vojnim policajcima iz drugih zemalja vrlo je dobra. Ne postoje jezične barijere. Vojnopolički posao u svakoj vojski ima slične zakonitosti

Horvata. "Vojnopolički se posao ovdje u biti ne razlikuje od zadaća koje izvršavamo u Hrvatskoj. Osiguravamo zgradu RCC-a, provodimo red i stegu u svojem kampu, nadziremo vojnocestovni promet, radimo očevide prometnih nesreća. Naravno, naši krimovci provode kriminalistička istraživanja te biometrijske identifikacije osoba. Jedna od svakodnevnih zadaća obuhvaća i ophodnje oko našeg kampa Warehouse." Napominje kako je i vodič službenog psa za detekciju eksploziva, desetnik Ždenko Mirt, upravo na zadaći. Primjećujemo odmah kako je suradnja s kolegama vojnim policajcima iz drugih zemalja vrlo dobra. Ne postoje jezične barijere. Vojnopolički posao, poučili su nas, u svakoj vojski ima slične zakonitosti. "Naravno, dragocjena su iskustva koja se stječu u radu u multinacionalnom okruženju. Imamo i mi što pokazati, prije svega iskustvo djelovanja u području operacije. Moja postrojba saставljena je od iskusnih vojnih polica-

Satnik Davorin Horvat i skupnica Snježana Kramarić u operativnom središtu

Bojnik Dražen Sabljić i natporučnica Tatjana Šolaja rade na poslovima biometrijske identifikacije osoba

Dražen JONJIĆ, snimila Željka PETROVIĆ

S LJUDSKIM LIKOM

jaca koji su izniknuli iz Domovinskog rata, ali i mladih snaga. Zapravo, ona je fini balans mladosti i iskustva," govori nam satnik Horvat. "Posao ovde nikada ne prestaje," kaže on. Iz smjene u postaji upravo su izlazili stožerni narednik Anto Majdandžić i razvodnik Zoran Bičanić. U sobi do zapovjednikove u radu na poslovima biometrijske identifikacije osoba ili kako u žargonu vole reći BAT-a prekidamo bojnika Dražena Sabljića i njegovu kolegicu natporučnicu Tatjanu Šolaju. Upravo su skenirali zjenicu jednom od lokalnih zaposlenika u kampu kako bi mogao proizvesti identifikacijsku karticu. Rade kao uigran tim. "Ovo je jedna od naših svakodnevnih zadaća. Kroz naše prostore prođu gotovo svi lokalni zaposlenici u ISAF-ovim instalacijama, naravno najviše oni iz našeg kampa Warehouse," približava nam tehničke rade bojnik Sabljić. "Ovo mi je prvo sudjelovanje u operaciji ISAF. Prije sam mislio hoće li se u ovome poslu snaći. Znam kako je ovo neprocjenjivo iskustvo. Zapravo, oduševljen sam jednostavnosću procedura i postupaka koji se ovde primjenjuju," sažima svoja iskustva u radu u multinacionalnom

Razvodnik Smiljko Gašparac i skupnik Nikola Medved tijekom nadzora brzine koja je u kampu ograničena na deset kilometara na sat

Vojnopolicajski se posao ovde u biti ne razlikuje od zadaća koje izvršavamo u Hrvatskoj. Osiguravamo zgradu RCC-a, provodimo red i stegu u svojem kampu, nadziremo vojnoceštveni promet, radimo očevide prometnih nesreća. Naravno, naši krimovci provode kriminalistička istraživanja te biometrijske identifikacije osoba. Jedna od svakodnevnih zadaća obuhvaća i ophodnje oko našeg kampa Warehouse

okruženju bojnik Sabljić. Gospodin pred neumoljivim objektivom fotoaparata mirno je čekao da naša vrijedna ekipa kriminalista isprati posjetitelje iz svojeg ureda.

Izlazimo iz zgrade RCC-a te zatječemo drugu ekipu naših vojnih policajaca. Razvodnik Ozren Miščević i pozornik Mario Dujmović upravo su u poslu provjeravanja identifikacijskih isprava, ID kartica, rekli bismo. Razvodnik Miščević propisno pozdravlja i na engleskom jeziku zamoli čovjeka u civilnoj odjeći njegovu ID karticu. "Zemo," odgovori on, "možemo mi i na našem." Ma što god to značilo. U kampu Warehouse puno je zaposlenika iz zemalja više države. Sve je u redu, zapisuje se broj i svatko nastavlja svoj posao. Tamo naprijed, blizu glavne ceste kroz kamp Warehouse, susrećemo vozilo marke Toyota s oznakama naše vojne policije. Pored njega poznata lica. Ne-kako ozbiljna. Posao je posao. Razvodnik Smiljko Gašparac i skupnik Nikola Medved upravo su započeli nadzor brzine. Doduše, brzina je relativan pojam, u kampu je ograničena na deset kilometara na sat. Uvijek ima onih koji malo "nagaze", a prethodni je kontin-

gent zabilježio rekordera. Vozilo i nije bilo neko reprezentativno. Prvak je, naimre, viličar. "Ovo mi je treća misija u Afganistanu," govori nam razvodnik Gašparac, "i u svakom slučaju, svaki od boravka obogatio me za nova iskustva. Uvijek se ponešto novo nauči, uvijek se u razmjeni iskustava steknu neka nova znanja." Skupnik Medved davao je znak stop-palicom jednom od prekršitelja koji je "jurio" punih dvanaest na sat da se malo odmori i razmisli o svojoj nepodopštini. "Progledali" su mu kroz prste. "Odlikuje nas tolerancija," objašnjava nam načine postupanja satnik Horvat. "Razumijemo vojnike i ne postupamo grubo prilikom manjih prijestupa. Naravno, sve ima svoje granice," otkriva nam tajnu uspješnog rada i izvrsne suradnje sa stanovnicima kampa zapovjednik Multinacionalne satnije. Dogodine će pripadnici naše vojne policije obilježiti desetu obljetnicu načnosti u Afganistanu. Bili su prvi, a danas su prvi: po svojem ponašanju, odnosu prema zadaćama, izgledu. Pravi predstavnici Oružanih snaga Republike Hrvatske, pravi veleposlanici svoje domovine ovđe, više od četiri tisuće kilometara od kuće. ■

Sve ljudstvo koje radi na dobivenim zadaćama čine kvalitetni profesionalci. Ponajviše zahvaljujući toj činjenici uspješno provodimo velik broj letova, po danu i po noći te u svakojakim meteorološkim uvjetima

RAZGOVOR

Naše eskadrile koje provode praktičnu letačku obuku imaju vrhunske stručnjake. Mislim da to jasno dokazuje i naša akrogrupa "Krila Oluje" u kojoj lete upravo naši nastavnici letenja. Prošle su godine na aeromitingu održanom u Izmiru povodom stote godišnjice ustroja turskog RZ-a elementi koje su izvodili naši piloti dobili najveće pohvale. Kad je riječ o tehničarima, s kadrovima za 93. ZB niti u budućnosti neće biti problema...

Unatoč tome što je tek nedavno preuzeo zapovjedanje 93. zrakoplovnom bazom, pukovnik Karol Lučan spremno je pristao na razgovor za "Hrvatski vojnik". Ljetno je vrijeme, u kojem je preuzeo zapovjedništvo, ujedno i najintenzivnije u godišnjem rasporedu baze, prožeto brojnim protupožarnim i medicinskim letovima. No, pukovnik Lučan naviknut je na intenzivan rad i brze odluke, pilot je helikoptera s ratnim, zapovjednim, stožernim i vojno-diplomatskim iskuštvom.

**Pukovnik
Karol LUČAN,
zapovjednik 93.
zrakoplovne baze**

NAŠA JE ZADAĆA STVARANJE NOVIH KADROVA

S novom dužnošću preuzeli ste odgovornost za jedan velik i složen sustav?

Po našem ustroju ja zapovijedam Zrakoplovnom bazom. U većini NATO-ovih zemalja "baza" podrazumijeva uglavnom potpornu komponentu. Siguran sam kako bi naziv postrojbe poput naše tamo bio wing (operativna zrakoplovna postrojba ranga zrakoplovne brigade), što mi i jesmo, ali uz istodobno izvršavanje navedenih potpornih zadaća. Opseg poslova naše baze velikim se dijelom

Od 1996. godine za potrebe izvršavanja letačkih zadaća u 93. zrakoplovnoj bazi kupljeno je 47 novih aviona i helikoptera

bazira i na potpori civilnim strukturama. No, ne smijemo zaboraviti našu temeljnu djelatnost, a to je stvaranje novih kadrova za HRZ i PZO.

Upravo ste telefonski razgovarali sa zapovjednikom PP NOS-a, general bojnikom Matom Obradovićem. Kako suradujete?

General je jedan od najiskusnijih časnika u vezi s pitanjima PP-a i poznavanja zrakoplovne komponente u njoj, a samim je tim i naša suradnja odlična. Što se tiče 93. zrakoplovne baze i pro-

tupožarnih aktivnosti, ona je ta koja opslužuje zrakoplovnu komponentu u PP sezoni. Moj prethodnik, brigadir Miroslav Kovač, kako je dobro ustrojio sustav koji danas daje ovako uspješne rezultate. Ne želim ocijenjivati u ovoj sezoni rad mojega ljudstva, ali o njima mogu reći samo sve najbolje. Jedini problemi koji se pojavljuju u ovoj PP sezoni (po izvješćima letačkih posada) odnose se na koordinaciju sa zemaljskim, civilnim snagama. Smatramo da bi naše zrakoplovne snage u budućnosti trebale imati znatno veći udio u odlučivanju,

Zemunik je perspektivan, ne samo za HRZ i PZO, nego i u širem smislu jer je deklariran kao baza za Host Nation Support, potporu savezničkim postrojbama koje se kratko zadržavaju ili su u prolazu

Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Davor KIRIN

ponajviše zbog najboljeg pregleda te-renske situacije koju imamo iz naših letjelica.

Ljeti su, tijekom turističke sezone, u fokusu i medicinski letovi?

Sve ljudstvo koje radi na tim zadaćama čine kvalitetni profesionalci. Ponajviše zahvaljujući toj činjenici uspješno provodimo velik broj letova, po danu i po noći te u svakojakim meteorološkim uvjetima. U mojoj karjeri pilota helikoptera velik broj sati naleta otpada upravo na te letove. Svijest da ste pridonijeli spasu ljudskog života najveća je nagrada.

Vidljivo je, imate kvalitetne ljude. Kako stoji stvar s tehnikom, u prvom redu s letjelicama?

Od 1996. godine za potrebe izvršavanja letačkih zadaća u 93. zrakoplovnoj bazi kupljeno je 47 novih aviona i helikoptera. Počet ću s protupožarnim avionima Canadair i Air Tractor. njihov broj zadovoljava naše potrebe i zadaće, a ispravnost je na visokoj razini. U ovoj sezoni još se nije dogodilo da neki požar nije mogao biti ugašen jer na raspoređanju nismo imali odgovarajući broj letjelica. S helikopterima Mi-8 MTV1, koji su u sastavu Eskadrile transportnih helikoptera u Divuljama, stanje je zadovoljavajuće, ali će im uskoro biti potreban novi remont. Što se tiče obučnih letjelica, aviona Pilatus PC-9 i ZLIN te helikoptera Bell, sve se odvija u skladu s planiranom dinamikom, i u letačkim aktivnostima i u održavanju u I. i II. stupnju zrakoplovno-tehničkog pregleda i održavanja tehnike.

Čuli smo da je slogan koji se najčešće spominje u 93. ZB-u "Sigurnost na prvom mjestu!" ...

Tako je, on je prisutan na svakom našem briefingu, na svakoj razini rada i školovanja. Naime, ako se ne pridržavamo svih sigurnosnih načela, jednim udesom ili pogreškom možemo pokvariti sve dobro što smo godinama činili. I najmanja sumnja u problem mora se otkloniti, gdje je sumnja, tu nema leta.

Kako izgleda budućnost stvaranja novih kadrova za HRZ i PZO?

U ovo vrijeme obuka medijski uvijek nekako pada u drugi plan. Naše eskadrile koje provode praktičnu letačku obuku (daju potporu Središtu za obuku "Rudolf Perešin") imaju vrhunske stručnjake. Mislim da to jasno dokazuje i naša akrogrupa "Krila Oluje" u kojoj lete upravo

naši nastavnici letenja. Evo, prošle sam godine bio na aeromitingu povodom 100. godišnjice ustroja turskog ratnog zrakoplovstva u Izmiru. Elementi koje su izvodili naši piloti dobili su najveće pohvale, i to od stranih kolega koji su i sami piloti i najbolje znaju što je letenje. Ukratko, kad je riječ o tehničarima, s kadrovima za 93. ZB niti u budućnosti neće biti problema. Kao što zname, u Zadru postoji Srednja tehnička škola s kojom izvrsno surađujemo i koja je naš "izvor" mladih ljudi koji nam žele pristupiti. Već je problem s pilotima. Za to zvanje interes je već neko vrijeme u padu.

Primjetno je da jako cijenite vaše zrakoplovne tehničare...

Oni su, uz pilote i tehniku, komponenta bez koje je nemoguće izvršavati zadaće. Iskusan je tehničar neprocjenjiv.

Pod vašim su zapovjedništvom, u sastavu 93. ZB-a dvije vojarne: Zemunik i Divulje. Jesu li obje perspektivne?

Zemunik je zasigurno perspektivan, ne samo za HRZ i PZO, nego i u širem smislu jer je deklariran kao baza za Host Nation Support, potporu savezničkim postrojbama koje se kratko zadržavaju ili su u prolazu. Divulje su, kao naše izdvojeno letjelište, pitanje za naše nadređene, a dosad se absolutno pokazalo kao potrebno. Ja ću samo reći da velik dio naših medicinskih letova počinje upravo s piste u Divuljama, ona nam "približava" srednji i južni Jadran.

Nedavno smo u vašoj bazi pratili dva tečaja obuke hrvatskih i čeških posada helikoptera, prvi veliki primjer Pametne obrane u organizaciji OS RH. Hoće li 93. ZB biti potpora nekakvom budućem međunarodnom obučnom središtu u Zemuniku?

Evidentno je kako baza posjeduje geografski, tehnički i ljudski potencijal za tako nešto i to otvara mnoštvo mogućnosti. Ako dođe do takve odluke, mi smo spremni.

Koje su daljnje međunarodne aktivnosti pripadnika Baze?

To su prije svega sudjelovanje u misijama ISAF i KFOR. Naši djelatnici čine većinu 5. AAT-a u Afganistanu, a dajemo i operativnog časnika u stožeru KFOR-a na Kosovu. Ljudi želeći

u misiji, to je izazov, osobito za mlađe priпадnike. Podsjećam da smo davali svoje ljudstvo i u prošlogodišnjoj HRZ-ovoj komponenti Nordijske borbene skupine EU-a. Imamo i dodatnu "domaću" aktivnost, zračna smo komponenta Obalne straže.

Naši djelatnici čine većinu 5. AAT-a u Afganistanu, a dajemo i operativnog časnika u stožeru KFOR-a na Kosovu. Davali smo svoje ljudstvo i u prošlogodišnjoj HRZ-ovoj komponenti Nordijske borbene skupine EU-a

Imate izvrstan odnos s civilnom zajednicom. Često organizirate školske i vrtićke posjete vojarni i upoznajete djecu sa svojim radom. Ima li tu i budućih kadrova za HRZ i PZO?

Evo, u aktualnom je naraštaju selekcije za pilota i jedna Zadranka, Ana Soldo. Dolazak u bazu izvrstan je način da se djeca zainteresiraju za vojni poziv,

a dolaze ne samo iz Zadar-ske, nego i iz Split-sko-dalmatinske i Šibensko-kninske županije. Samo ove godine naše vojarne u Zemuniku i Divuljama posjetilo je oko 1500 djece i njihovih voditelja. Za njih imamo mnoštvo organiziranih programa i sadržaja. ■

International Trust Fund (ITF) sa sjedištem u Sloveniji međunarodna je organizacija koja od 1998. sudjeluje u projektima razminiranja u zemljama regije. Dosad je u Republici Hrvatskoj s Hrvatskim centrom za razminiranje uspješno suradivala na projektima razminiranja

VIJESTI MORH

POTPISAN MEMORANDUM O SURADNJI NA PODRUČJU ZBRINJAVANJA STRELJIVA I EKSPLOZIVA

Foto: Davor KIRIN

Zamjenica ministra obrane Republike Hrvatske Višnja Tafra i direktor međunarodne humanitarne fondacije ITF Enhance Human Security Dorian Maršić potpisali su 23. kolovoza u MORH-u Memorandum o suradnji na području zbrinjavanja streljiva i eksploziva. Svečanosti potpisivanja Memoranduma prisustvovali su i predstavnici veleposlanstava Sjedinjenih Američkih Država i Republike Slovenije te visoki dužnosnici Ministarstva obrane i Oružanih snaga Republike Hrvatske. Riječ je o dokumentu čija je svrha razvijanje suradnje između njegovih supotpisnika na području demilitarizacije i uništavanja konvencionalnog neperspektivnog streljiva i eksplozivnih naprava, a radi poboljšanja uvjeta

skladištenja i upravljanja zalihami streljiva. U obraćanju medijima zamjenica ministra obrane zahvalila je Vladi SAD-a što će preko Fondacije ITF uvelike pomoći Oružanim snagama Republike Hrvatske u zbrinjavanju neperspektivnog UbS-a i dodala kako je ovo još jedan u nizu projekata koje Hrvatska uspješno ostvaruje uz američku pomoć te potvrda istinskog međudržavnog partnerstva. Istaknula je da u Oružanim snagama Republike Hrvatske trenutačno ima 17 tisuća tona nezbrinutog neperspektivnog streljiva, a donacijom u iznosu od 1,5 milijuna američkih dolara predviđa se zbrinjavanje oko četiri tisuće tona neperspektivnog UbS-a. Za provedbu zbrinjavanja raspisat će se međunarodni

javni natječaj koji će biti sastavljen na temelju hrvatskih zakona i prema međunarodnim standardima kako bi se mogao izabrati najkvalitetniji izvršitelj. Zamjenica ministra obrane spomenula je još neke odredbe iz Memoranduma u skladu s kojima je obveza Ministarstva obrane Republike Hrvatske, između ostalog, priprema sredstava za transport i nadziranje procesa uništavanja. Direktor ITF-a Dorian Maršić u svojem obraćanju također zahvalio Vladi SAD-a što se donacijom uključila u taj važni projekt demilitarizacije kojim će se osigurati veća zaštita ljudi i okoliša. Projekt zbrinjavanja neperspektivnog streljiva trajat će oko godinu dana.

OJI

Hrvatsko - kineski odnosi u uzlaznoj putanji

Izaslanstvo MORH-a na čelu s ministrom obrane Antom Kotromanovićem boravi u službenom posjetu Narodnoj Republici Kini, gdje se hrvatski ministar susreo s kineskim ministrom obrane Liang Guangleom. Tijekom službenog sastanka u Pekingu ministri dviju država razgovarali su o bilateralnoj obrambenoj suradnji, sigurnosnoj situaciji u regijama jugoistočne Europe i centralne Azije, te o obrambenim reformama i razvoju hrvatskih i kineskih

obrambenih sposobnosti. Tom je prigodom potpisani Memorandum o razumijevanju, koji će dati čvršći okvir za bilateralnu obrambenu suradnju dviju zemalja. Istaknuto je da će pozitivnom razvoju bilateralnih odnosa pridonijeti i hrvatski ulazak u EU sljedeće godine, pri čemu je ministar Kotromanović istaknuo da će se Hrvatskoj članstvom u EU otvoriti nove mogućnosti razvoja i suradnje, a s obzirom na važnost odnosa između Kine i EU, Hrvatska će i dalje raditi na kvalitativnom i kvantitativnom jačanju bilateralne suradnje s Kinom. Pri tom je naglasio da Hrvatska vidi Kinu kao zemlju drevne tradicije koja danas, zahvaljujući uspješnoj transformaciji i rastućoj gospodarskoj moći, ima važnu ulogu na svjetskoj političkoj sceni te je važan čimbenik u očuvanju svjetskog mira. Također, ministri su se složili kako su hrvatsko-kineski odnosi u uzlaznoj putanji, prije svega u područjima gospodarstva i kulture, te u području obrane. Istaknuto je da će se suradnja dviju zemalja intenzivirati na područjima edukacije časnika oružanih snaga obje strane kao i pripadnika dvaju ministarstava kroz razmjenu polaznika vojno-školskih ustanova. Kineski ministar istaknuo je činjenicu da Narodnooslobodilačka vojska NR Kine konstantno racionalno ulaze u razvoj svoje vojske, prije svega u znanstveni razvoj i razvoj svojih vojnih stručnjaka, a ministar Kotromanović rekao je kako je Ministarstvo obrane RH i dalje zainteresirano za izobrazbu na kineskom Nacionalnom sveučilištu obrane, pritom istaknuvši da je u okviru dosadašnje suradnje pet hrvatskih časnika završilo izobrazbu u Kini. Tom je prigodom dogovoren da će se nastaviti s prijateljskim radnim posjetima najviših razina, a ministar Kotromanović uputio je poziv kineskoj momarici da svojim brodovima posjete Jadran i HRM.

OJI

General Lovrić uvršten u kuću slavnih

U povodu uvrštenja u kuću slavnih (International Fellows Hall of Fame) američkog Sveučilišta nacionalne obrane u Washingtonu, načelnik Glavnog stožera OSRH, general pukovnik Drago Lovrić, rekao je da je to priznanje Republici Hrvatskoj i njezinim Oružanim snagama i potvrda dobrih odnosa između hrvatskih i američkih oružanih snaga koji su se dosada pokazali u mnogim područjima, a posebice u provedbi međunarodnih mirovnih operacija diljem svijeta. Svečanost dodjele priznanja održala se u National Defense University - NDU, Sveučilišta nacionalne obrane u Washingtonu 28. kolovoza, a uz generala Lovrića svečanosti su nazočili i savjetnik predsjednika RH za obranu Zlatko Gareljić, zamjenik Veleposlanika Republike Hrvatske u SAD-u Vice Skračić, te hrvatski vojni izaslanik u SAD-u, brigadni general Mate Pađen. Riječ je o priznanju međunarodnim studentima, polaznicima sveučilišta koji su po završetku školovanja na NDU, a temeljem svojih postignuća preuzeли najgovornije dužnosti u svojim oružanim snagama. General Lovrić pohađao je National Defense University 2004., te je magistrirao iz područja strategije nacionalnih resursa. Tijekom boravka u SAD-u, general Lovrić susreo se sa zamjenikom načelnika Združenog stožera OS SAD-a admiralom Jamesom Winnefeldom. U razgovoru je istaknuta visoka razina bilateralne suradnje dviju oružanih snaga. General Lovrić tom je prigodom zahvalio admiralu Winnefeldu na potpori koju su OSRH imale i imaju od OS SAD-a sa željom da se kvalitetna suradnja nastavi i u budućnosti.

OJI

Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Tomislav BRANDT

BOJNA NBKO

**BOJNA NBKO, SA SJEDIŠTEM
U VOJARNI "MILIVOJ HALAR"
U DUGOM SELU, JEDINA JE
POSTROJBA NBK OBRANE
U OSRH. NJEZINA JE MISIJA
OSIGURAVANJE POTPORE
CJELOKUPNIM OSRH U NBK
ZAŠTITI TE IZVRŠAVANJE
ZADAĆA NBK MOTRENJA,
RBK IZVIĐANJA I RBK DE-
KONTAMINACIJE. BOJNA
IMA I OBUĆNU FUNKCIJU ZA
SPECIJALISTE IZ SVOJEGA
VOJNOGA RODA TE ZA DRU-
GE PRIPADNIKE OSRH**

ODGOVOR NA MODERNE PRIJETNJE

BOJNA NBKO

Ako se nešto može nazvati "modernim prijetnjama", onda su to sigurno ugroze koje u sebi imaju nuklearne, biološke ili kemijske elemente. Sukladno tome, i svjetske vojske daju sve veću važnost obrani od potencijalnih NBK katastrofa, bile one izazvane namjerno ili slučajno, ljudskom rukom ili prirodnom nepogodom. Situacija je jednaka i u OSRH. Prvi je vod za dekontaminaciju, u sastavu nekadašnje 50. bojne ABKO, ustrojen 2000. godine i deklariran prema standardima Organizacije za zabranu kemijskog naoružanja (Organization for the Prohibition of Chemical Weapons - OPCW). Bojnik Mario Fintić, zamjenik zapovjednika Bojne NBKO, istaknuo je predstavljajući svoju postrojbu da je to bio prvi slučaj da je neka postrojba OSRH deklarirana za međunarodno tijelo. Bojna NBKO, sa sjedištem u vojarni "Milivoj Halar" u Dugom Selu, sljednica je spomenute 50. bojne. Sadašnje ime i mjesto u ustroju, izravno pod zapovjedništvom HKoV-a, nosi od 2007. i jedina je postrojba NBK obrane u OSRH. Kao takva, ima široko područje zadaća i odgovornosti. Kad je riječ o OSRH, misija bojne obuhvaća osiguravanje potpore cjelokupnim OSRH u NBK zaštiti te izvršavanje zadaća NBK motrenja, RBK izviđanja (uključujući analitičke RBK laboratorijske poslove) i RBK dekontaminacije. Nadalje, bojna ima i obučnu funkciju za specijaliste iz svojega vojnoga roda te za druge pripadnike OSRH.

PRAĆENJE SVJETSKIH TRENDova

Ono što bojni daje dodatnu važnost potencijalna je potpora civilnim strukturama dođe li do bilo kakvih NBK katastrofa. Hrvatska na raspaganju ima njezine stručnjake i opremu koja je dijelom jedinstvena u našoj zemlji, pa i šire. Naime, jasno je da se NBK prijetnje stalno razvijaju i mijenjaju, zajedno s novim NBK tehnologijama, kao i novim oblicima terorističkih nedjela. Stoga je i bNBKO, uz potporu zapovjedništva HKoV-a, postrojba koja se stalno razvija. Njezini djelatnici prate svjetske trendove i obuku, polaze međunarodne škole i tečajeve, surađuju s hrvatskim stručnim i znanstvenim institucijama... Često s hrvatskim fakultetima i iz hrvatskih škola u postrojbu pristižu i novi kadrovi, a ona ih vrlo brzo uvodi u „vojničku stranu“ njihove struke.

MOBILNI SUSTAV ZA DEKONTAMINACIJU MPD-100

- sustavom se provodi dekontaminacija RBK agenasa te toksičnih industrijskih materijala
- mogu se dekontaminirati ljudi, oprema, naoružanje, borbena i neborbena tehnika, tereni i objekti, osjetljiva oprema (npr. računala)
- sustav je testiran u skladu s najstrožim NATO-ovim standardima
- proizvođač OWR AG / SR Njemačka

TT PODACI

Mobilni sustav: motorno vozilo IVECO + kontejner
Tip dekontaminacije: tekućinom, maglom, pjenom i emulzijom
Broj operatora: šest
Vrijeme pripreme sustava: 20 minuta
Brzina dekontaminacije
Ljudi: 240/sat
Kamioni: do 10/sat
Tenk: 5/sat
Teren: 6000 m²/sat
Osjetljiva oprema: 250 do 1000 m²/sat

NAJBOLJA OPREMA

Borba protiv sofisticiranih prijetnji zahtijeva primjerenu opremu i taj je uvjet ispunjen, ponajprije kad je riječ o naprijed spomenutom vodu u sastavu jedne od satnija za RBK dekontaminaciju. "Opremljen je najboljom mogućom opremom," istaknula je natporučnica Ankica Zlatić, provedbena časnica bojne. Naime, riječ je o postrojbi koja je deklarirana i afirmirana za sudjelovanje u snagama koje vodi NATO. Još 2010. provedena je nacionalna certifikacija voda po sustavu ocjenjivanja CREVAL koja je pokazala da su zadovoljeni svi visoki NATO-ovi standardi u opremanju i obučenosti ljudi. Potvrdu toj tvrdnji dala je vježba Udar 2011. nakon koje je vod dobio NATO-ovu afirmaciju.

VOD U SASTAVU NRF-a

Posljednji dokaz da vod ispunjava najviše kriterije njegova je nacionalna certifikacija za sudjelovanje u NATO-ovim snagama brzog odgovora (NATO Response Force - NRF), stečena na vježbi Spremnost 12 početkom travnja ove godine. U sposobnosti voda se početkom svibnja, posjetivši postrojbu, uvjeroio i britanski pukovnik David Williams. Spomenuti će časnik predvoditi NBKO komponentu u NATO-ovim snagama brzog odgovora koje će biti (a s njima i hrvatski vod) u pripravnosti 2013. godine.

Zanimljivo je da je bojna već pokrenula aktivnosti temeljene na NATO-ovoj inicijativi Pametne obrane. Naime, u budućem razdoblju Vod za dekontaminaciju proći će kroz afilijaciju u sastav 18. bojne RBKO OS Slovenije. Bojna će biti priključena u NATO-ov Multinacionalni korpus Sjeveroistok.

Na kraju, bojnik Fintić potvrdio je da bNBKO ima mogućnost budućeg sudjelovanja u Borbenim skupinama EU-a, a poznato je da NATO-ovi kriteriji ocjenjivanja vrijede i za vojne snage EU-a. ■

SUSTAV COLPRO

- pruža kolektivnu zaštitu ako je područje kontaminirano RBK sredstvima
- omogućava rad, odmor i boravak ljudi (npr. stožera) bez zaštitne opreme u uvjetima RBK kontaminacije
- radi na načelu stvaranja nadtlaka u unutrašnjosti šatora
- glavni su dijelovi: šator, zračna pretkomora, RBK filtroventilacijska jedinica, klimatizacijski uređaj, električni generator

Koliko je duhovna skrb u misiji važna možda najbolje govori činjenica da i sve druge zemlje u svojim kontingentima imaju dušobrižnike

■ PATER IVO TOPALOVIĆ – VOJNI KAPELAN U TRIMA MISIJAMA

DUHOVNA MISIJA

"Bio sam spremam i spremam sam uvijek otići za našim čovjekom gdje god to bilo i biti duhovna potpora i svoje vrijeme darovati svakom našem vojniku, dočasniku, časniku i redarstveniku. Mislim da to treba biti sastavni dio života svakog vojnog kapelana. Lokalno je stanovništvo prepoznalo Hrvate kao spontane, otvorene ljudi koji im pristupaju s poštovanjem i solidarnošću. Oni su jednostavno osjetili našu želju da im pomognemo i donesemo nešto dobro..."

Kao vojni kapelan osjećam i pozvan sam biti s našim vojnicima, dočasnicima, časnicima u svim njihovim životnim situacijama. Biti s njima ne samo u njihovim matičnim postrojbama, već ih pratiti i biti im duhovna potpora na svim mjestima gdje rade ono za što su pozvani," rekao nam je o svojem pozivu pater Ivo Topalović, vojni kapelan u 93. zb Zemunik i dekan Splitskog dekanata. Stoga i ne čudi što je već u tri navrata bio dušobrižnik naših kontingenata u misiji ISAF u Afganistanu. Kao vojni kapelan 9. HRVCON-a u Afganistan je prvi put otišao 2007. godine, drugi put 2010., a treći je put bio vojni kapelan 18. HRVCON-a. U sklopu priprema dosta je naučio o Afganistanu i našoj misiji u toj zemlji i ni u jednom trenutku nije bilo pitanje želi li to nego hoće li moći. No, kratko mu je trebalo da se prilagodi. Afganistan je, kaže, lijepa zemlja. Ipak, prve slike koje naviru kad pripovijeda o svojim misijama su siro-

maštvo, glad i, nadasve, promrzla djeca s od hladnoće gotovo crnim stopalima, a opet radosna.

U takvoj su zemlji naši vojnici, kaže, zajedno s vojnicima iz drugih zemalja, nositelji mira ili barem pokušaja da se do mira dođe. S njima je dijelio njihove radosti, ali i teške trenutke. Odlazio je na teren jer je htio razumjeti svojeg vojnika "Ako mi vojnik kaže da mu je teško, htio sam osjetiti i vidjeti kolika je ta težina. Bitno je s njima biti kad je lako, ali i kad je teško, kad prolaze kroz poteškoće na terenu gdje rade, kad imaju poteškoće u obitelji koja je ostala miljama daleko ili prolaze neku svoju osobnu krizu." Gotovo je svakodnevno bio u kontaktu s lokalnim stanovništvom, odlazio s našim vojnicima u sela. Uvijek su im nastojali pomoći koliko su mogli. Sve što su davali, davali su sa srcem, a to su stanovnici ratom ispacene zemlje i osjetili. A tu je i uzimanje u obzir različitosti i njihovo prihvatanje te nenametljivost. "Kod lokalnog stanovništva su Hrvati prepoznati kao spontani, otvoreni ljudi koji im pristupaju s poštovanjem i solidarnošću. Oni su jednostavno osjetili našu želju da im pomognemo i donesemo nešto dobro."

I Afganistanci su, kaže, prema njima bili susretljivi i ni u jednom trenutku nije doživio nikakvu neugodnost. Prema njegovim riječima, veliku zaslugu

Posebno ga se dojmila solidarnost koju je vidio, spremnost darovati se za nešto ili za nekoga

Leida PARLOV, snimio Davor KIRIN

U AFGANISTANU

Svaki je boravak u Afganistanu za njega bio novo iskustvo, velika životna škola. Neizvjesnost, život u uvjetima potpuno različitim od onih iz kojih je došao, gdje se ljudi drukčije nose sa svakodnevnim poteškoćama. Velika je prednost i to što je upoznao sve pripadnike kontingenata s kojima je bio u misiji na čemu im je zahvalan.

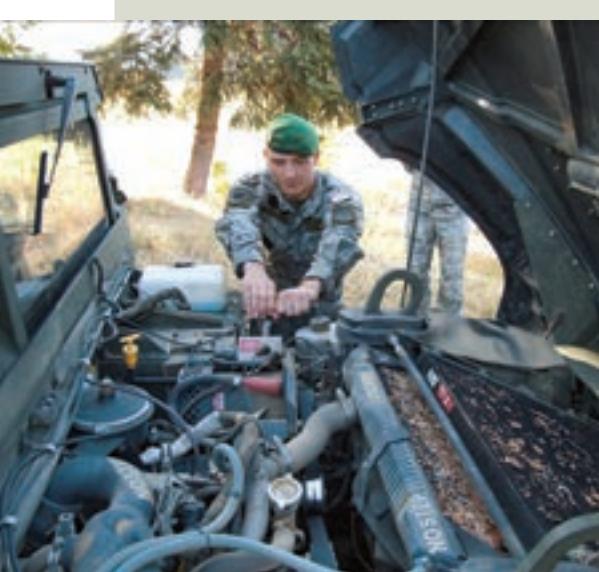
za takav odnos imaju dobre pripreme u sklopu kojih se naši vojnici upoznaju s kulturom i običajima zemlje: "Ako ljudima želimo nešto dati, moramo puno znati. Sve aktivnosti u sklopu obuke provode se kako bi se oni koji odlaze u misiju upoznali s temeljima islama, običajima, načinom života ljudi u zemlji u koju odlaze i od velike su koristi." Koliko je duhovna skrb u misiji važna možda najbolje govori činjenica da i sve druge zemlje u svojim kontingenima imaju dušobrižnike. Suradnju s njima pater Ivo ocijenio je izvrsnom. Održavali su redovite tjedne sastanke, dogovarali aktivnosti. Bio je u svim dijelovima zemlje gdje su naši vojnici. Služenje misa, organizacija slavlja, blagoslovi, duhovni susreti bile su samo neke od njegovih dužnosti. A, kaže, bilo je i krštenja i sakramenta svete potvrde. "Bilo je to vrijeme u kojem smo zajedno rasli u vjeri."

Svaki je boravak u Afganistanu za njega bio novo iskustvo, velika životna škola. Neizvjesnost, život u uvjetima potpuno različitim od onih iz kojih je došao, gdje se ljudi drukčije nose sa svakodnevnim poteškoćama. Velika je prednost i to što je upoznao sve pripadnike kontingenata s kojima je bio u misiji na čemu im je zahvalan: "Svaki svoj contingent doživio sam kao svoju obitelj, zajednicu u kojoj sam se osjećao ugodno. Obitelj koja ima svoje radosti, ali i probleme koje smo dijelili i zajedno ih rješavali."

Posebno ga se dojmila i solidarnost koju je video, spremnost darovati se za nešto ili za nekoga. "Oni koji to ne uspijevaju su u pravilu nezadovoljni ljudi."

kaže pater Ivo i napomije da bi bude li trebalo u misiju išao i ponovno. I to ne samo u Afganistan: "Bio sam spremjan i spremjan sam uvijek otici za našim čovjekom gdje god to bilo i biti duhovna potpora i svoje vrijeme darovati svakom našem vojniku, dočasniku, časniku i redarstveniku. Mislim da to treba biti sastavni dio života svakog vojnog kapelana." ■

VIJESTI IZ OSRH

ZAVRŠIO TEČAJ ZA VOZAČE HMMWV M1151

U Središtu za obuku i doktrinu logistike u Požegi proveden je od 20. do 24. kolovoza tečaj za vozača višenamjenskog vozila velike pokretljivosti HMMWV M1151. Cilj tečaja je osposobiti polaznike za sigurno upravljanje višenamjenskim vozilom velike pokretljivosti HMMWV M1151 u različitim terenskim i cestovnim uvjetima, za uporabu svih uređaja koji omogućavaju bolju prohodnost u svim vremenskim i zemljilišnim uvjetima te upoznati polaznike sa sigurnosnim mjerama vezanim uz korištenje vozila. Tijekom pet dana polaznici su osposobljeni za dnevne i noćne (upravljanje vozilom s uređajima za noćno gledanje – tzv. night vision google) cestovne, gradske i terenske uvjete vožnje i za vožnju na prirodnim nekontroliranim terenima. Usto su prošli obuku na poligonu terenske vožnje na cestovnom vježbalištu "Glavica". Spomenuto vježbalište uključuje i kritične momente na koje vozač može naći prilikom uporabe vozila. Na kraju tečaja petorici su polaznika, pripadnika Bojne za specijalna djelovanja, uručene potvrde o uspješno završenom tečaju za vozača višenamjenskog vozila velike pokretljivosti HMMWV M1151.

M. TRNOKOP

REKORDNA PROTUPOŽARNA SEZONA

Zrakoplovi Protupožarnih namjenski organiziranih snaga (PP NOS) OS RH u ovogodišnjoj su rekordnoj protupožarnoj sezoni, u razdoblju od 15. svibnja do 20. kolovoza, bili angažirani na ukupno 248 različitih požarišta. U spomenutom su razdoblju pet puta bile angažirane i pješačke snage PP NOS-a OS RH. Tijekom protupožarnih aktivnosti šest je protupožarnih zrakoplova Canadair CL-415 ostvarilo ukupno 733 sata leta. Pritom su ispustili 5688 vodenih bombi odnosno 34 128 tona vode. Potrošeno je 687 011 litara goriva. Također, pet je protupožarnih zrakoplova Air Tractor u protupožarnim aktivnostima ostvarilo nešto manje od 400 sati leta. Ispustili su 1673 vodene bombe odnosno 5019 tona vode i potrošili 112 237 litara goriva. Transportni helikopteri Mi-8 MTV1 od početka protupožarne sezone 2012. ostvarili su 97 sati leta i ispustili 660 vodenih bombi odnosno 1320 tona vode. Količina potrošenog goriva iznosila je 63 801 litar. Zbrojivši sve, protupožarni su zrakoplovi i helikopteri PP NOS-a OS RH u razdoblju od 15. svibnja do 20. kolovoza ove godine u protupožarnim aktivnostima ostvarili 1226 sati leta, ispustili više od 8000 vodenih bombi odnosno 40 467 tona vode te potrošili 863 049 litara goriva.

OJI

Hrvatski branitelji hodočastili od Zadra do Udbine

Udruga pripadnika Središta gardijskog za specijalističku obuku dočasnika "Damir Tomljanović-Gavran", Zadar, ove je godine već tradicionalno, po četvrti put, povodom Dana hrvatskih mučenika organizirala hodočašće hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata koje je započelo 21. kolovoza s Poljane pape Ivana Pavla II. u Zadru, a završilo 25. kolovoza kod crkve hrvatskih mučenika u Udbini. U organizaciji i provedbi hodočašća sudjelovale su udruge hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata: Udruga veterana hrvatskih gardijskih postrojbi (1., 2., 3., 4., 5., 7. i 9. gbr), Udruga veterana SJP MUP-a RH, UMDDRH – podružnica Zadar i HVIDRA Zadar. Sudionici hodočašća bili su hrvatski branitelji, pripadnici navedenih braniteljskih udruga kao i drugih braniteljskih udruga i postrojbi iz Domovinskog rata. Cilj hodočašća je spomen i odavanje počasti svima onima koji su svoje živote položili braćeći Domovinu.

OJI

Klapa "Sveti Juraj" HRM-a gostuje u Narodnoj Republici Kini

Klapa "Sveti Juraj" Hrvatske ratne mornarice od 23. do 31. kolovoza na gostovanju je u Narodnoj Republici Kini. Klapa je u Šangaju i Pekingu održala niz koncerata pred više stotina vojnika, dočasnika i časnika, a nastupala je i pred kineskim vojnim i državnim vrhom. Riječi pjesama koje je izvodila prevedene su na kineski pa su se mogle pratiti na displejima i džamboplakatima. "Kina je zaista impresivna. Dočekani smo kao nigdje do sada, a Kinezi su doista izvrsni domaćini," rekao nam je voditelj klape Marko Bralić. Klapa Hrvatske ratne mornarice ovaj je put u najmnogoljudnijoj zemlji svijeta na najbolji mogući način promicala hrvatsku tradiciju i kulturu. Poziv za gostovanje klapa je dobila od kineskog ministarstva obrane i to nakon što se visoko kinesko izaslanstvo koje je prošle godine boravilo u Hrvatskoj oduševilo njezinim nastupom.

L. PARLOV

ZAJEDNIČKIM SNAGAMA ZA DOBROBIT CIVILNE ZAJEDNICE

Foto: Davor KRIN

Jedna je od važnijih dimenzija međunarodne vojne vježbe specijalnih postrojbi Jackal Stone 2012 koja će se u rujnu održati u Hrvatskoj i civilno-vojna suradnja. U sklopu spomenute suradnje pripadnici američke i hrvatske vojske u Udbini su završili rekonstrukciju trase vodovoda, a u tijeku su i radovi na rekonstrukciji i povećanju kapaciteta dječjeg vrtića. Radove

financira američka strana, a njihova ukupna vrijednost iznosi više od 270 000 američkih dolara. Usto, SAD ulaže i više od 500 000 dolara u izgradnju zapovjedne zgrade u udbinskoj vojarni "Josip Jović". Svjetlana Šimičić, voditeljica Odjela za regionalnu obrambenu suradnju u Upravi za obrambenu politiku MORH-a, istaknula je kako je ta suradnja važna s civilno-vojnog aspekta jer se projektima vezanima uz vojnu vježbu s američkim partnerom ostvaruju i brojni humanitarni projekti radi poboljšanja životnih uvjeta u lokalnoj zajednici. Pukovnik Troy D. Eggum, čelnik američkog Ureda za obrambenu suradnju, izrazio je zadovoljstvo suradnjom s hrvatskom stranom te istaknuo kako je Hrvatska vrlo pouzdan i dobar domaćin. U vježbi Jackal Stone 2012 sudjelovat će pripadnici specijalnih postrojbi iz 11 zemalja, a sedam će zemalja biti u statusu promatrača. Republika Hrvatska po drugi je put domaćin te vježbe.

L. PARLOV

Ronitelji hrvatske i njemačke ratne mornarice u eko akciji

U sklopu provedbe bilateralne vojne suradnje od 12. do 22. kolovoza u posjetu Hrvatskoj ratnoj mornarici boravili su ronitelji Ratne mornarice Savezne Republike Njemačke. Tijekom boravka razmijenjena su iskustva ronitelja dviju mornarica te je proveden niz zajedničkih aktivnosti, među ostalim, upoznavanje značajki protuminskog ronilačkog aparata Divex Stealth, ronjenje s aparatima zatvorenog kruga disanja na mješavine, dubinsko ronjenje s pretraživanjem s pomoću detektora metala, obuka i operacije protuminskih ronitelja u NATO-ovim i UN-ovim međunarodnim vojnim operacijama, navigacijska vožnja gumenim čamcima u dnevним i noćnim uvjetima, vježba pretraživanja i obilježavanja potonulih objekata i dr. Također, ronitelji Središta za obuku HRM-a i protuminski ronitelji njemačke ratne mornarice sudjelovali su u ekološkoj akciji čišćenja podmorja u Velenom Drveniku. Pozvali su ih organizatori, Udruga za razvoj i uzajamnu pomoć Sveti Jure iz Velog Drvenika te Podvodno istraživački klub "Mornar" iz Splita. U akciji je izvađeno pet tona raznog otpada.

OJI

NATO I EU – SURADNJA I PARTNERSTVO

Odnosi NATO-a i Europske unije imaju povijest dugu dvadesetak godina, a upravo je Ugovor iz Maastrichta iz 1992. godine prvi ugovor EU-a koji spominje NATO. S obzirom na tu dugogodišnju suradnju, danas je, u vrijeme kad je svijet obuhvatila finansijska kriza, a s njom i smanjenje proračuna za obranu, suradnja tih organizacija važnija no ikad prije. Naime, zajednička suradnja obuhvaća zajedničko pametno trošenje sredstava te podrazumijeva i poboljšavanje komplementarnosti obrambenih sposobnosti radi spremnog odgovora na zajedničke sigurnosne izazove. Partnerstvo među organizacijama naglašeno je i na NATO-ovu summit u studenom 2010. u Lisabonu. Saveznici su tada naglasili svoju odlučnost vezanu uz jačanje strateškog partnerstva između NATO-a i EU-a. NATO-ov novi strateški koncept navodi da "(...) aktivna i učinkovita Europska unija pridonosi cijelokupnoj sigurnosti euroatlantskog područja. Zbog tog je razloga Europska unija jedinstven i važan partner."

Kad je pak riječ o suradnji, ona je realizirana na više mjesta. Tako na Kosovu mirovne snage (KFOR) surađuju s EU-ovom misijom za vladavinu prava (EULEX) kako bi se osigurala sigurnost i stabilnost u regiji. Jednako tako, u Afganistanu policijska misija EU-a radi ruku pod ruku s NATO-ovom obučnom misijom (NTM-A), a uz obalu Somalije razmještene su NATO-ove i EU-ove snage za borbu protiv pirata. Ipak, zajednička suradnja ne znači samo operacije i misije jer je nadrasla te okvire, a posebno je ojačala u području razvoja sposobnosti, osobito bliskim vezama među tajništvinama dviju institucija.

Savez i Europska unija imaju dvadeset jednu zajedničku članicu, no sve zemlje, bile one članice NATO-a ili EU-a, imaju samo je-

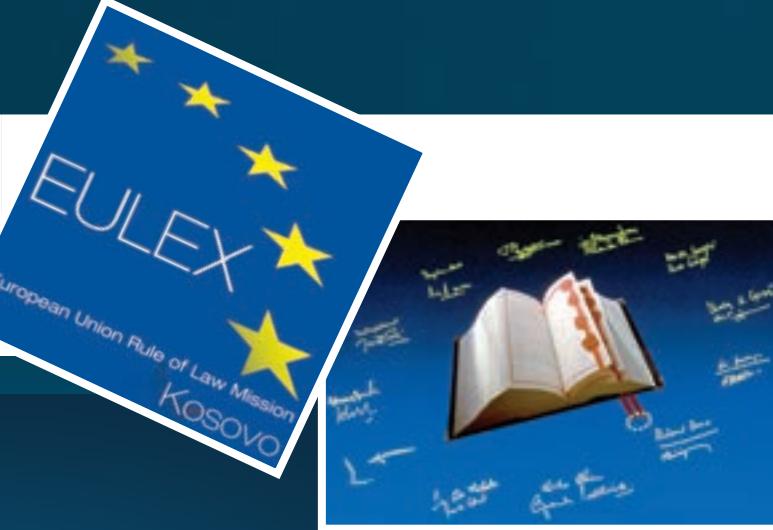
dan set vojnih snaga i sposobnosti. Naime, državama je sve teže u vrijeme finansijske krize priuštiti si najnoviju vojnu opremu. Posljednjih su nekoliko godina Savez i Europska unija zabrinuti zbog praznine nastale u vezi s važnim sposobnostima u europskim zemljama. Upravo je operacija u Libiji pokazala nedostatak sposobnosti i opreme i to vezano uz pametno i navođeno streljivo, punjenje zrakoplova u zraku, nadzor, obavještajni rad i izviđanje. Upravo su zbog toga obje organizacije svjesne da udružujući resurse i birajući multinacionalna rješenja mogu poboljšati svoje prilike za nabavu vojnih sposobnosti koje su im potrebne za operacije. Na tom je tragu i NATO-ova inicijativa pametne obrane. To je novi pristup kojim se nastoje bolje uskladiti kolektivni zahtjevi i nacionalni prioriteti država članica. Umjesto guranja isključivo nacionalnih interesa, saveznici su odlučili tražiti multinacionalna rješenja što uključuje nabavu, obuku i logističku potporu tamo gdje je to učinkovit i štedljiviji izbor.

Kad je riječ o ulozi Europske unije, ta je institucija preko Europske obrambene agencije (EDA) postigla zapažen napredak u svojoj inicijativi "udruživanja i dijeljenja", osobito u područjima tankerskih zrakoplova, modularnih poljskih bolnica, obuke pilota helikoptera i pomorskog nadzora. Tankerski zrakoplovi odlučujući su sposobnost jer je riječ o skupoj investiciji koja je nužna za pružanje potpore zrakoplovima. Kako bi se izbjeglo preklapanje između NATO-ove pametne obrane te inicijative "udruživanja i dijeljenja" Europske unije, dvije organizacije neprekidno uskladjuju aktivnosti. Kako je istaknuo i glavni tajnik NATO-a Anders Fogh Rasmussen, finansijska je kriza još jedan razlog

AFGANISTAN – OPREZNIJI U PRIMANJU NOVAKA

Afganistanski predsjednik Hamid Karzai i američki ministar obrane Leon Panetta obavili su razgovor u kojem je zaključeno kako prilikom prijma afganistanskih novaka u snage sigurnosti trebaju biti oprezniji radi smanjenja broja iznenadnih napada koje su pripadnici tih snaga posljednjih nekoliko mjeseci izveli protiv vojnika NATO-a. Kako je objavio Pentagon, Panetta je tijekom telefonskog razgovora zatražio od afganistanskog predsjednika bolju suradnju s NATO-om radi poboljšanja obavještajne aktivnosti i strožeg provjeravanja afganistanskih novaka. O stanju u Afganistanu očitovalo se i američki predsjednik Barack Obama koji je potvrđio da je razgovarao s generalom zboru Martinom Dempseyem, načelnikom Glavnog stožera američkih oružanih snaga koji se nalazi u toj zemlji, a najavio je i razgovor s Hamidom Karzajem. Prema riječima američkog predsjednika, napadi će se smanjivati usporedno s razvojem tranzicije u toj zemlji.

zbog kojeg bi Europska unija i NATO trebali težiti jačoj suradnji. "Ako radimo zajedno, tada obje institucije i u ovim vremenima ekonomskih poteškoća mogu jačati," rekao je glavni tajnik predsjednicima vanjskopolitičkih odbora parlamenta članica Europske komisije u ožujku ove godine.

Potrebu za nastavkom suradnje podupire i Catherine Ashton, visoka predstavnica EU-a za vanjsku i sigurnosnu politiku, koja je istaknula kako je odnos EU-a i NATO-a iznimno važan. "Širina EU-ovih instrumenata može se korisno kombinirati s dubinom NATO-ove uloge u obrani. Dvije organizacije moraju nastaviti jačanje međusobne potpore. Libijska kriza ponovno je pokazala jasnu potrebu za tim," istaknula je Ashton na godišnjoj konferenciji EDA-e održanoj u siječnju ove godine u Bruxellesu.

Savez i EU dvije su najvažnije svjetske institucije koje posjeduju komplementarne mogućnosti i sredstva. I dok partnerstvo tih institucija tek treba ispuniti strateške mogućnosti koje se pružaju u vezi sa suradnjom, u proteklom je dvadeset godina već postignut napredak u razvoju okvira za blisku suradnju. Na tom je tragu još početkom svojeg mandata glavni tajnik NATO-a Anders Fogh Rasmussen među prioritete stavio i jačanje odnosa s EU-om. Naime, Rasmussen održava i redovite kontakte s visokim dužnosnicima EU-a, poput Hermana Van Rompuya, predsjednika Europskog vijeća, Joseá Manuela Barrosa, predsjednika Europske komisije, Martina Schulza, predsjednika Europskog parlamenta, i posebice s Catherine Ashton, visokom predstavnicom EU-a za vanjsku i sigurnosnu politiku i potpredsjednicom Europske komisije.

ZABRINUTOST MOGUĆNOŠĆU UPOTREBE KEMIJSKOG ORUŽJA

"Dosad nisam dao nalog za vojnu intervenciju u Siriji. To će se promjeniti ako primjetimo premještanje ili upotrebu kemijskog oružja," poručio je na neočekivanoj konferenciji za novinare američki predsjednik Barack Obama. Ujedno je upozorio da je upravo premještanje ili upotreba kemijskog oružja u Siriji "crvena linija" za Sjedinjene Države i da će imati goleme posljedice. "Pitanja u vezi s tim oružjem za koje je Damask priznao da ga posjeduje ne odnose se samo na Siriju, nego i na bliske saveznike u regiji, među kojima je i Izrael. To nas zabrinjava. Ne možemo dopustiti da kemijsko ili biološko oružje dođe u ruke loših osoba," objasnio je američki predsjednik koji je ustrojao i jačanje humanitarne pomoći za sirijske izbjeglice.

PRIPADNICI MAT-a DARIVALI AFGANISTANSKE VOJNIKE POVODOM KRAJA RAMAZANA

Prvi multinacionalni vojni savjetnički tim (MAT) zajedno sa svojim zapovjednikom, pukovnikom Davorom Stipetićem, na prigodnoj je svečanosti održanoj 15. kolovoza u kampu Shaheen u blizini Mazar-e Sharifa darivalo šezdeset i pet najugroženijih pripadnika 4. kandaka (bojne) 3. brigade Afganistanske narodne armije. Prvi multinacionalni vojni savjetnički tim svakodnevno mentorira upravo taj kandak.

Humanitarna je akcija provedena povodom završetka Ramazana i Eid al Fitra, a u skladu s vjerskim i kulturnim običajima Afganistana. Na darovima – školskom

priboru te odjeći i obući za djecu – pripadnicima 1. MAT-a zahvalio je bojnik Mohd Ashraf, zamjenik zapovjednika 4. kandaka. Prvi multinacionalni vojni savjetnički tim koji djeluje u blizini grada Mazar-e Sharifa na sjeveru Afganistana čine pripadnici Oružanih snaga Republike Hrvatske i pripadnici Nacionalne garde Minnesota.

Dražen JONJIĆ

VOJNA TEHNIKA // NOVOSTI

NOVI KING AIR ZA AMERIČKE ORUŽANE SNAGE

Tijekom srpnja američko je ministarstvo obrane skloplilo ugovor za kupnju dodatnih pet turboprop dvomotornih zrakoplova King Air 350. Četiri su za potrebe ratnog zrakoplovstva, a jedan je naručen za potrebe kopnene vojske. Za novonaručene je zrakoplove King Air 350, koje proizvodi tvrtka Hawker Beechcraft, ujedno dogovoreno opremanje novim paketom avionike Rockwell Collins Pro Line 21 te elektrooptičkim senzorima što će obaviti tvrtka L-3 Communications. Nabava novih zrakoplova obavljena je u sklopu Projekta Liberty koji je krajem 2008. pokrenulo američko ministarstvo obrane radi

Foto: Igor SKENDEROVIC

jačanja ISR (Intelligence, Surveillance & Reconnaissance) kapaciteta te zadovoljenja potreba za lakisim transportnim zrakoplovom.

SAD je tijekom protekle četiri godine potpisivanjem dvaju ugovora za svoje oružane snage nabavio 42 zrakoplova King Air 350 koji nose vojnu oznaku MC-12W i kojima su ustrojene tri eskadrile. Zrakoplovi su opremljeni L-3 Wescam MX-15 i elektrooptičkom senzorskom turelom za vršenje zadaća nadzora iz zraka. Kraljevsko ratno zrakoplovstvo (RAF) Ujedinjenog Kraljevstva također koristi King Air 350 opremljen motričkim radarem, a koji nosi vojni naziv Shadow R1. Zrakoplovi King Air 350/MC-12W najveće su mase 7474 kg, imaju ojačani stajni trap koji omogućava uporabu s lošijih uzletno-sletnih staza, u zraku mogu boraviti do osam sati uz fleksibilnost sporog i niskog leta ili brzine od 550 km/h na visini većoj od 10 000 m. King Air 350 u odnosu na C-12 Huron (King Air 200) ima 23,5% više snage, veću brzinu penjanja, veću prosječnu brzinu krstarenja te nešto veću nosivost korisnog tereta, zahvaljujući pogonskoj skupini koju čine dva turboprop motora Pratt & Whitney PT6A-60A, svaki jakosti 1050 KS.

I. SKENDEROVIC

NASTAVAK TALIJANSKOG

Talijanska ratna mornarica pokrenula je program budućeg ophodnog broda (korvete). Plovila iz tog programa zamjenila bi četiri odobalna patrolna broda klase Cassiopea te četiri korvete klase Minerva koje se od osamdesetih godina prošlog stoljeća nalaze u operativnoj službi mornarice. Prema dosadašnjim se pokazateljima očekuje da će razvoj i projektiranje samog plovila trajati do kraja 2015. kada bi se trebala oslobođiti sredstva namijenjena programu nove generacije fregata, a za koji je objavljeno da je smanjen broj novih plovnih jedinica.

Prema trenutačnim je pokazateljima vjerojatno da će nova klasa korvete brojiti do osam plovila. Njihova će gradnja započeti tijekom 2017. što odgovara planu završetka gradnje šeste fregate klase Bergamini. Očekuje se kako će projekt nove korvete biti tzv. fleksibilnog dizajna opremljenog integriranim jarbolnim sustavima. Bit će duljine oko 100 m te će imati sposobnost provođenja pomorskih operacija i nadzora. Izgledno je kako će biti opremljena glavnim topom srednjeg kalibra i četirima topovima manjeg kalibra, dvama navigacijsko/površinskim te jednim

POLJSKA RAZMATRA ZAMJENU

Poljsko ministarstvo obrane razmatra moguće zamjene svoje postojeće flote jurišnih borbenih zrakoplova Suhoj Su-22. Spomenutim se Su-22 bliži kraj operativne službe i Poljska je proteklih godina u više navrata najavlivala kako će pokrenuti program njihove zamjene letjelicama nove generacije. Znakovito je kako se kao moguća zamjena ne navodi neki drugi jurišni borbeni zrakoplov, nego se razmatra mogućnost uvođenja borbenog besposadnog sustava. Poljsko ministarstvo obrane zanima besposadni sustav velikog dometa s mogućnošću napada na zemaljske ciljeve. Pritom međutim nije detaljnije navedeno koji se sustavi razmatraju. Prema određenim projekcijama

PROGRAMA KORVETA

kombiniranim zračno/površinskim radarom. Također, na krmenom dijelu glavne palube bit će smještena sletna paluba s hangarom namijenjenim helikopteru srednje veličine ili besposadnoj letjelici s okomitim polijetanjem i slijetanjem. Vrlo je vjerojatno kako će biti opremljena lanserima projektila kratkog dometa zemlja-zrak sličnim onima koje koriste korvete klase Minerva.

Gradnja je posljednjih četiriju brodova koji su trebali činiti klasu fregata Bergamini (od ukupno 10 jedinica) otakzana zbog smanjenja finansijskih sredstava u talijanskom vojnom pro-

računu. Prvih je šest fregata spomenute klase naručeno 2008., dodatne su dvije jedinice trebale biti naručene tijekom 2013., a posljednje dvije tijekom 2015. Otkazivanje gradnje četiriju fregata donijet će uštedu od oko 2,7 milijadi američkih dolara do 2021. čime će biti omogućena nabava novih korveta. Jednako tako, dio sredstava utrošit će se u nabavu 32 letjelice tipa F-35B, opremanje nosača zrakoplova klase Cavour te obnovu postojeće opreme zrakoplova AV-8B Harrier talijanske mornarice.

M. PTIĆ GRŽELJ

ZA ZRAKOPLOVE SUHOJ SU-22

do 2018. razmatra se nabava 30 borbenih besposadnih sustava kojima bi bile ustrojene tri eskadrile. Poljski su jurišnici Suhoj Su-22 zapravo izvozna inačica ruskog jurišnika Su-17M2 (NATO-ov je naziv Fitter-D), koji je u proizvodnju ušao krajem 1975., a Poljska ga u operativnu uporabu uvodi do kraja sedamdesetih godina prošlog stoljeća. Su-22 u odnosu na prethodne inačice odlikuje niz poboljšanja poput novih sustava za navigaciju i napade na zemaljske ciljeve, uključujući ciljnike ADO-17 i PBK-3-17, laserski daljinomjer Fon te radionavigacijski sustav koji se primjenjuje i za slijetanje, RSBN-6S.

I. SKENDEROVIC

NOVE INDONEZIJSKE PODMORNICE

Ministar obrane Republike Indonezije objavio je 7. kolovoza da je južnokorejskoj brodograđevnoj korporaciji Daewoo International odnosno tvrtki Daewoo Shipbuilding & Marine Engineering (DSME) predana službena narudžba za gradnju i dostavu triju novih konvencionalnih podmornica Type 209 prema modelu transfera tehnologije.

Gradnja prvih dviju jedinica odvijat će se u jednom od DSME-ovih brodogradilišta u Južnoj Koreji u kojem će tijekom gradnje boraviti indonezijski stručnjaci iz različitih područja brodograđevne i prateće industrije radi stjecanja znanja i vještina potrebnih za gradnju treće podmornice u vlastitom brodogradilištu. Očekuje se kako će gradnju prve podmornice

pratiti 30, a gradnju druge trebalo bi pratiti 130 spomenutih stručnjaka radi, u skladu s potpisanim ugovorom, ravnopravnog uključivanja u njezinu gradnju. Gradnju treće odnosno posljednje podmornice nadgledat će stručnjaci DSME-a u indonezijskom brodogradilištu. Dostava prvih dviju podmornica očekuje se u postojećim vremenskim okvirima tijekom 2014. odnosno 2015. godine. Dostava je treće podmornice trenutačno planirana za 2017. iako se očekuju kašnjenja jer će spomenuta gradnja biti prva gradnja podmornice u domaćem brodogradilištu. Bez obzira na vremenski ishod gradnje treće podmornice, indonezijska mornarica dobiva značajnu prednost u gradnji daljnjih jedinica postojeće klase ili nove klase podmornica te samodostatno održavanje i remont. Ukupno je izgrađeno 57 podmornica Type 209 za 11 ratnih mornarica diljem svijeta čime je projekt te inačice dizelsko-električnih podmornica proglašen najuspješnijim nakon Drugog svjetskog rata.

M. PTIĆ GRŽELJ

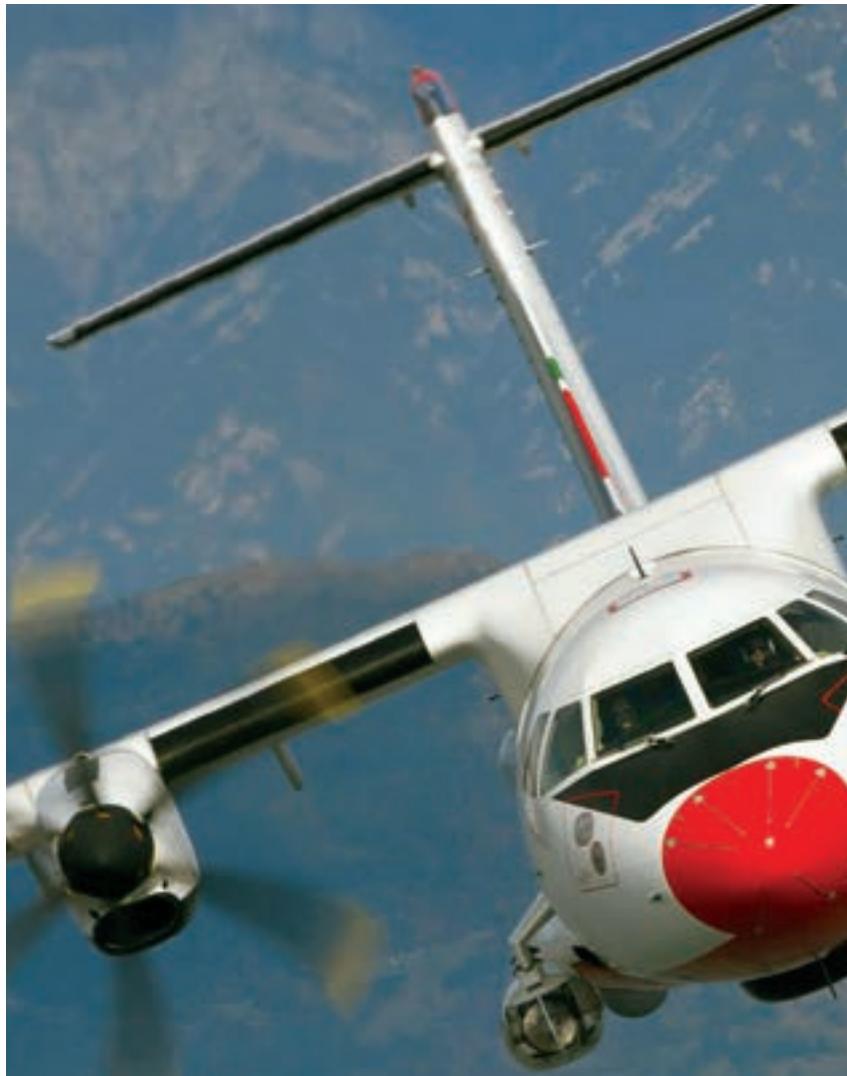
VOJNA TEHNIKA // NOVOSTI

MAROKANSKE SIGMA-e

Nizozemska je brodograđevna tvrtka Damen Schelde Naval Shipbuilding (DSNS) objavila kako će treća, ujedno i posljednja višenamjenska fregata SIGMA (Ship Integrated Geometrical Modularity Concept) nazvana RMNS Allal Ben Abdellah (F 615) biti službeno dostavljena Ratnoj mornarici Kraljevine Maroko 8. rujna ove godine. Prva je fregata u klasi, nazvana RMNS Tarik Ben Ziyad (F 613), dostavljena u rujnu 2011., a izgrađena je u standardu SIGMA 10513. Druga je fregata, RMNS Sultan Moulay Ismail (F 614) dostavljena u ožujku 2012., a posljednja je izgrađena u standardu SIGMA 9813 plovila. SIGMA je zaštićeni projektni koncept koji se temelji na široko rasprostranjenim standardima komercijalne brodogradnje i uporabi standardiziranih modula trupa broda. Tri su fregate namijenjene marokanskoj kraljevskoj mornarici donekle izmijenjene u odnosu na izvorni dizajn prodluživanjem središnjeg dijela trupa odnosno dodavanjem novih modula.

Sukladno dosadašnjim izvješćima i objavama, plovila standarda 9813 imaju manji broj članova posade, a elektronička im je oprema gotovo jednaka većoj inačici standarda 10513 te obuhvaća Thalesov Tactics upravljanje borbenim sustavom, SMART-S Mk 2 zračni i površinski radar, LIROD Mk 2 radar namijenjen upravljanju palj bom, Kingklip sonar, Scorpion 2 sustav namijenjen elektroničkom protudjelovanju te podatkovne veze kompatibilne s NATO-ovim standardima. Tvrta Thales podugovorila je nabavu i integraciju navigacijskog radara te radara namijenjenog helikopterskom pristupu. Temeljno naoružanje plovila čine projektili zemlja-zrak MBDA VL MICA smješteni u autonomnim vertikalnim kontejnerskim lanserima, dva dvostruka lansera namijenjena projektilima Exocet MM40 Block 3, dva lansera namijenjena lakim torpedima Eurotorp MU 90, glavni top Oto Melara 76 mm/62 te dvije stanice naoružane strojnicama srednjeg kalibra.

M. PTIĆ GRŽELJ

NAPREDUJE OPREMANJE TURSKIH ATR-72 ASW

Tvrta Thales Airborne Systems objavila je krajem srpnja kako je završila opremanje sedmog od ukupno dogovorenih deset zrakoplova ATR-72 ASW (Anti Submarine Warfare) za tursku ratnu mornaricu. Riječ je o opremanju mornaričkih ophodnih zrakoplova Thalesovim AMASCOS sustavom (Airborne Maritime Situation & Control System) koji uključuje integraciju motrilačkog radara, elektrooptičkih i akustičnih senzora, magnetskih detektora, novih radiokomunikacijskih uređaja, novih sustava napajanja strujom, paket zaštitne opreme (koji također uključuje razne obrambene senzore te izbacivače IC mamaca). Posebnost turskih zrakoplova ATR-72 ASW čine postavljene podyjesne točke na koje se mogu postaviti ubojna sredstva te dodatni senzori jer ih Turska namjerava koristiti i za protupodmorničku borbu.

Turska je početkom 2005. u sklopu projekta Meltem-3 zaključila natječaj za nabavu novog ophodnog i protupodmorničkog zrakoplova. Između EADS-ove ponude ČASA-e C295 i Bombardierove ponude Dash-a 8 oda-

Foto: Lockheed Martin

Tijekom prve polovice kolovoza u zrakoplovnoj je bazi Pratica Di Mare blizu Rima završeno testiranje jednog od ključnih dijelova MEADS-a (Medium Extended Air Defense System), mobilnog PZO sustava nove generacije. Riječ je o testiranju MEADS MFCR (Multifunction Fire Control Radar) sustava odnosno višenamjenskog radara za nadzor paljbe. Testiranja su bila usmjerena na integraciju MFCR-a u cijeli MEADS sustav odnosno na njegovu upravljivost iz MEADS TOC operativnog središta te na njegovu koordinaciju s MEADS lansirnom jedinicom. Nakon provedenih testiranja u Italiji, MEADS MFCR prebačen je u Sjedinjene Američke Države gdje će na poligonu White Sands tijekom ove jeseni započeti prva

ZAVRŠNA TESTIRANJA MEADS-a

testiranja presretanja ciljeva u zraku. Namjena MEADS-a bit će obrana od različitih tipova zrakoplova na malim i srednjim visinama te obrana od balističkih i krstarećih projektila. Jednu će paljbenu jedinicu MEADS sustava činiti lanser s dvanaest projektila koji će dobiti i automatski punjač, motrički radar koji će raditi na vrlo visokim frekvencijama s mogućnošću motrenja zračnog prostora u svih 360 stupnjeva na srednjim i velikim udaljenostima te dva ciljnička radara koja će istodobno služiti i za otkrivanje ciljeva na malim udaljenostima i malim visinama. Spomenuti će se radari koristiti i za precizno navođenje projektila na ciljeve.

I. SKENDEROVIC

INDIJSKI BRODOVI ZA AFRIKU

Indijska brodograđevna tvrtka Pipavav Defence and Offshore Engineering, prije poznata pod nazivom Pipavav Shipyard, objavila je kako je potpisala ugovor za gradnju, opremanje i dostavu dvaju odobalnih ophodnih brodova s opcijom gradnje dodatnih dvaju brodova za potrebe ratne mornarice neimenovane zapadnoafričke države. Vrijednost potписанog ugovora iznosi 214,8 milijuna američkih dolara. Narudžba uključuje i mogućnost gradnje i isporuke dodatnih dvaju plovila koja je otvorena sljedeća 24 mjeseca, a dođe li do njezine realizacije, vrijednost ugovora narasla bi na više od 400 milijuna američkih dolara. Poznato je kako duljina naručenih ophodnih brodova iznosi 95 m, a sukladno ugovoru rok isporuke je unutar 32 mjeseca što je ujedno i rok za dostavu dodatnih brodova. Spomenuta je narudžba prvi izvozni brodograđevni ugovor tvrtke Pipavav Defence and Offshore En-

gineering, a plovila će biti vrlo slična klasi od pet ophodnih brodova koji se grade za potrebe indijske ratne mornarice. Tvrta je objavila ugovor čija vrijednost iznosi 660 milijuna američkih dolara (29,75 milijarde indijskih rupija). Nova klasa ophodnih brodova bit će duljine 110 m, istisnine oko 2000 t te će postizati maksimalnu brzinu od 20 čv. Od temeljnog naoružanja zasad je poznato da će biti opremljeni pramčanim topom kalibra 76 mm. Projekt ophodnog broda kupljen je od ruske tvrtke Severnoe Proektno-Konstruktorskoe Bjuro. Ugovor je prvi vojno-brodograđevni ugovor koji je Indija sklopila s privatnim brodogradilištem. Tradicionalno, indijskim su vojno-brodograđevnim sektorom dominirale državne tvrtke, primjerice Mazagon Docks, Goa Shipyard, Garden Reach Shipyards and Engineers te Hindustan Shipyard.

M. PTIĆ GRŽELJ

Foto: Finmeccanica

brala je zrakoplove ATR-72-500 talijanske tvrtke ATR Aircraft koja je dio konzorcija Finmeccanica. Turska je tada sklopila ugovor za deset zrakoplova u vrijednosti od 180 milijuna eura, s time da je iznos od 80 milijuna eura dogovorila dodatno opremanje AMASCOS senzorskim paketom opreme. Prvi proizvedeni zrakoplovi ATR-72 ASW dostavljeni su tijekom 2010. kad je započela i obuka letačkog i tehničkog sastava.

I. SKENDEROVIC

Osnovna se masa Andersa kreće od 32 pa do 40 tona što ga definitivno smješta u tzv. srednje oklopne snage

VOJNA TEHNIKA

**SREDNJI TENK
ANDERS, ZAPRA-
VO FLEKSIBILNO
PODVOZJE KOJE SE
MOŽE PRILAGODITI
RAZNOVRSNIM ZA-
DAĆAMA, ZADNJI JE
RAZVOJNI USPJEH
POLJSKE OBRAMBE-
NE INDUSTRIJE**

Srednji je tenk Anders razvila poljska tvrtka Bumar, preciznije njezina podružnica OBRUM (Ośrodek Badawczo – Rozwojowy Urządzeń Mechanicznych) kao odgovor na moguće opremanje poljske vojske novom generacijom tenkova i oklopnih vozila koja koriste jednaku platformu, podvozje i većinu dijelova. Program Anders može se dijelom usporediti s američkim projektom razvoja budućih borbenih sustava FCS i sličnim britanskim programom FRES. Uočljiva je razlika u tome da su projekti FCS i FRES znatno usporeniji ili ugašeni prije no što su ponudili konačne proizvode, a Anders je uspješno dovršen do faze prototipnog primjerka na kojem su isprobane razne konfiguracije naoružanja. Anders, koji je ime dobio po Władysławu Andersu, proslavljenom poljskom generalu iz Drugog svjetskog

Na velikoj fotografiji je Anders opremljen novom niskoprofilnom kupolom Ruag CTG 120 mm. Na maloj fotografiji je inačica Andersa kao borbeno vozilo pješaštva. Ta je inačica opremljena kupolom Hitfist s topom kalibra 30 mm. Izrada više inačica na istom podvozju temeljno je konstruktorsko načelo primjenjeno prigodom razvoja Andersa

rata, primjer je naprednog srednjeg tenka (vozila platforme) koji modernoj vojsci nudi mogući odgovor na pitanje dimenzioniranja i koncipiranja tenka budućnosti. Ideja višenamjenske platforme nije nova, konstruktori borbenih vozila još od Drugog svjetskog rata nastoje smanjiti troškove razvoja i kasnije operativne uporabe i održavanja unificiranjem dijelova, komponenti i logističke potpore. Konstruktori Andersa razvili su podvozje koje u osnovi podsjeća na borbeno vozilo pješaštva odnosno na oklopni transporter.

Osnovna se masa Andersa kreće od 32 pa do 40 tona što ga definitivno smješta u tzv. srednje oklopne snage koje zadovoljavaju potrebu za jačim oklopnim sposobnostima uz istodobno zadržavanje troškova u razumnim okvirima. Duljina Andersa iznosi 6,9 metara (samo podvozje), visina 2,8 metara

(kad je opremljen kupolom Ruag CTG 120), a širina 3,2 metra. Koncepcijски, riječ je o gusjeničnom podvozju s motorom smještenim u prednji desni dio vozila, a lijevi je dio predviđen za vozača. Stražnji je dio vozila prazan i može se koristiti za prilagodbe raznih inačica. Pogoni ga motor snage 530 kW odnosno 720 KS koji mu po dobrom putu omogućava postizanje maksimalne brzine od 80 km/h. Anders je dosad prikazan u tri inačice. Prva je tenk opremljen konvencionalnom kupolom CMI Defence CT-CV s topom kalibra 105 mm. Riječ je o dvočlanoj kupoli s automatskim punjačem, posebno razvijenoj za postavljanje na novu generaciju oklopnih vozila kao što su Mowag Piranha, Patria AMV, Steyer Pandur II ili Nexter VBCI. Iduća je inačica znatno zanimljivija jer je opremljena niskoprofilnom kupolom Ruag CTG 120. Kupola CTG

Toma VLAŠIĆ, Foto: OBRUM

ANDERS DOLAZI?

120 opremljena je novim Ruagovim glatkocijevnim topom smanjenog trzaja, razvijenim da bi se dominantna paljbenia moć teških tenkova mase 50, 60 i više tona osigurala i na lakšim platformama. Top je smanjenog trzaja, duljine 50 kalibara i može ispaljivati standardno streljivo kalibra 120 mm. Kupola je konstrukcijski riješena s košarom za dva člana posade koja ulazi u tijelo podvozja, no posada je smještena nisko, u samo podvozje, čime je postignut manji profil kupole koja se sastoji od topa, automatskog punjača te optičkih uređaja koji omogućavaju motrenje i pretragu okoline te ciljanje. Inačica koja se u člancima o novom poljskom tenku može sresti pod oznakom Anders BWP (Bojowy Wóz Piechoty odnosno borbeno vozilo pješaštva) opremljena je topom kalibra 30 mm u kupoli Hitfist preuzetoj s kotačnog borbenog oklopni vozila

Rosomak (lokalni poljski naziv za vozilo Patria AMV) i uz tročlanu posadu može primiti još osam vojnika. Oklopna zaštita Andersa nije u javnosti podrobniye predstavljena, no ako je suditi po masi vozila trebala bi biti dovoljna za temeljnu zaštitu. No, ono na što konstruktori ozbiljno računaju od samog početka dizajniranja novog poljskog oklopni vozila primjena je aktivnog sustava zaštite.

U poljskim se medijima spominje moguće instaliranje sustava Rafael Trophy koji uspješno primjenjuju izraelske oklopne snage. Trophy je aktivni autonomni automatski zaštitni sustav koji se sastoji od senzora za nadzor okoline te borbenog računala koje na temelju podataka senzora aktivira protumjere za fizičko uništavanje dolazećih projektila. Operativno se primjenjuje na izraelskim tenkovima i prema izraelskim je izvješćima

u stvarnim uvjetima uspješno djelova protiv napada projektilom tipa RPG-7. Omogućava povećanje razine zaštite uz minimalan porast mase i dimenzija vozila na koje se postavlja. Zanimljiva je alternativa konstruktorima jer nime ili sličnim sustavom mogu povećati borbenu žilavost i stupanj preživljavanja posade uz zadržavanje relativno niske mase borbenog oklopni vozila. ■

Prema člancima objavljenima u stručnim publikacijama (primjerice "Defense News") koje se pak pozivaju na poljski dnevnik "Rzeczpospolita", proizlazi da poljsko ministarstvo obrane namjerava krenuti u obnovu oklopne sastavnice poljske kopnene vojske. U skladu sa spomenutim, planira se nabava 1000 oklopni vozila. Ne zna se je li upravo Anders to vozilo, te u kakvim bi inačicama i opremi dolazio. Uz spomenutih 1000, po svemu sudeći "srednjih" oklopni vozila spominje se i mogućnost nabave 300 do 500 klasičnih teških tenkova, koji bi trebali zamijeniti oko 550 tenkova T-72 i PT-91 koji su sad u sastavu poljske vojske.

VOJNE ORGANIZACIJE**NAKON DOBRO
USTROJENE RIMSKE
VOJNE ORGANIZACIJE,
A NAKON RASPADA
RIMSKOG CARSTVA,
DOLAZI VAL IMPRO-
VIZACIJA I SLABLJE-
NJA ORGANIZACIJSKE
UJEDNAČENOSTI**

Rimljani su kao izrazito ratnički narod najprije proširili vlast u Laciјu, a zatim su se postupno nametnuli svim narodima na Apeninskom poluotoku. Takva ekspanzionistička politika zahtijevala je prije svega dovoljno jaku i učinkovitu vojnu silu u kojoj su trebali sudjelovati pripadnici obiju klasa slobodnih građana jer vojna snaga patricija nije bila dovoljna pa se vojna obveza proširila i na plebejce. Tijekom ranog republikanskog razdoblja Rimljani su vodili brojne ratove s prilično promjenjivim uspjehom, što je na kraju tog razdoblja dovelo do prvih velikih vojnih reformi koje je proveo vojskovođa i državnik Marko Kamilije.

Veće je izmjene napravio na organizacijskom i ustrojbenom planu formiravši legije kao najveće vojne postrojbe, a po prvi se put u vojnoj formaciji javljaju i niže ustrojštvene cjeline - manipule, sastavljene od dviju centurija, što je omogućilo stvaranje znatno fleksibilnijeg borbenog postroja tzv. manipularne falange. Takva je organizacijska raspodjela zahtijevala i prikladan zapovjedni kadar, različitih razina odgovornosti i zapovjednih nadležnosti pa svakom postrojbom zapovijeda časnik primjerene razine. Međutim, u republikanskoj je vojsci gotovo sav časnički sastav postavljan prema političkim ili socijalnim preferencijama, isključivo iz redova patricija. Na čelu rimske vojske bili su konzuli, u biti političari, koje je postavljao i birao Senat, a nisu bili birani prema svojem vojničkom talentu i znanju, nego po političkom utjecaju, pa i osobnom bogatstvu. Osim toga, svake su godine birani drugi konzuli koji su se svakodnevno smjenjivali

Nema nikakve dvojbe da su reforme Gaja Marija bile vrlo učinkovite i dalekosežne jer su u vojnem pogledu učinile rimsku vojsku najboljom vojskom antičkog svijeta

Marinko OGOREC

na čelu vojske, čak i tijekom neposrednih ratnih operacija (kako ne bi moglo doći do zlouporabe njihova položaja i korištenja vojne sile za osvrtarenje osobnih političkih ambicija). Slično je izmjenjivanje zapovjednika bilo uobičajena pojava i na nižim razinama zapovijedanja. Najniže su zapovjednike, centurione i dekuriune, birali sami vojnici, ali su ih viši zapovjednici morali potvrditi.

PROFESIONALIZACIJA RIMSKE VOJSKE REFORMAMA GAJA MARIJA

Takva je struktura milicijskog tipa rimske vojske svoje prvo ozbiljno iskušenje doživjela tijekom Punskih ratova u sudaru s vojnom silom Kartage, sastavljenom isključivo od najamnika iz njezinih kolonija, potpuno profesionalnom i vrlo dobro uvježba-

Feudalni društveni sustav uvjetovao je stvaranje vojne strukture utemeljene isključivo na vazalno-seniorskim odnosima feudalaca (seniora) i njihovih vazala, što je u praksi onemogućilo formiranje velikih oružanih snaga, ujedinjenih pod nekakav složeniji sustav zapovijedanja ili bilo kakav oblik složenije vojne hijerarhije

zapovjednicima. Vojnici su sklapali ugovor s državom o vojnoj službi. Država ih je naoružavala, opremala i davala plaću, a osim toga imali su pravo na dio ratnog plijena. Ujednačena je proizvodnja oružja i opreme pa su svi vojnici legionari izgledali kao jedan. Izgledom su od vojnika znatno odstupali jedino časnici, stjegonoši i trubači kako bi se odmah mogli prepoznati u metežu bitke. Časnici su zadržali velike perjanice na kacigama (u centuriona je bila poprečno postavljena, a u viših zapovjednika uzdužno na grebenu kacige) i štitnike za obje noge koji su obično dosezali do koljena. Časnici su nosili kvalitetnije oklope od vojnika (pletene od žice ili u obliku riblje ljske, u kasnijim razdobljima i kovane od jednog dijela metalra), a viši zapovjednici nisu nosili kopije za bacanje, nego samo mač

UVOĐENJE ČINOVA U VOJNU ORGANIZACIJU (I. DIO)

nom. Osim toga, u kartaškoj je vojsci, suprotno rimskoj vojsci, izgrađen stalni zapovjedni kadar sposoban sigurno i kvalificirano voditi svoje postrojbe na bojištu, a najviša zapovjedna dužnost i puna odgovornost bila je u rukama jednog vojskovođe koji je suvereno odlučivao o svemu. Nakon završetka Punskih ratova, unatoč rimskoj pobjedi okrunjenom razaranjem Kartage u III. punskom ratu, pokazalo se kako je rimskoj vojsci potrebna radikalnija reforma kojom bi se stvorile kvalitetne oružane snage koje će omogućiti daljnju ekspanziju države. Istodobno, stalna potreba za vojnicima pod oružjem i vrhunski uvježbanim legijama, u razdoblju znatno duljem od samo jedne sezone, učinili su dotadašnji ustroj vojske milicijskog tipa neodrživim. Nove, vrlo temeljite reforme proveo je rimski vojskovođa Gaj Marije, nakon čega je dotadašnja rimska vojska sastavljena od građanske milicije pretvorena u potpuno profesionalnu vojsku, odanu samo svojim

(gladius). Gotovo je cijeli časnički kadar (praktički do najviših zapovjednika) postao potpuno profesionalan. Centurione su postavljali tribuni (sve do Marijevih reformi birali su ih vojnici među sobom), a svaki je centurion imao svoj stožer sastavljen od dočasnika (zastavnika), zamjenika i nižeg dočasnika. Organizacija postrojbi bila je iznimno temeljita i vrlo čvrsta te ujednačena za cijelo Rimsko Carstvo. Najviša je postrojba bila legija brojnog stanja ukupno 6000 ljudi, od kojih je bilo 5240 boraca i 760 pripadnika pomoćnih službi (liječnika, obrtnika, kuvara i sl.). Na čelu legije nalazio se legat (legatus) kojeg je postavljao imperator uz veću ili manju potporu Senata, ovisno

Feudalni društveni sustav uvjetovao je stvaranje vojne strukture utemeljene isključivo na vazalno-seniorskim odnosima feudalaca (seniora) i njihovih vazala, što je u praksi onemogućilo formiranje velikih oružanih snaga, ujedinjenih pod nekakav složeniji sustav zapovijedanja ili bilo kakav oblik složenije vojne hijerarhije. Iz tih je razloga način ratovanja bio bez ikakvih složenijih vojnih formacija i borbenih postroja. Tijekom srednjeg vijeka praktički je samo Osmansko Carstvo uspjelo u određenoj mjeri ustrojiti učinkovitu centraliziranu vojnu organizaciju na državnoj razini.

VOJNE ORGANIZACIJE

o tome u kakvim su bili međusobnim odnosima. Legat je svoju zapovjedničku dužnost obnašao tri do četiri godine, nakon čega je obično bivao imenovan guvernerom neke rimske provincije. Njegovih je šest pomoćnika - tribuna (Tribunus Laticlavius) također politički imenovano među perspektivnom aristokracijom na njezinu karijernom putu do Senata. Jedini je potpuno profesionalni visoki časnik, zadužen za organizaciju, obuku i opremu cijelokupne legije i

Stalni vojskovode
ubrzo se pretvaraju i u mirnodopske vladare i postaju monarhi-kraljevi. Iz kraljeve vojne pratnje i redova rodovskih starješina postupno se razvija plemstvo koje se ubrzano bogati na račun članova svojeg roda i stvara se prva znatnija socijalna stratifikacija germanskog društva

Sukob srednjovjekovnih vitezova

član naručeg zapovjedništva legije, bio tzv. prefekt tabora (Praefectus Castorum) koji je vojnu karijeru gradio gotovo 30 godina.

Legija se sastojala od deset temeljnih postrojbi (kohorti) kojima su zapovijedali centurioni najviši po zvanju (Centurio Pilus Prior), a među njima najviši je bio zapovjednik 1. kohorte (Centurio Primus Pilus), koja je smatrana elitnom postrojbom svake legije i uvijek je zauzimala borbeni raspored na njezinu desnom krilu. Svaka se kohorta sastojala od tri manipule, a svaka manipula od dvije centurije kojima su zapovijedali niži centurioni, ali ni tada oni nisu bili ravnopravni jer je postojala vrlo jasno izražena hijerarhijska struktura centuriona u skladu s kvalitetom postrojbe kojom su zapovijedali i njezinu položaju u borbenom rasporedu legije odnosno kohorte. Naime, osim prve, elitne kohorte u kojoj je bilo pet položajnih zvanja centuriona, u svim je ostalim kohortama bilo šest stupnjeva položajnih zvanja centuriona. Pritom je najviši bio zapovjednik kohorte (Centurio Pilus Prior), a najniži Centurio Hastatus Posterior. Naravno, svi centurioni iz 1. kohorte bili su hijerarhijski viši od centuriona u ostalim kohortama.

Nema nikakve dvojbe da su reforme Gaja Marija bile vrlo učinkovite

Legat, zapovjednik legije. Njegova oprema je znatno bogatija i upadljivija od ostalih časnika legije

i dalekosežne jer su u vojnem pogledu učinile rimsку vojsku najboljom vojskom antičkog svijeta koja je odnosila pobjede i nad višestruko brojnjim, ali manje organiziranim protivnicima. Međutim, usporedivo s propadanjem Carstva dolazi do slabljenja rimske vojne sile, pa neposredno prije njegove podjele oružane snage gotovo u potpunočine federati, zbog čega se čak i sam pojam "vojnik" poistovjećuje s terminom "barbarin" (naravno, u tom je razdoblju već gotovo sasvim razorenna rimska vojna struktura, organizacija i taktika).

FEUDALNO RASTAKANJE SUSTAVA VOĐENJA I ZAPOVIJEDANJA

Raspadom Rimskog Carstva i velikom sebom naroda započinju novi retrogradni procesi u razvoju vojne organizacije i sukladno tome, dolazi do novog nereda u strukturi vojnih odnosa i hijerarhiji zapovijedanja. Novonastale države romansko-germanskih naroda stvarale su iznimno različite, sebi svojstvene vojne strukture, na što je najviše utjecala njihova društvena i ratnička tradicija, socijalna struktura i uređenje društva, a u manjoj mjeri vanjski

utjecaji drugih naroda. Jedino što im je donekle zajedničko je razdoblje u kojem su stvorene te stoga postoje sličnosti u naoružanju i načinu uporabe vojske.

Društveno i vojno uređenje tih naroda nije se moglo održati na jednaku stupnju, kao prije velike seobe naroda kad su među svojim kneževima birali vojvodovu samo za ratne pohode. Sad su bili praktički stalno u stanju ratne opasnosti, pa im je i vojvodova bio stalno potreban. Stalni vojvodovi ubrzo se pretvaraju i u mirnodopske vladare i postaju monarsi - kraljevi. Iz kraljeve vojne

Reforme Gaja Marija bile su vrlo učinkovite i dalekosežne jer su u vojnem pogledu učinile rimsku vojsku najboljom vojskom antičkog svijeta koja je odnosila pobjede i nad višestruko brojnijim, ali manje organiziranim protivnicima. Međutim, usporedno s propadanjem Carstva dolazi do slabljenja rimske vojne sile, pa neposredno prije njegove podjele oružane snage gotovo u potpunosti čine federati, zbog čega se čak i sam pojam "vojnik" poistovjećuje s terminom "barbarin" (naravno, u tom je razdoblju već gotovo sasvim razorena rimska vojna struktura, organizacija i taktika).

pratnje i redova rodovskih starješina postupno se razvija plemstvo koje se ubrzano bogati na račun članova svojeg roda i stvara se prva znatnija socijalna stratifikacija germanskog društva. Područja naseljena germanskim plemenima ubrzo postaju države sa sve razvijenijom feudalnom društvenom strukturu.

U početku su svi slobodni građani (uključujući i stanovništvo galsko-romanskog podrijetla) imali vojnu obvezu, ali s vremenom se iz šireg kruga obveznika izdvaja ratnički stalež koji je u prvo vrijeme vrlo teško razgraničiti u administrativnom i socijalnom pogledu (pouzdano je utvrđeno samo to da nije bio brojan). Usporedno se razvija i plemstvo koje je prije postojalo tek u rudimentarnoj formi, ali već početkom VII. stoljeća postaje iznimno moćno i posjeduje svoje privatne vojske utemeljene na zemljoposjedničkim odnosima i vazalstvu nižih društvenih slojeva prema zemljoposjedniku - feudalcu. Tako strukturirana vazalna vojska grupira se oko svojih feudalnih gospodara (seniora) pa nekih taktičkih postrojbi praktički i ne može biti, zbog čega nije moguće formirati niti složenije borbenе postroje. Zapovjednik postrojbe ujedno je i njegov svojevrsni vlasnik - feudalac s čijeg su feuda unovačeni ratnici pod njegovim zapovjedništvom ili njegovi feudalni vazali sa svojim vojnicima.

Do kraja XI. stoljeća proces feudalizacije bio je uglavnom dovršen u zapadnoj i velikom dijelu središnje Europe. Nakon toga uslijedilo je razdoblje razvijenog feudalizma koje je trajalo gotovo do kraja XV. stoljeća kad ga zamjenjuje tzv. kasno ili zrelo feudalno doba. U tom se razdoblju formira i poseban ratnički stalež vitezova, manje imućan od najviše vlastele, ali dovoljno bogat da nabavi iznimno skupu ratnu opremu, naoružanje i konja.

Feudalni društveni sustav uvjetovao je stvaranje vojne strukture utemeljene isključivo na vazalno-seniorskim odnosima feudalaca (seniora) i njihovih vazala, što je u praksi onemogućilo formiranje velikih oružanih snaga, ujedinjenih pod nekakav složeniji sustav zapovijedanja ili bilo kakav oblik složenije vojne hijerarhije. Iz tih je razloga način ratovanja bio bez ikakvih složenijih vojnih formacija i borbenih postroja. Tijekom srednjeg vijeka praktički je samo Osmansko Carstvo uspjelo u određenoj mjeri ustrojiti učinkovitu centraliziranu vojnu organizaciju na državnoj razini. ■

Vazalna vojska grupira se oko svojih feudalnih gospodara

NOVE TEHNOLOGIJE

NA POSLJEDNJOJ SE GENERACIJI LASERSKOG ORUŽJA ISTRAŽUJE NAČIN SMANJENJA DIMENZIJA I MASE TE IZRADA PRENOSI- VOG ORUŽJA KOJE BI SE SIGURNO MOGLO UGRADITI NA MANJA PLOVILA, BORBENE ZRAKOPLOVE, OKLOPLJENA BORBENA VOZILA, PA ČAK I NA BESPOSADNE LETJELICE

Nova je generacija laserskog oružja dovoljno malena i snažna kako bi se uklopila u borbene zrakoplove, besposadne letjelice, oklopljena borbena vozila te manja borbena plovila. Time bi se omogućilo izvršavanje zadaća kao što su obrana od nadolazećih krstarećih raketa i skupina manjih plovila, protuzračna obrana za borbene i transportne letjelice, obrana od napada na kopnu te obrana od nadolazećih granata i raketa. Najvažniji su aspekti buduće generacije laserskog oružja veličina, masa te snaga. Oružje mora biti dovoljno malo i učinkovito da bi se moglo ugraditi na relativno mala vozila, iako se većina prototipova naprednog laserskog oružja današnjice, primjerice zrakoplovni laserski sustav (ABL – Airborne Laser), mora ugraditi na platforme kao što je modificirani Boeing 747.

Tehnologije koje se primjenjuju u te svrhe uključuju napredne kemijske lasere te napredovanja u razvoju lasera čvrstog stanja i lasera s optičkim vlaknima. Novije se tehnologije mogu pojavitи prije nego što novi prototipovi laserskog oružja budu operativni i spremni za razmještanje na terenu, ali zasad su laserske

Sustav HELLADS

TAKTIČKO LA

General Atomics razvija kompaktnu jedinicu za napajanje energijom, kompakti termički sustav, lagani sustav za nadzor izlaznog snopa te ostalo sklopovlje potrebno za kompletan uređaj. Tvrta je prošle godine kompletirala prototip energetskog sklopa i sustava za odvodjenje otpadne topline

tehnologije čvrstog stanja i optičkih vlakana glavni aduti za buduće generacije taktičkog laserskog oružja. Razlozi današnjeg optimizma vezani uz tehnologije naprednih kemijskih lasera, lasera čvrstog stanja te onih s optičkim vlaknima vrte se oko triju istraživačkih projekata – povezanog visokoenergijskog lasersa čvrstog stanja (JHPSSL – Joint High Power Solid-State Laser) i visokoenergijskog tekućeg laser za obranu područja (HELLADS – High Energy Liquid Laser Area Defense System) koji su uglavnom završeni te programa robusnog električnog lasera (RELI – Robust Electric Laser Initiative) koji bi se trebao kapitalizirati na tehnologijama razvijenim s pomoći JHPSSL-a i HELLADS-a.

Projekti JHPSSL i HELLADS donijeli su tijekom razvoja važne tehnologije koje su djelovale na dimenzije, hlađenje te sposobnost nadzora paljbe, a stručnjaci se slažu kako će to sve biti vrlo prikladno za buduća laserska oružja. Program RELI u potrazi je za poboljšanjima vezanima uz učinkovitost lasera, kao i uz veličinu cijelog sustava koji treba biti dovoljno malen za ugradnju u taktički zrakoplov i vozilo. Sam bi projekt mogao dovesti do tehnološkog napretka koji bi pak mogao dovesti do prijenosnog laserskog naoružanja.

Program JHPSSL usmjeren je prema izradi laboratorijskog primjerka laserskog prototipa snage 100 kW, a program HELLADS usredotočen je na razvoj tehnologije lasera snage

Pripremio Marijo PETROVIĆ

Foto: US Army

Takva struktura omogućuje umnožavanje snage. Postoje tri gumba za regulaciju. Prvi gumb povećava površinu područja radi postizanja srednjeg učinka. Drugi gumb uključuje postavljanje ploča u "sendvič" zajedno s tankim kanalima za rasumlano sredstvo. Snaga se povećava dodavanjem ploča u "sendvič". Treći gumb regulira jačinu pumpanja povećavajući broj nizova pumpajućih svijetlećih dioda (svjetlo iz svijetlećih dioda stimulira laserski materijal, a time i emisiju laserske zrake; i toga i proizlazi naziv pumpanje).

Takav pristup koji ima tri umnoživačke osi omogućuje puno učinkovitije odvođenje topline u odnosu na običajeno za pločasti tip lasera čvrstog stanja, a Textronovi istraživači sad mogu umnožavati snagu do visokih vrijednosti zadržavajući pritom dobru optičku kvalitetu. Odvođenje topline kod lasera čvrstog stanja velik je izazov jer sve što ne izlazi iz lasera toplina je koja mora biti odvedena.

Inženjeri u Textronovoj ThinZag tehnologiji koriste lasere s optičkim vlaknima radi iniciranja la-

LASERSKO ORUŽJE

150 kW. Nadzor nad programom JHPSSL povjeren je Uredu za visokoenergijske laserske tehnologije. Program HELADS podupire Agenciju za napredne istraživačke projekte američke vojske (DARPA).

Nužno je razrijesiti mnoge probleme i prepreke prije nego što taktičko lasersko oružje postane stvarnost. Vojne strukture prvo moraju pokazati dovoljno interesa za lasersko naoružanje kako bi se mogli odrediti detaljni zahtjevi te pronaći finansijska sredstva nužna za razvoj. Projektanti visokoenergijskih lasera moraju se prilagoditi laserskim tehnologijama koje imaju najbolje potencijale za oružje te se prihvativat projekta, a ne samo projuriti prema drugom velikom projektu.

PROGRAM JHPSSL

Premda je program JHPSSL završen, tehnologija koja je njim dostignuta dovela je do novih istraživačkih spoznaja koje bi mogle utrti put prema razvoju taktičkog laserskog naoružanja. Američke tvrtke koje su uključene u posljednjoj fazi JPHSSL-a bile su Northrop Grumman Corp. Aerospace Systems (Redondo Beach, Kalifornija) i Textron Defense Systems (Wilmington, Massachusetts).

Tvrtka Textron ušla je u program zahvaljujući svojoj tehnologiji pod nazivom ThinZag – tankom laserskom materijalu dimenzija 30 cm duljine i 5 cm širine, dobre termičke disipacije na rubovima te s cik-cak uzorkom optičkih prozora kroz sam materijal.

serskog snopa koji se zatim kreće kroz ThinZag materijal radi umnožavanja snage spomenutog lasera te njegova progresivnog pojačavanja. Tvrtka je počela pridonositi u trećoj fazi JHPSSL-a, prije nekih osam godina, a u siječnju

Razlozi današnjeg optimizma vezanog uz tehnologije naprednih kemijskih lasera, lasera čvrstog stanja i lasera s optičkim vlaknima vrte se oko triju istraživačkih projekata – vezanog visokoenergijskog lasera čvrstog stanja (JHPSSL – Joint High Power Solid-State Laser) i visokoenergijskog tekućeg lasera za obranu područja (HELLADS – High Energy Liquid Laser Area Defense System) koji su većinom završeni te programa robusnog električnog lasera (RELI – Robust Electric Laser Initiative) koji bi se trebao kapitalizirati na tehnologijama razvijenim na temelju JHPSSL-a i HELADS-a.

NOVE TEHNOLOGIJE

2010. dosegнута је снага лазера од 100 kW.

Program JHPSSL наметнуо је неколико заhtjevnih parametara ugovaračima koji će definirati i водити razvoj uporabljivog laserskog oružja. Traži se laser koji bi se mogao uključiti i isključiti u vremenu kraćem od sekunde, a postignuto потребно vrijeme iznosi desetinu sekunde. Prikazana је уčinkovitost од 19% uz primjerenu kvalitetu laserskog snopa, а то је добро мјерило sposobnosti фокусiranja snopa према udaljenom циљу. Laser треба радити дуže време па би га valjalo projektirati да ради dok има енергије за njегово напајање и хлађење система. Пrikazan је naprekidan desetominutni рад што је iznimno dugo vrijeme за laser.

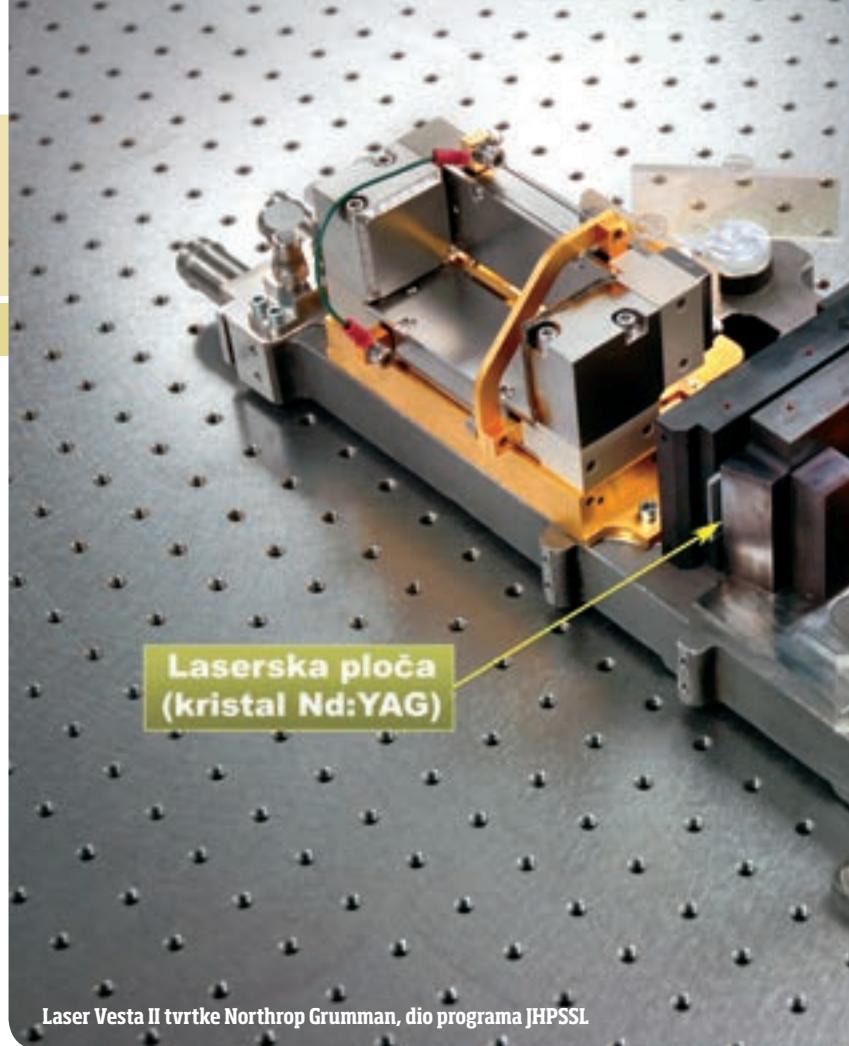
Tijekom razvojnog ciklusa лазера JHPSSL, стручњаци tvrtke Northrop Grumman upisali су ukupno више од шест сати рада при снazi од 100 kW. Твртка također користи оптичке плаће величине стакалца које се поставља под микроскоп чиме се генерира лазерски сноп. Све у свему, програм JHPSSL у своје три фазе изнједрио је ostvariv 100 kW лазер čvrstog stanja zanimljiv за војну примјену te s primјerenom kvalitetom snopa i dobrom učinkovitosti. Primјerena kvalитета laserskog snopa подразумјева difrakcijski limit od 1,5 puta, a циљ је постиći limit od 2 puta.

Kako би се заokružио рад који је завршен на JHPSSL-u, dužnosnici при Уреду за технологију visokoenergijskih лазера nastавит ће финансирање Textronova laboratorijskog рада на фином прilagođivanju tvrtkine технологије te ће премjestiti Northrop Grummanovu JHPSSL технологију на терен за тестирање visokoenergijskih лазера ради njihova испитивања. Budући да tvrtka Northrop Grumman сeli испитивања из laboratorija на терен, tvrtka Textron također ће провести терenska испитивања.

PROGRAM HELLADS

DARPA-in program HELLADS (visokoenergijski tekući лазер за obranu подručja) приступio је одабир kemijskog лазера te demonstrirao lasersku snagu од 150 kW што је за 50% више него код JHPSSK-a. DARPA-ini ugovarači су General Atomic Aeronautical Systems Inc. (San Diego, SAD) te споменута tvrtka Textron која

Američka je mornarica prikazala potencijalnu vrijednost tehnologije visokoenergijskog лазера u svrhu obrane brodova od krstarećih ракета, posadnih i besposadnih letjelica te skupina нападачких пlovila. Стручњaci za лазаре при Уреду за морнариčka istraživanja (ONR - Office of Naval Research) koristili su visokoenergijski лазер čvrstog stanja radi onesposobljavanja ciljeva u obliku malenih plovnih објеката i to s palubе razarača na području kalifornijske obale

Laser Vesta II tvrtke Northrop Grumman, dio programa JHPSSL

već uključena i u program JHPSSL. Rad na programu HELLADS traje od 2003. године. Plan је izraditi i испитati лазар snage 150 kW i масе 750 kg. Лазар ће имати однос снага/маса десет пута бољи у односу на постојеће laserske системе, а слjедећи би корак требао омогућити оперативни зракоплов наоружан лазаром. Tijekom razvoja prototipa HELLADS-a, jedan је од velikih izazova bilo балansiranje izlazne снаге s потребом за системom za pumpanje лазара, напајање енергијом te sposobnostи за odvođenjem otpadне topline као ненспожаве. Osamdeset posto volu-

mena i mase otpada на систем за pumpanje s помоћу диода, систем за напајање енергијом te систем за odvođenje topline.

Tvrtka General Atomics svoj tehnološki приступ везан uz HELLADS назива tekućinskim лазаром s distribuiranim učinkom. To је kombinacija лазара čvrstog stanja i tekućeg лазара. Има аtribute лазара čvrstog stanja kombiniranog s učinkovitim hlađenjem као у tekućег лазара. Tekućina је сastavni dio samog лазара, ali уједно i sredstvo за hlađenje. General Atomics razvija kompактну јединицу за напајање енергијом,

Rad na programu HELLADS traje od 2003. године. Plan је izraditi i испитati лазар snage 150 kW i масе 750 kg. Лазар ће имати однос снага/маса десет пута бољи у односу на постојеће laserske системе, а слjедећи би корак требао омогућити оперативни зракоплов наоружан лазаром

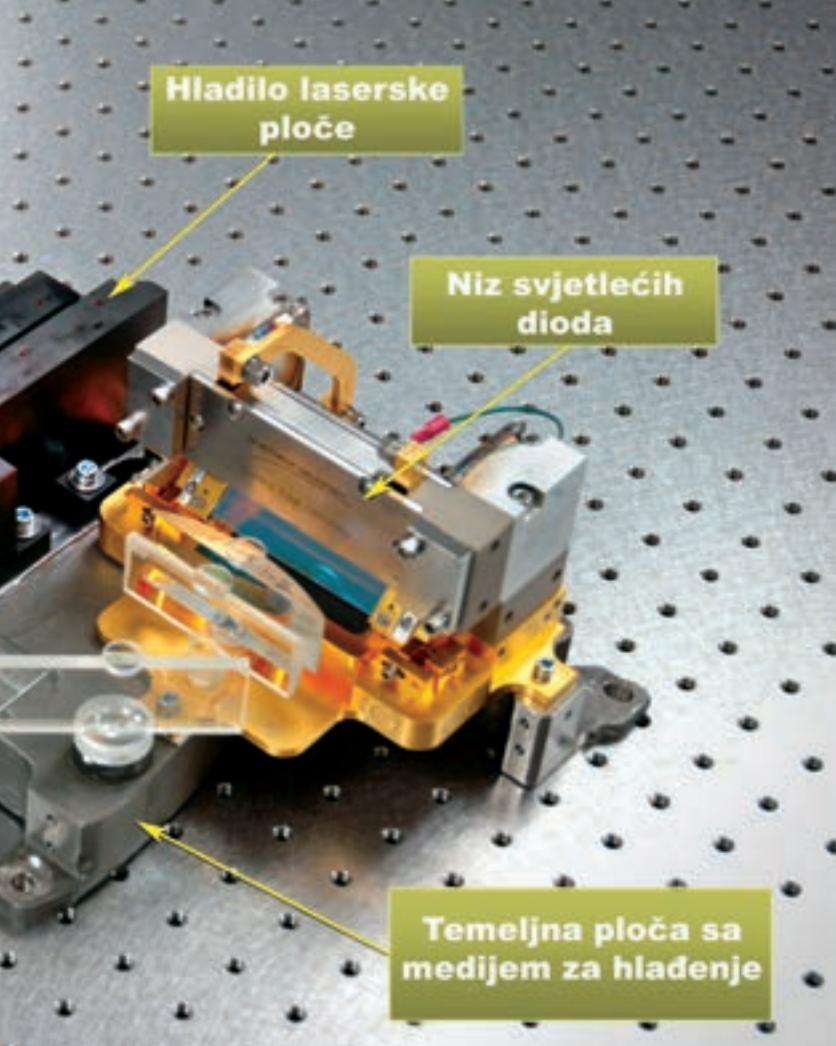

Foto: Northrop Grumman

Hladilo laserske ploče

Niz svjetlećih dioda

Temeljna ploča sa medijem za hlađenje

kompaktni termički sustav, lagani sustav za nadzor izlaznog snopa te ostalo sklopovlje potrebno za kompletan uređaj. Tvrta je prošle godine kompletirala prototip energetskog sklopa i sustava za odvođenje otpadne topline.

Jedan od pristupa kojim će se poboljšati učinkovitost lasera obuhvaća smanjenje broja dioda u sustavu za pumpanje lasera čime se dodatno smanjuju ukupne dimenzije lasera. Nakon što bude završen prototip aktualnog sustava može se krenuti na sljedeću fazu programa, a to je izrada cijelokupnog laserskog sustava snage

150 kW. Nakon toga DARPA će se natjecati za ugovor kako bi se laser tvrtke General Atomics integrirao u prototip laserskog oružnog sustava.

POGLED U BUDUĆNOST

Sljedeći je korak u razvoju taktičkog lasera, koji ima potencijala za nadmašivanje nekih od konkurentnih tehnologija laserskog oružja, inicijativa za izradom robusnog električnog lasera (RELI). RELI je izgrađen na uspjehu JHPSSL-a. Umjesto prilagođivanja pojedinačnih parametara za bolje performance kao što je učinjeno u JHPSSL-u, program RELI

Eksperimentalni laser Black Diamond, razvijen u DARPA-i na temelju iskustava programa JHPSSL

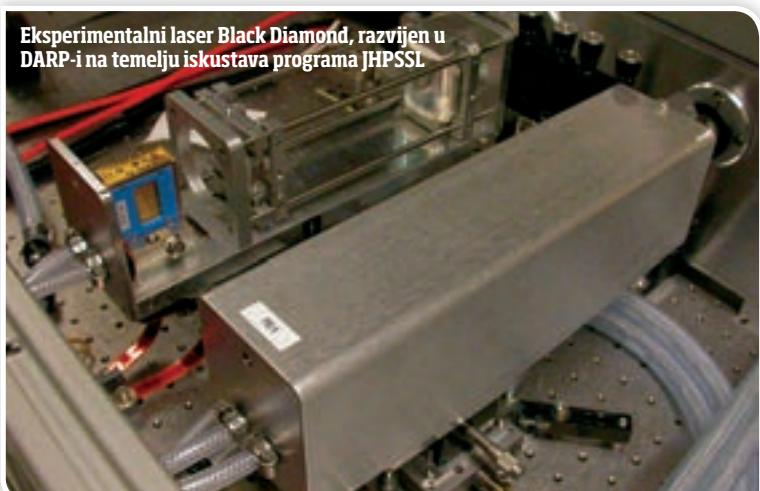

Foto: DARPA

Lasersko je oružje pod nazivom pomorski laserski demonstrator (MLD – Maritime Laser Demonstrator) izradila tvrtka Northrop Grumman. Tvrta je razvila laser snage 100 kW kao dio programa JHPSSL. Stručnjaci iz mornarice i tvrtke Northrop Grumman ispitali su MLD na prostoru za ispitivanje na otočju San Nicholas, 100 km od južne obale Kalifornije. Laser je za potrebe testiranja postavljen na palubu razarača USS Paul Foster (DD 964) te je povezan s brodskim radarem i navigacijskim sustavom. (Razarač USS Paul Foster nalazi se izvan uporabe i rabi se za testiranje oružja i senzora.)

usredotočuje se na samo jedan primarni mjerni parametar odnosno na mjerjenje broja fotona odaslanih iz reprezentativnog laserskog snopa. U osnovi, taj novi mjerni parametar kombinira rezultate mjerjenja izlazne snage, kvalitete snopa i fotona.

Zanimljiv je aspekt programa RELI postizanje snage lasera od 25 kW što je prilična razlika u odnosu na 100 kW za JHPSSL i 150 kW za HELLADES. Razlog je povratak na 25 kW taj što se želi vidjeti sveukupni napredak učinkovitosti sustava laserske arhitekture. JHPSSL ima snagu od 100 kW uz 20% učinkovitosti, što znači da se iz uloženih 500 kW energije dobije 100 kW laserske emisije fotona uz 400 kW otpadne topline. Novi je cilj poboljšati učinkovitost na 35% pojednostavnjem hlađenja i termalnog upravljanja. Ta faza također smanjuje ulaznu snagu te zahtjeve za izvorom električne energije.

Program RELI započeo je prije godinu dana te se sad nalazi u osjetljivoj fazi. Očekuje se kako će unutar sljedećih 12 mjeseci biti razmotren napredak pojedinačnih ugovarača te da će se sklopiti sporazumi za izradu 25 kW lasera koji bi trebali biti predstavljeni 2014. godine. Uz postojeće JHPSSL-ove ugovarače (Northrop Grumman Aerospace i Textron Defense Systems), program RELI također uključuje Raytheon Space System (El Segundo, Kalifornija), Boeing Directed Energy Program (Albuquerque, Novi Meksiko) te Aculight Laser Solutions – Lockheed Martin company (Bothell, Washington, SAD). Prva faza programa RELI trebala bi dosegnuti vrhunac 2014. godine kad će se odlučiti i o inačici snage 100 kW, ovisno o vojnim potrebama. Američka kopnena vojska i Američko ratno zrakoplovstvo partneri su programa RELI, a postoji mogućnost uključenja i Američke ratne mornarice.

MORNARIČKO LASERSKO ORUŽJE

Američka je mornarica prikazala potencijalnu vrijednost tehnologije visokoenergijskog lasera u svrhu obrane brodova od krstarećih raket, posadnih i besposadnih letjelica te skupina napadačkih plovila. Stručnjaci za lasere pri Uredu za mornarička istraživanja (ONR – Office of Naval Research) koristili su visokoenergijski laser čvrstog stanja radi onesposobljavanja ciljeva u obliku malenih plovnih objekata i to s palube razarača na području kalifornijske obale. ■

Senzorska je oprema fregata klase Shivalik zapravo mješavina napredne ruske, izraelske, francuske i indijske opreme

 RATNA MORNARICA

FREGATE KLASE **SHIVALIK** (II. dio)

Igor SPICIJARIĆ

RAZVOJ I UVODENJE U OPERATIVNU UPORABU STEALTH FREGATA KLASE SHIVALIK ZA RM INDIJE VRLO JE VAŽNO IZ NEKOLIKO RAZLIČITIH ASPEKATA. GLEDAJUĆI S ČISTO OPERATIVNOTAKTIČKE TOČKE, KLASA SHIVALIK VRLO JE DOBRA BORBENA PLATFORMA NA KOJOJ JOŠ IMA ORGANIZACIJSKOTEHNOLOŠKOG PROSTORA ZA DALJNA POBOLJŠANJA I MODIFIKACIJE KOJE ĆE JOJ SASVIM SIGURNO BITI PRIDODAVANE TIJEKOM RADNOG VIJEKA

Na pramcu stealth fregata klase Shivalik ugrađen je glavni, višenamjenski top Oto Melara 76/62 SR. Topovi za fregate klase Shivalik izgrađeni su prema licenciji u indijskim pogonima. Protuzračna obrana ostvarena je kombiniranom uporabom raketnih projektila i topova. Jednostruki lanser ŽS-90, namijenjen za ruski raketni sustav SHTIL-1, s ukupno 24 raketna projektila 9M317 (SA-N-12 prema NATO-ovo klasifikaciji), zadužen je za "pokrivanje" zračnih ciljeva (zrakoplova) na srednjim udaljenostima do maksimalno 32 km.

Ako se sustav koristi samo u proturaketnoj ulozi, njegov je maksimalni dolet reduciran na 10 do 12 km. Sustav može simultano pratiti i ciljati četiri zračna cilja, svaki s pomoću jednog od četiri ugrađena ŽR90 radarska direkторa. Fregate su za blisku PZO broda izvorno bile konstruirane tako da nose dva hibridna ruska sustava tipa KASH-TAN jednaka onima ugrađenima na fregate klase Talwar. Međutim, Ratna mornarica Indije ipak je odustala od te ideje i odlučila se za ugradnju četiriju vertikalnih lansera s ukupno 32 izraelska PZO projektila tipa BARAK. Uz njih su ugrađena i dva ruska topa AK-630M kalibra 30 mm. Jednako kao i fregate klase Talwar, i klasa Shivalik opremljena je dugodometnim protubrodskim raketnim sustavom. Osim ruskih tipa KLUB-N, kakve nosi serija od prve tri fregate klase Talwar, klasa Shivalik sposobljena je za nošenje i najnovijih inačica supersoničnog projektila BrahMos. Projektili KLUB-N ili BrahMos lansiraju se iz osmočelijskog VLS (vertikalnog lansirnog sustava) smještenog između PZO i PPD (protupodmorničkog) sustava. Za protupodmorničko ratovanje namijenjena su dva lansera RBU-6000, predviđena za lansiranje ruskih PPD projektila tipa 90R i RGB-60. Zanimljivo je da na fregatama klase Shivalik nije predviđena ugradnja nekog PPD oružja duljeg dometa (npr. lakih ili teških torpeda). Indija je to

Ne treba zaboraviti da je Ratna mornarica Indije u svojim vrlo ambicioznim srednjoročnim planovima zacrtala izgradnju čak šest unaprijedenih fregata projekta Shivalik (Projekt 17A). U tim je planovima i izgradnja te uvodenje u službu do konca 2014. triju stealth razarača klase Kolkata (Projekt 15A)

pitanje očito riješila tako da je VLS namijenjen ponajprije za smještaj protubrodskih projektila, a sposoban je primiti i ruske projektile tipa 91RE2. Takvo je tehničko rješenje prvi put primijenjeno na fregati INS Tabar (klasa Talwar). Dva su ukrcana mornarička helikoptera tipa Sea King potpuno osposobljena za provedbu i protubrodskog i protupodmorničkog ratovanja.

SENZORSKA OPREMA

Senzorska je oprema fregata klase Shivalik zapravo mješavina napredne ruske, izraelske, francuske i indijske opreme. Na glavnom jarbolu dominira radar MR-760 FREGAT M2EM 3D (NATO-ove oznake Top Plate) namijenjen za nadzor zračnog prostora i gađanje raketnim sustavom SHTIL-1. Nadzor paljbe, vođenje projektila i osvjetljivanje ciljeva potpomognuti su uporabom četiriju radara tipa ŽR90 Oreh (NATO-ove oznake Front Dome). Nadzor paljbe glavnog pramčanog topa

Indija na svojim navozima gradi sve više i kvalitetnije, od stealth fregata i razarača, preko nosača zrakoplova pa do nuklearnih podmornica. Stealth fregate klase Shivalik sve su važnije za IRM. Spomenuta je klasa zapravo određena podloga za provjeru onoga što će Indija graditi poslije 2014. odnosno 2015. godine. Osim što je dobila vrlo sposobne površinske plovne jedinice, ta će klasa do kraja prve polovine XXI. st. vrlo vjerojatno postati okosnicom eskortno/interventnih površinskih snaga IRM-a.

RATNA MORNARICA**Radari na glavnom jarbolu**

Oto Melara 76/62 SR i dvaju ruskih proturaketnih topničkih sustava AK-630M osiguran je s pomoću dva radarska direktora Elta EL/M2221 montiranih na postoljima na krovu zapovjednog mosta i na kraju krova helikopterskog hangara. Nadzor paljbe protubrodskih (ASCM) raketnih krstarica projektila Klub-N ili alternativnih BrahMosa dodijeljen je radaru Garpun BAL. Novi je izraelski radar odnosno dugodometna inačica radara Elta 2238 instaliran pod oznakom AMDR-ER. Također, radi nadzora topničke paljbe ugrađen je i domaći Bharat Electronics EON-51 EO radarski direktor kao i dva M22E televizijska sustava za raketni sustav SHTIL-1. Sonarna je oprema fregata klase Shivalik zastupljena jednim pramčanim sonarom BEL HUMSA (Hull Mounted Sonar Array) te ATAS-ovim tegljenim sonarom deriviranim na temelju tegljenog sonara THALES SINTRA.

Protuelektroničko je ratovanje zastupljeno primjenom snažnog sustava ELLORA, opremljenog aktivnim ometaćima protiv višestrukih prijetnji. Taj će sustav u idućim godinama potpuno zamjeniti sustav Ajanta koji se dosad koristio na ratnim brodovima RM-a Indije. Lanseri radarskih i infracrvenih mamaca tipa Kavach indijskog su dizajna i proizvodnje, u izvedbi tvrtke OFB. Navigacijski se sustav sastoji od dvaju radara tipa BEL RASHMI (Rapid Air for InShore and Harbour Manoeuvring I-band) i triju COTS radara. Komunikacijski je sustav utemeljen oko Gigabit-Ethernet integriranog

Izgradnja fregata klase Shivalik vrlo je važan korak naprijed, čak i u psihološkom smislu, jer je njihovim projektiranjem i izgradnjom domaća brodograđevna industrija dokazala da može napraviti odmak od jednostavnog kopiranja ruskih projekata

Unutrašnjost helikopterskog hangara

Fregate klase Shivalik prvi indijski ratni brodovi, kod kojih se, od samog početka konstruiranja interijera, vodilo računa o smještaju ženskog dijela posade. Ženske su kabine posebno dizajnjirane i grupirane u posebnom bloku

mrežnog sustava optičkih kabela koji povezuju sveukupnu unutrašnjost fregate. Borbeno-upravljački sustav (CMS-17) domaći je proizvod koji je razvila tvrtka WESEE. Spomenuta je tvrtka koristila ruske višenamjenske upravljačke konzole kao sučelja radi povezivanja dijelova sustava i upravljanja njime. Komunikacijske je podsustave također razvila domaća industrija, naprijed spomenuta tvrtka BEL i ostali indijski proizvođači.

SMJEŠTAJNI KAPACITETI

Smještajni su standardi primjenjeni na stealth fregatama klase Shivalik prilično visoki i, prema indijskim izvoriima, gotovo luksuzni u odnosu na smještajne standarde primjenjene na starijim indijskim ratnim brodovima, osobito onim istočnog podrijetla. Renomirana je tvrtka Godrej&Boyce osmisnila kvalitetnu opremu i namještaj kojima je opremlila životne, radne te sanitарne prostore.

Fregate klase Shivalik prvi indijski ratni brodovi, kod kojih se, od samog početka konstruiranja interijera, vodilo računa o smještaju ženskog dijela posade. Ženske su kabine posebno dizajnjirane i grupirane u posebnom bloku

blizu kabine zapovjednika broda. U usporedbi s muškim kabinama, ženske kabine raspolažu s više garderobnog prostora i vlastitim sanitarnim čvorom.

BUDUĆI RAZVOJ

Razvoj stealth fregata klase Shivalik i njihovo uvođenje u operativnu uporabu za Ratnu mornaricu Indije vrlo je važno s nekoliko različitih aspekata. Kao prvo, gledajući čisto s operativno-taktičke točke gledišta, klasa Shivalik iznimno je dobra borbena platforma na kojoj još ima organizacijsko-tehnološkog prostora za daljnja poboljšanja i modifikacije koji će joj sasvim sigurno biti pridodavani tijekom životnog i radnog vijeka. Kao drugo, samom odlukom da se gradi prva serija od tri fregate Projekta 17, odnosno odlukom da već sljedeća serija bude unaprijeđeni Projekt 17A, Indija je dodatno motivirala strane proizvođače i dobavljače vrhunske vojne opreme i mornaričke tehnologije da otvaraju svoje proizvodne pogone u Indiji, školuju i zapošljavaju tamošnju stručnu brodograđevnu radnu snagu i prenose tehnologiju.

Prema pisanju Bharat-Rakshaka, indijskog internetskog portala koji se bavi obrambenom tematikom, stupanj

Krma INS F47 Shivalik

proizvodnje opreme za prvu seriju fregata Shivalik, ostvaren u pogonima na domaćem tlu, dostigao je 50 posto. Želja je indijskih proizvođača da se na sljedećoj seriji fregata taj broj poveća na 60 do 70 posto.

Nadalje, kao treći aspekt treba spomenuti činjenicu da je izgradnja fregata klase Shivalik vrlo važan korak naprijed, čak i u psihološkom smislu, jer je njihovim projektiranjem i izgradnjom domaća brodograđevna industrija dokazala da može napraviti odmak od jednostavnog kopiranja ruskih projekata. Tom je spoznajom izbjegнута i određena, dosad uvijek prisutna opasnost od tehnološke ovisnosti o drugim brodograđevnim industrijama, ponajprije ruskoj, osobito kad je riječ o izgradnji velikih površinskih jedinica kao što su fregate i razarači.

Nadalje, četvrti, ali ne i manje važan čimbenik klase Shivalik za RM Indije i njezinu vojnu brodograđevnu tehnološku je ovlađavanje procesima integracije ruskih, zapadnih, izraelskih i nekih domaćih sustava u funkcionalno uspješnu i učinkovitu borbenu platformu. Zahvaljujući toj činjenici, kao i daljnjem prijenosu tehnologije, indijska će vojno-brodograđevna industrija imati dugoročne

koristi u konstrukciji i izgradnji budućih borbenih površinskih jedinica.

Ne treba zaboraviti da je Ratna mornarica Indije u svojim vrlo ambicioznim srednjoročnim planovima zacrtala izgradnju čak šest unaprijeđenih fregata projekta Shivalik (Projekt 17A). U tim je planovima i izgradnja te uvođenje u službu do konca 2014. triju stealth razarača klase Kolkata (Projekt 15A). Budući da su indijski stratezi zacrtali da će Ratna mornarica Indije do konca 2020. raspologati trima nosačima zrakoplova (preuređeni ruski Gorškov preimenovan u Vikrameditya bit će prema najavama isporučen do konca 2012. ili početkom 2013.; prvi domaći IAC-1 s 37 000 tona deplasmana bit će porinut do konca 2013., a postavljanje kobilice za IAC-2 s 50 000 tona deplasmana planirano je najkasnije tijekom 2014.), naprijed će spomenuti kapitalni brodovi zahtijevati primjereno eskort. Prema domaćim izvorima, Ratna mornarica Indije do konca tog razdoblja planira izgradnju čak 40 višenamjenskih borbenih površinskih jedinica suvremene tehnologije. Svi će oni, naravno, uživati rezultate spoznaja i integracije modernih tehnologija koje Indijski upravo sada ispituju na klasi Shivalik.

S obzirom na to da su planovi za budućnost zaista ambiciozni (ne treba smetnuti s umu i nastavak izgradnje serije domaćih nuklearnih podmornica klase Arihant), ne bi trebala začuditi činjenica da su u New Delhiju odlučili da se zemlja koja je deveta ekomska sila svijeta i jedna od najvećih vojnih sila mora okrenuti domaćoj proizvodnji kad je riječ o vojnoj brodogradnji. Uza sve potrebe za modernizacijom nužne indijskim oružanim snagama, među kojima najveći dio zahtijevaju IRM i IRZ. Strateška je Indijska odluka jačanje domaćih industrijskih i proizvodnih kapaciteta. ■

TAKTIČKO-TEHNIČKI PODACI FREGATA KLASE SHIVALIK

Brodograditelj:	Mazagon Dock Limited / Mumbai
Deplasman: standardni / puni	4900 / 6200 tona
Dimenzije: - duljina / širina / gaz	142,5x16,9x4,5 m
Propulzija:	CODOG 2 x Pielstick 16 PA6 STC DM 2 x GE LM2500+ / 2 x CPP
Instalirana snaga: - brzina / maksimalna	2 X 5700 + 2 X 17675 kW 22 / 32 čvora
Naoružanje:	1 x top Oto Breda 76/62 SR 8 x VLS ASCM Klub-N / BrahMos 2 x top AK-630M 30 mm 2 x 12 RBU 6000 Smerch 24 x SA-N-12 SAM 4 x 8 BARAK SAM
Senzori:	1 x MR-760 Fregat M2EM 3-D radar 4 x MR-90 Oreh radar 1 x ELTA EL/M 2238 STAR 2 x ELTA EL/M 2221 STGR 1 x BEL APARNA HUMSA (trupni sonar) ATAS (tegljeni sonar) BEL Ajanta (EW)
Helikopteri:	2 x Sea King Mk42 B / 2 x HAL Dhruv 257 (35 časnika)
Posada:	

PODLISTAK

RATNIČKA PROŠLOST
SKANDINAVSKIH ZEMALJA

MOĆNA SILA

Nakon velikog uspona danskog kraljevstva, s vrhuncem u vrijeme vladavine Knuta Velikog, na daljnju su ratničku povijest Danske presudan učinak imala dva povjesna procesa – stvaranje Hanzeatskog saveza i doseljavanje Teutonskog viteškog reda u sjevernu Prusiju

Iako su Danska, Norveška i Švedska kao države ustrojene otrlike u isto vrijeme, u prvoj polovici X. stoljeća, među skandinavskim je kraljevinama Danska vjerojatno najbrže uspostavila feudalni društveni sustav. Imala je neposredan dodir s ostalim europskim zemljama, ponajprije germanskim, s kojima je i graničila. Prva je prihvatiла kršćanstvo koje se preko nje širi i u ostale skandinavske zemlje. S obzirom na to da su kraljevstva nastala u jeku normanskih pohoda, danski je brzi razvoj očekivan. Upravo su danski Vikingi bili najekspanzivniji narod tih prostora, a osim što su bili vješti ratnici i pljačkaši, bili

Srednjovjekovni umjetnički prikaz Knuta Velikog i njegove supruge Elfgifu (slika dolje). Knut je ostao zabilježen u povijesti kao simbol snažne ekspanzije danskog srednjovjekovnog kraljevstva. No, nakon njegove smrti došlo je do raspada države, koju su ipak brzo obnovili Knutovi nasljednici

su i dobri trgovci. Na području Danske počinje razvoj većih gradova i naselja. Prvi je veći grad na prostoru Skandinavije bio danski priobalni grad Ribe osnovan 810.

ZVUČNI KRALJEVSKI NADIMCI

Presudno su značenje za daljnji razvoj Danske kao feudalne države, ali i za njeni državotvornu centralizaciju, imali kraljevi početnog razdoblja – Gorm Stari, Harald Modrozubi (Blåtland) i Sven Rašljobradi (Tveskaeg). Prema nekim je izvorima Gorm stvorio začetke danske feudalne državotvornosti i Danske kao samostalne države, a Harald je uveo kršćanstvo i proširio danski utjecaj na Norvešku. Sven se usredotočio na pljačkaške pohode u Englesku od kojeg je ubrzo počeo dobivati veliki danak kako ne bi nastavio pustošenja. Taj je danak u velikoj mjeri podignuo dansko gospodarstvo, stvorivši od Danske moćnu europsku silu ranog srednjeg vijeka. Tijekom vladavine Knuta Velikog (1018. – 1035.) stvoreno je moćno Anglo-skandinavsko carstvo koje je pozivalo Englesku, Dansku i Norvešku i protezalo se od sjevernih norveških obala do La Manchea. U to vrijeme počinje i snažan razvoj danskih gradova te obrambene utvrđene linije Danavirkd na južnom dijelu poluotoka Jutlanda. Smrću Knuta Velikog dolazi do raspada njegova carstva tako da se 1035. godine odvaja Norveška, a 1042. i Engleska. Dansku je stabilnost vratilo tek Valdemar I., gotovo 100 godina nakon smrti Knuta Velikog. U nizu ratova koje je vodio oteo je otok Rügen od baltičko-polapskih Slavena i razbio gusare Baltičkog mora.

PROBLEMI S BARBAROSSOM

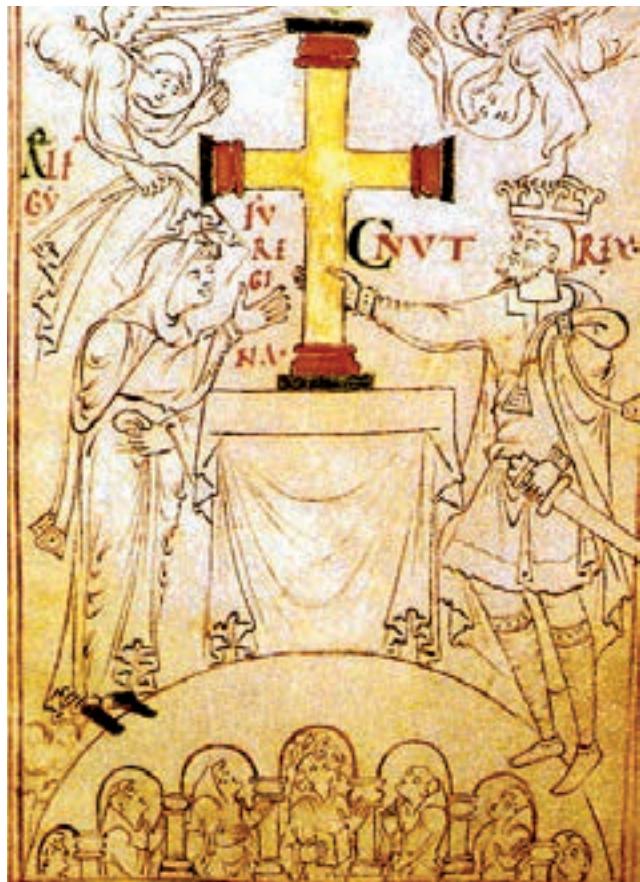
Njegov sin Knut VI., nasljednik danskog prijestolja, odbio je zahtjev njemačkog cara Fridrika I. Barbarosse da mu se podredi kao vazal. Stoga je Bogislav, veliki vojvoda Pomeranije i njemački

Valdemar II. bio je jedan od najmoćnijih danskih kraljeva

vazal, pod Barbarosinim pritiskom napao otok Rügen. Danci su u pomorskoj bitki kod Greifswalda 1184. godine potukli pomeransku flotu zbog čega je Bogislav morao priznati Knuta VI. za svojeg novog kralja. Jačanje danske prevlasti na sjeveru nastavio je Knutov nasljednik Valdemar II. osvojivši gotovo cijelo obalno područje Baltičkog mora, sve do Finskog zaljeva.

Na daljnju su ratničku povijest Danske presudan učinak imala dva povjesna procesa – stvaranje Hanzeatskog saveza i doseljavanje pripadnika Teutonskog viteškog reda u sjevernu Prusiju. Hanza (njemački Hansa ili Hanse) prvo je bila udruženje njemačkih trgovaca u stranim gradovima radi očuvanja vlastitog imetka i osobne sigurnosti od pljačkaša svih vrsta. Trgovci iz Kólna osnovali su 1157. u Londonu prvu povjesno potvrđenu hanzu. Interesi njemačkih trgovaca i potreba za zajedničkom obranom od gusara i grabežljivih feudalaca vrlo su brzo stvorili udruženje sjevernjemačkih gradova u tzv. Savez hanzeatskih gradova na jugu Baltika i Sjevernom moru. Postupno je taj čisto obrambeni trgovачki savez preastao u respektabilan politički savez

Danci pod vodstvom Knuta VI. (na slici lijevo) su u pomorskoj bitki kod Greifswalda 1184. godine potukli pomeransku flotu. Do sukoba je došlo jer je Knut odbio zahtjev njemačkog cara Fridrika I. Barbarosse da mu se podredi kao vazal

Marinko OGOREC

A SREDNJEVJEKOVNA Vojna

(do sredine XIV. stoljeća), obuhvativši gotovo sve veće njemačke gradove od Finskog zaljeva do ušća Rajne. Savez je izgradio svoju vojsku i ratnu mornaricu te postao ozbiljan vojni čimbenik na prostoru sjeverne Europe.

TRGOVAČKI MONOPOL

Hanzeatski je savez od samog početka ugrožavao snažna Danska i njegina želja za dominacijom na sjeveru Europe. Logičan je epilog tog nadmetanja bilo izbijanje rata 1367. u kojem su gradovi Hanze porazili Dansku pod vodstvom kralja Valdemara IV. Osvojili su Kopenhagen i danske posjede na obalama današnje Švedske. Hanzeatski je savez Mirom u Stralsundu 1370. utjecao na okupljanje zemalja Sjevernog mora i Baltika u jedinstveno gospodarsko područje. Postao je nezaobilazan politički čimbenik koji je u prvoj polovici XVI. stoljeća mogao u velikoj mjeri utjecati čak i na izbor vladara u Danskoj, Norveškoj i Švedskoj.

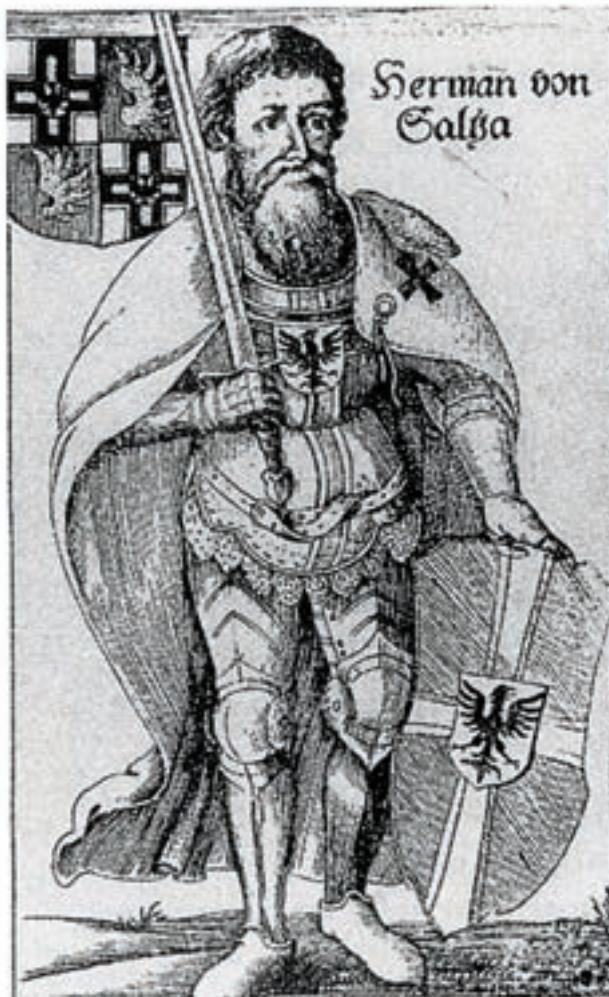
UTJECAJ TEUTONSKIH VITEZOVA

Velik je doprinos takvoj političkoj moći hanzeatskih gradova dao i Teutonski viteški red doseljenjem na prostor sjeverne Prusije i južne obale Baltika. Osnovan je u Acri u Palestini krajem XII. stoljeća radi nadzora te strateški važne luke. Nakon što su kršćanske snage poražene na Bliskom istoku, Red se 1211. premjestio u Transilvaniju kako bi pomogao u obrani Ugarske od Kumana. Na osnovi Zlatne bule iz Riminija, veliki vođa Teutonskog reda Hermann von Salza, u savezništvu s vojvodom Konradom I. Masovijskim, poduzeo je u prvoj polovici XIII. stoljeća niz ratnih pohoda u pribaltičkom području. U povijesti su poznati pod zajedničkim nazivom Pruski križarski pohod. Tom su prilikom teutonski vitezovi osvojili iznimno velike feudalne posjede na prostoru sjeverne Prusije i pribaltičkom teritoriju današnje Estonije i Latvije. Iako nisu imali trgovačkih ambicija, teutonski su se vitezovi udružili s Hanzeatskim savezom što je i omogućilo njihov uspešan sukob s Danskom, imajući u vidu vojnu moć i ratničku tradiciju Teutonskog reda. Jačanje Hanzeatskog saveza te dugo-

trajan rat između Danske i Švedske sredinom XIII. stoljeća slabe pomorsku moć Danske, a na unutarnjopolitičkom planu razdiru je borbe kralja i feudalaca za dominacijom. Valdemar IV. zbog toga je vrlo teško smirio i stabilizirao zemlju. Njegova kćer Margrete učinila je novi iskorak ujedinivši zemlje Skandinavije (Dansku, Norvešku i Švedsku) u jednu državu – Kalmarsku uniju, nazvanu po skupštini u gradu Kalmaru na kojoj je osnovana u lipnju 1397. Zapravo, Kalmarska je unija bila serija personalnih unija između 1397. i 1523. kojom su Norveška, Danska i Švedska ujedinjene pod jednim monarhom. Pritom se svaka od navedenih zemalja odrekla svoje suverenosti, ali ne i neovisnosti. ■

NOVI NAČINI RATOVANJA

Teutonski su vitezovi snažno utjecali na vojnu vještinsku i taktiku skandinavskih naroda, u prvom redu Danaca, prenijevši im svoj način ratovanja i elemente vojne opreme i naoružanja. Razvoj oklopa utjecao je na promjenu naoružanja i taktiku ratovanja. Vikiški oblici vođenja ratnih pohoda postaju pritom neučinkovitim, zajedno s relativno lakom vikiškom zaštitom. Jednako tako postaju neučinkoviti i mali, žilavi vikiški konji te se javlja potreba za uzgojem teškog ratnog konja koji bi mogao nositi konjanika u punom oklopu, a konjanštvo postaje dominantan i najvažniji rod vojske. Drugim riječima, tradicionalni je vikiški način ratovanja potisnut utjecajima s prostora zapadne i središnje Europe i zbog toga se normanski vitezovi i njihova ratna taktika prestaju razlikovati od ostalih europskih vitezova i taktika. Osnovno oružje konjanika postaje dugo, teško kopljje s čeličnim vrhom koje se koristilo kao ubodno oružje koristeći se pritom silinom punog konjanskog trka. Kopljje bi se radi stabilnosti zakvačilo na stražnjem kraju na posebne držače na oklop i naslanjalo na za to pripremljena mjesta na teškim, velikim štitovima. Za blisku su borbu konjanici – vitezovi do kraja XII. stoljeća bili opremljeni dugim dvosjeklim mačevima. Koristile su se i bojne sjekire s jednom ili dvjema oštricama te trostrani ili četverostrani bodeži kojima su ubijani oklopniči nakon pada s konja jer su spomenuti bodeži mogli prodrijeti kroz spojeve na oklop. Razvojem oklopa, mačevi i u nešto manjoj mjeri sjekire postaju nedovoljno učinkovita oružja pa konjanici – vitezovi od XII. stoljeća počinju koristiti buzdovane i bojne mlatove, do tad isključivo oružja pješaštva na dugoj motki. Taktika konjanštva kroz gotovo cijeli srednji vijek, uključujući i prostor Skandinavije, bila je jednaka – udar moćnim kopljjem na završetku punog konjanskog trka, a zatim prihvatanje bliske borbe kratkim oružjem.

Veliki vođa Teutonskog reda
Hermann von Salza

DOMOVINSKI RAT

dr. sc. Ante NAZOR, ravnatelj Centra

Zapovjedništvo JNA objašnjavalo je podređenim postrojbama putem izvješća njezinu ulogu u događajima u Pakracu 2. ožujka 1991. godine. Tako je „Operativni centar Komande 5. vojne oblasti“ podređenim postrojbama 4. ožujka 1991. dostavio brzojav u kojem se, uz događaje u Pakracu, govori i o „antiarmijskoj kampanji“ te o pokušaju „rušenja“ Jugoslavije. Prvi je dio tog brzovjaza objavljen u prošlom broju „Hrvatskog vojnika“, a ovdje je njegov nastavak, u kojem se jednako kao i u prvom dijelu događaji u Pakracu opisuju u skladu s ciljevima promidžbene djelatnosti JNA:

Još jednom ukazujemo da treba imati potpuni uvid u stanje vlastite jedinice, komande i ustanove i odmah pojedinačno razmotriti i rasčistiti svaki

za Jugoslaviju. U pogledu prava i dužnosti vojnika ne dozvoliti bilo kakvo razlikovanje, bez obzira na nacionalnost, stranačku ili versku pripadnost. Ne dozvoliti da se na bilo koji način unose podele i povredjuje dostojanstvo mlađih ljudi. Sadašnja situacija objektivno pogoduje raznim podvajanjima ljudi pa i pokušajima pojedinaca i grupa da se organizuju i za različite oblike destruktivnog i ilegalnog delovanja. Ti pokušaji se moraju onemogućiti. Vojnicima sugerisati da u svim kontaktima sa roditeljima i poznanicima doprinose smanjenju razumljive zabrinutosti za bezbednost vojnika koji služe vojni rok u pojedinim područjima zemlje. Sa sadržajem Informacije upoznati sve starešine, a na pogodan način koristiti ih u radu sa vojnicima

nacionalnosti iz sastava stanice milicije Pakrac. Ceneći svu složenost i opasnost ovih dogadjaja, kao što je poznato, intervenisalo je Predsedništvo SFRJ, čijom odlukom – Naredbom od 2./3. marta 1991. godine i opetovanom od 05. marta 1991. godine mora se stanje u Pakracu uspostaviti kao što je bilo prije izbijanja ovih dogadjaja. Međutim, razvoj dogadjaja ukazuje da se odluka Predsedništva SFRJ želi i ovog puta izmanipulirati, i sve ukazuje na daljnje usložavanje situacije, pa i njeno širenje na ostale krajeve u Hrvatskoj s mešovitim nacionalnim sastavom stanovništva.

Sa istinom se i vulgarno manipulira, čak i od strane pojedinih najviših organa vlasti R. Hrvatske. Pored ostalog i time, kako su visoki oficiri JNA umešani u

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE I MEMOARSKO GRADIVO VEZANO UZ DOMOVINSKI RAT

POKUŠAJ UVODENJA STANJA U HRVATSKU

IZVJEŠĆA JNA O ORUŽANOM SUKOBU U PAKRACU 2. OŽUJKA 1991. (II. DIO)

eventualni slučaj kolebljivosti, uz preduzimanje potrebnih mera. I ovom prilikom podsećamo na jasne i više puta javno izložene stavove JNA da Armija nikada nije bila nit će biti usmerena protiv bilo kog našeg naroda ili narodnosti, da ona nikome ne preti, niti je uperena protiv zvaničnih organa vlasti u bilo kojoj republici, kako joj se to često pokušava podmetnuti. JNA je uvek bila i ostaje jedinstvena oružana sila svih naroda naše zemlje i zajedno sa narodom štiti nezavisnost, suverenitet i teritorijalnu celokupnost Jugoslavije kao države. Ona ne može i ne sme dozvoliti gradjanski rat, a na svaku eventualnu spoljnu vojnu intervenciju uzvratice najodlučnijom oružanom borbom. To je njena ustavna obaveza i ona će je dosledno i odlučno izvršiti. Svaki pripadnik Armije dao je i svečanu obvezu (ako možete provjerite: hrvatski je obveza, a srpski obaveza; tekst je inače pisan srpski, a veće je i zabilježen oblik obaveza) koja mu nalaže da postupi u skladu sa Ustavom SFRJ i saveznim zakonima o odbrani zemlje. Svaki drugačiji postupak značio bi izdaju i najteže krivično delo. Dobro organizovan rad, održavanje čvrstine, discipline, razvijanje pravilnih medjuljudskih odnosa i profesionalan odnos prema zadacima osnovne su pretpostavke za visok stepen borbene gotovosti i efikasnost u izvršavanju svih zadataka. Sva naprezanja ljudi treba usmeriti u tom pravcu. Ohrabrujuće deluje značajan porast društvenih snaga koje se poslednjih dana, bez obzira na ucene, pritiske i zabrane, na javnoj sceni, bore

i gradjanskim licima na službi u JNA. (Izvornik, strojopis, latinica; HR-HMCDR, 2., kut. 6037) Nakon toga je o događajima u Pakracu „Komanda 5. vojne oblasti“ 6. ožujka 1991. podređenim postrojbama poslala novu „Informaciju“, u kojoj netočno navodi uzrok srpske pobune, nastojeći je opravdati sadržajem novog ustava Republike Hrvatske (novi ustav Republike Hrvatske, naravno, nije bio povod događajima u Pakracu jer su protuustavno djelovanje i terorističke akcije pobunjeni Srbi provodili već od lipnja 1990. dakle znatno prije nego što ga je u prosincu 1990. godine Sabor Republike Hrvatske proglašio). „Informaciju“ je potpisao „komandant“ general-pukovnik Konrad Kolšek: Informacijom PU SSNO pov. br. 170-1 od 04. 03. 1991. godine, upoznati ste sa tokom, pa i posledicama događanja u Pakracu, kao i svom složenošću političkih i međunarodnih odnosa u R. Hrvatskoj i Jugoslaviji.

Kao što je poznato, uzrok događaja u Pakracu, kao i mnogih drugih do sada, ali i moguće novih u R. Hrvatskoj jeste u osnovi novog Ustava R. Hrvatske, kojim se srpski narod u Hrvatskoj lišava suvereniteta, kao i niz poteza novih vlasti, kojim je izazvana opšta nesigurnost građana srpske nacionalnosti. Dok je sam povod angažovanja snaga MUP-a Hrvatske bila odluka Skupštine SO Pakrac, o pripajanju ove općine tzv. Kninskoj krajini, te pozivanju rezervnog sastava milicije srpske nacionalnosti i razoružavanje 16 milicionara – redarstvenika hrvatske

pakračku pobunu. Radi se o čistoj laži i insinuaciji. Angažovani sastav 5. vojne oblasti u Pakracu je po odluci Predsedništva SFRJ, i biti će tu dok se stanje ne smiri, i jednak je tako biti angažovani sastavi 5. VO u svim ostalim slučajevima kada to situacija bude nametala. Krvoproljeće i gradjanski rat JNA neće dozvoliti.

Angažovani sastav 5. VO (vojnici, GL na sl. u JNA i starešine) iskazao je, i iskazuje visoki moral, disciplinovanost, hrabrost, odlučnost, visoku profesionalnost i izuzetnu izdržljivost u obavljanju svih postavljenih zadataka, za što im i ovom prilikom odajem puno priznanje. Primerno izvršavanje ovog izuzetno složenog zadatka, treba da služi za primer celokupnom sastavu 5. VO.

O izuzetno visokoj svesti u izvršavanju navedenog zadatka, te primernim i drugarskim međusobnim odnosima, na najbolji način govor i slučaj koji se desio 2. marta 1991. godine. Tog dana je iz policijskog borbenog vozila MUP-a, iz spregnutog mitraljeza, otvorena vatra na desetara i vojnika, koji su se nalazili ispred prijavnice pakračke bolnice na obezbedjenju. Desetar Božanic Saša, rodom iz Surčina, srpske nacionalnosti, munjevitno je reagovao zauzevši zaklon povukavši za noge vojnika Kajba Roberta, rodom iz Klanjca – Hrvatsko Zagorje, hrvatske nacionalnosti, spasivši tako život vojniku Robertu, život svom drugu. Ovaj primjer rječito potvrđuje kakvi se odnosi grade u JNA, i kako među našim vojnicima, našem sastavu, nema podvajanja

IZ ZBIRKI VOJNOG MUZEJA

po nacionalnoj i bilo kojim drugim osnovama. Taj, kao i svi ostali znani i neznani pozitivni primeri, trebaju svima i uvek biti uzor u vaspitanju i izgradnji pravilnih odnosa u našim komandama, jedinicama i ustanovama.

Politiko-bezbedosna situacija u zoni odgovornosti 5. VO vezana za ovaj slučaj i uopšte, ne dozvoljava nikakvo opuštanje, otud se posebno naglašava odgovornost komandi, jedinica i ustanova da dosledno istraju na primernom, disciplinovanom i profesionalnom obavljanju svih zadataka, i u duhu do sada izdathih naredjenja i usmerenja. Sa svim negativnim pojavama treba se odlučno i bez odlaganja razračunavati.

Sa Informacijom upoznati celokupni stav jedinice – ustanove. (Izvornik, strojopis, latinica;

liturgiju od 11 – 12,30 č. u crkvi Pakrac. Ceni se da bi toj crkvenoj svečanosti prisustvovalo 6-7.000 ljudi.

Povodom toga MUP Hrvatske najavljuje da će poslati pojačanje st. milicije u Pakracu radi sprečavanja eventualnih nereda, što kod ljudi već izaziva otpor i određeni strah.

Predsednik opštine Božić kontaktirao je sa inspektorom saveznog SUP-a Jovom Vučkovićem i upoznao ga o situaciji oko sutrašnjeg programa koji planira patrijarh Pavle. Sa molbom da se ministru Boljkovcu skrene pažnja da se u Pakrac ne šalju specijalci, jer ako oni dodu, ne žele snositi posledice koje bi eventualno mogle nastati. Predsednik opštine smatra da bi se sutra u vreme održavnja svečanosti u crkvi trebala naći u blizini crkve i naša jedna jedinica.

ZVANREDNOG

Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Središnji vojni arhiv, Komanda 5. vojne oblasti)

O stanju u Pakracu nakon oružanog sukoba govorи izvješće „Izdvojenog komandnog mesta“ 32. korpusa JNA upućeno 9. ožujka 1991. iz Lipika „Operativnom centru“ 5. vojne oblasti. Izvješće, u kojem su i podaci o odnosu vodstva „lokalnih“ Srba prema hrvatskoj vlasti, potpisao je pukovnik Aleksandar Lazić.

Ukontaktima sa predsednikom SO Pakrac i zastupnikom u Saboru RH, došli smo do sledećih saznanja i podataka o stanju na teritoriji i Pakracu:

- danas (09.03.) u 14,00 č. najavljen je dolazak Slavka Degoricije i Milana Ramljaka na razgovor sa organima vlasti opštine, a zahtevali su da na tom razgovoru bude prisutan i Veljko Džakula, predsednik odbora SDS-a.

- novih podataka o vraćanju naoružanja nema, vraćene su još 2. AP što bi dosada bilo ukupno vraćeno 65.

- inspektor st. milicije u Pakracu Veljko Miletić, koji je bio u zatvoru u Bjelovaru pušten je juče na slobodu, ali je protiv njega podignuta optužnica od Okružnog suda Bjelovar kao, i protiv Vezmar Jove, Pavića Branka, Simatović Mirka i Orozović Steve, optužnica je objavljena u današnjem Vjesniku. Navedena lica su u bekstvu, za njih se nezna gde su, osim Miletić Veljka koji se nalazi u Pakracu.

- sutra u nedelju 10.03. u Pakrac dolazi patrijarh SPC Pavle sa grupom visokih dostojanstvenika sinoda SPC-e i održaće

- po ovom pitanju molio bih da date stav, lično smatram da to ne bi bilo dobro, već da se zahteva od MUP-a da oni za to snose punu odgovornost da se sve to odvija u najvećem redu.

- noć 8/9.03. na teritoriji i samom Pakracu protekao je mirno i bez incidenta. Patrolna i osmatračka služba stalno su zadejstvovane, a u toku noći ekipno smo obišli patrole na izvršavanju zadataka i ukazali na određene propuste. U celini kontrolišemo situaciju i prilaze gradu. Planovi obuke su u funkciji ospozobljavanja jedinica za izvršenje namenskog zadatka.

Ponašanje, zalaganje i moral su u celini dobri i nemamo problema za sada.

Planom kontrole obezbedili smo da obilazimo i kontrolišemo jedinice u prepodnevnom i popodnevnom vremenu i tokom noći. Radimo na održavanju mobilnosti ljudi, održavanju ispravnosti b/s i pune b/g, jer pomalo dolazi do opuštanja ljudi. Čenimo da dolazi do smirivanja situacije mada još uvek ima ekstrema i sa jedne i sa druge strane.

Osnovni problemi nastaju što nema dogovora oko isticanja zastava, a veći problem može nastati i ako dodje do hapšenja ljudi protiv kojih su podignute optužnice. Predsednik opštine ceni da se situacija po selima smiriće i oni svakodnevno provode aktivnosti na tom planu kroz razgovore i smirivanje strasti. (Izvornik, strojopis, latinica; Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Središnji vojni arhiv, Komanda 5. vojne oblasti)

PROTUTENKOVSKI TOP BREDA 47/32 M39

Top Breda 47/32 proizvodila je talijanska tvrtka Società Italiana Ernesto Breda (kraće: Breda) pod izvornim nazivom Cannone da 47/32 M35. "Predak" mu je sličan top austrijske tvrtke Böhler čiju su licenciju otkupili Talijani. U operativnu je uporabu talijanske vojske ušao 1935., a povučen je 1948. godine.

Top na fotografiji proizведен je 1942. u tvornici u Bresciji i nosi oznaku 049008. Riječ je o modelu M39, poboljšanom u odnosu na prethodnika (ponajprije u kvaliteti cijevi i ovjesa). Bio je godinama uskladišten u riječkoj vojarni Trsat. Top je nedugo prije prepушtanja Trsata civilnim strukturama stavljen u fundus Vojnog muzeja MORH-a.

pripremio
Domagoj VLAHOVIĆ

Foto: D. VLAHOVIĆ

TT PODACI

Kalibr: 47mm

Ukupna duljina: 3,13 m

Duljina cijevi: 1,68 m

Masa: 283 kg (operativna) – 316 kg (putna)

Pomicanje cijevi: od 15 do 56 stupnjeva (po visini) do 62 stupnja (po smjeru)

Brzina projektila: do 250 m/s (eksplozivne granate) do 630 m/s (protouklopne granate)

Maksimalni dolet: 4300 m (eksplozivne granate) 6500 m (protouklopne granate)

Posada: pet vojnika

Poštanska marka
Mongolije iz 2011.
s prikazom ratnog
broda Kublaj-kana

FILATELIA

POŠTANSKE MARKE - PODSJETNICI NA RATNA ZBIVANJA

POZNATO JE DA DOBRO ORGANIZIRAN PRIJENOS VIJESTI RATOVANJE ČINI USPJEŠNIJIM. IZVJEŠĆA MARKA POLA IZ 1298. GODINE S NJEGOVIH PUTOVANJA DALEKIM ISTOKOM GOVORE O VRLO RAZVIJENOJ GLASNIČKOJ SLUŽBI MONGOLSKOG VLADARA KUBLAJ-KANA. MONGOLSKI SU GLASNICI ZANIMLJIVI I HRVATIMA S OBZIROM NA TO DA SU BILI U SLUŽBI SVOJIH VLADARA ČIJA SU SE RATNA PUSTOŠENJA SREDINOM XIII. STOLJEĆA OSJETILA I NA HRVATSKOM PODRUČJU

Ivo Aščić

MONGOLSKI GLASNICI

Izvješća Marka Pola iz 1298. godine s njegovih putovanja Dalekim istokom govore o vrlo razvijenoj glasničkoj službi Kublaj-kana (oko 1215. – 1294.), mongolskog vladara koji je gospodario velikim područjem Azije i istočne Europe. Na početku je glasnička služba pod nazivom jam služila samo za vojne i državne potrebe, a poslijе se njime počelo služiti i civilno stanovništvo. Naime, poznato je da dobro organiziran prijenos vijesti ratovanje čini uspješnijim. Osim što je jam bio izvanredna poštanska služba, njegova raširenost pretvorila ga je u vrhunsku špijunsку službu koja je raspolagala brojnim podacima. Mnogi smatraju da je poštanska služba uz vojsku bila najbolje organizirana institucija unutar Carstva. Želja za plijenom i mogućnost lako napredovanja u vojski bili su glavni motivi bespoštedne borbe mongolskih ratnika.

Vojска nije dobivala redovitu plaću nego naknadu temeljenu na ratnom plijenu. U raspodjeli plijena vojnici su imali jednaka prava kao i generali. Iznimku su činile žene koje su se isticale svojom ljepotom. One su prvo morale pripasti kanu koji je zatim odlučivao o njihovoј subbini. Pljačka i podje-

la plijena nije smjela početi prije kanova ili generalova odobrenja. Mongolski su glasnici zanimljivi i Hrvatima s obzirom na to da su bili u službi svojih vladara čija su se ratna pustošenja sredinom XIII. stoljeća osjetila i na hrvatskom području. Čak su i hrvatski trgovci, stric i otac Marka Pola, papi nosili pismo mongolskog vladara u kojem ga moli da mu se pošalju učeni ljudi koji bi poučavali u njegovu carstvu i približili tako Mongolima način života na Zapadu. Jedan je od njih bio upravo Marko Polo koji je velikom inteligencijom i sposobnošću učenja ubrzo zadobio naklonost Kublaj-kana. Nakon dvije godine Kublaj-kan ga uzima za savjetnika, a nedugo zatim postaje upravitelj pojedinih velikih provincija i kanov diplomat.

Marko Polo u svojem putopisu među ostalim navodi: "Veliki vladar dobiva pomoću pješaka-glasnika za jedan dan i jednu noć, vijest iz daljine od barem 10 dana. Ako

Poštanska marka Republike Hrvatske iz 1995. s likom Marka Pola

glasnik na konju mora odmah poći velikom kanu i odnijeti mu vijest o nekom pobunjrenom gradu ili velmoži ili o kakvoj drugoj važnoj stvari, on za jedan dan i projave od 200 do 250 milja."

U rujnu 1993. godine Hrvatska je pošta tiskala prigodnu poštansku marku "Pobuna hrvatskih vojnika u Villefranche-de-Rouergue 1943." Motiv na marki, tiskanoj u arcima od 20 komada, prikazuje kompoziciju hrvatske i francuske trobojnica i siluete strijeljanih hrvatskih vojnika. Razlog izdavanja marke bilo je obilježavanje pedesete obljetnice pobune hrvatskih vojnika smještenih u francuskom mjestu Villefranche-de-Rouergue sjeverno od Toulousea. Spomenuto su pobunu podignuli vojnici unovačeni u njemačke postrojbe. Naime, nakon okupljanja postrojbi i njihove kraće izobrazbe u Njemačkoj, 13. pionirski bataljun, na iznenadnje hrvatskih vojnika, umjesto na bojišta u domovini upućen je u francusko mjesto Villefranche-de-Rouergue na daljnju izobrazbu.

Zbog okrutnog odnosa pripadnika SS-a prema domaćem stanovništvu te prema hrvatskim vojnicima koji su činili većinu u bataljunu, u noći sa 16. na 17. rujna 1943. pobunjenici uhićuju njemačke časnike, bez otpora osvajaju garnizon i uspostavljaju nadzor nad

cijelim mjestom. U borbama koje su trajale više od 20 sati pobuna je ugušena u krvi. Više od 150 hrvatskih vojnika ubijeno je u mjestu, a tek ih je manji broj uz pomoć domaćeg stanovništva uspio pobjeći. Preostala vojnici uhićeni i s cijelom divizijom upućeni natrag u Njemačku. Na tom su putu mnogi pobijeni, a ostali su završili u koncentracijskim logorima. Ulica u mjestu Villefranche-de-Rouergue koja vodi do posljednjeg počivališta hrvatskih vojnika nazvana je Avenue des Croates. Popularnost je tadašnjoj marki priskrbila i likovnost primjerena minijaturnom mediju poštanske marke. Filatelija ih smatra legitimnim svjedočanstvom vremena, okolnosti i karaktera vlasti pod kojima su nastale. ■

Poštanska marka Republike Hrvatske iz 1993. "Pobuna hrvatskih vojnika u Villefranche-de-Rouergue 17.-18. XII. 1943."

Foto: Branimir ŠENK, 2008.

Zastava je izrađena 1993. godine, a znak postoji već od 1992., kad se koristio i na bijelim zastavicama

HRVATSKI VOJNIK

broj 403 / 31. kolovoza 2012.

47

VEKSIOLOGIJA

MNOGI PORTOLANI KOJI PRIKAZUJU SREDOZEMLJE PRIKAZUJU I ZASTAVE
VAŽNIH LUKA NA ISTOČNOM JADRANU ODNOSNO ZASTAVE HRVATSKIH GRADOVA

ZASTAVE HRVATSKIH KRAJEVA U STARIM IZVORIMA

Željko HEIMER

Zastave su od najstarijih vremena fascinirale pojedince. Među najstarije sustavne prikaze zastava zemalja svijeta (odnosno zastava njihovih vladara) ubraja se knjiga nepoznatog španjolskog fratra El Libro del Conocimiento (puni naslov preveden na hrvatski glasi "Knjiga znanja svih kraljevstava, zemalja i posjeda širom svijeta, i zastava i grbova svih zemalja i posjeda kao i kraljeva i gospodara koji njima vladaju") iz XII. stoljeća koja prikazuje (ponekad, čini se, i izmišljene) zastave koje je fratar navodno video na svojem putovanju cijelim tada poznatim svijetom. Fratar opisuje svoje fantastično putovanje od atlantskih otoka na zapadu Europe, kroz Europu, Aziju, Afriku i Arktik, opisujući zemlje kojima prolazi, navodeći njihove kraljeve i gospodare te njihove heraldičke oznake i zastave. Danas se smatra da je zapravo nastala oko 1385. Sačuvana su tri prijepisa. Fratar u opisu puta zapadno od Venecije navodi da je stigao u "Esclavoniju" čiju zastavu opisuje kao okomito podijeljenu na crveno i žuto sa žutom zviježdom u crvenom polju (što je stari grb Frankopana), a onda prelazi preko planina u "Boxniju" gdje bilježi da se koristi ista zastava. Nazad uz obalu spominje Zadar, Šibenik i "Narent" (Metković) čiju zastavu opisuje kao plavo-bijelu podijeljenu na četiri dijela.

Tijekom srednjeg vijeka zastave se redovito pojavljuju na tzv. portolanim – pomorskim kartama koje prikazuju obalne zemlje te gradove odnosno luke ukrašene svojim zastavama. Mnogi portolani koji prikazuju Sredozemlje prikazuju naravno i zastave važnih luka na istočnom Jadranu odnosno zastave hrvatskih gradova.

Zastave koje su zabilježene u takvim starim izvorima, a vezane su uz naše krajeve, u stranim se djelima javljaju sve do XVIII. stoljeća, a ponegdje i nakon tog vremena.

73. BOJNA VOJNE POLICIJE

Zastava 73. bojne Vojne policije Split jednobojna je plava zastava sa znakom postrojbe u sredini. Znak je žuto obrubljen svjetloplavi polukružni štit gore proširen i zaobljen; s tri je gornje strane obrubljen žutim tropletom. U sredini je žuto sidro na kojem je ispisano crnim u vrhu 73. i okomito BOJNA, ispred sidra crno-bijeli dupin pliva na (heraldič-

Detalj portolana Sredozemlja Jorgea de Aguiara, 1492. (Beinecke Rare Book and Manuscript Library, University of Yale, New Haven, SAD). Inačica hrvatskog grba u obliku zastave kojom je označena šibenska luka vremenski odgovara najstarijim prikazima hrvatskog šahiranog grba

koj) lijevo, uzdignutog repa iz kojeg se nastavlja trobojna vrpca prema gornjem desnom uglu s okomito postavljenim grbom Republike Hrvatske. S lijeve strane sidra ukršteni su žuti mač i maslinova grančica. Iznad znaka u luku je žuti natpis VOJNA POLICIJA, ispod znaka žutim HRM.

Sidro je tradicionalni znak ratne mornarice, a kao simbol postrojbe izabran je dupin, prema kojem su i pripadnici postrojbe dobili nadimak Dupini. Ukrštena maslinova grančica i mač znak je Ministarstva obrane Republike Hrvatske koji je koristila i Vojna policija.

Zastavni je rukav dobiven posuvravanjem zastavnog polja, a s vanjskih strana zastava je opšivena zlatnim pozamantenskim resama dugim oko 2 cm.

Zastava je izrađena 1993. godine, a znak postoji već od 1992., kad se koristio i na bijelim zastavicama. Veličina zastave iznosi 100×205 cm, a danas se nalazi u zbirci zastava Glavnog stožera OSRH-a. ■

Zastave Slavonije i Narenta iz knjige El Libro del Conocimiento (prema izdanju C. Markhama, 1912.)

Dodata informacije o zastavama postrojbi OSRH, fotografije zastava u uporabi, saznanja o nastanku i uporabi zastave, kao i ispravke te ostalo što bi moglo pomoći u izradi cjelokupne povijesti zastava naših postrojbi, molimo javite na zastavehv@gmail.com. Unaprijed zahvaljujemo.

MULTIMEDIJA

Nikonov pametni FOTOAPARAT

Iz Nikona stiže prvi uređaj koji spaja mogućnosti kompaktnog fotoaparata s mogućnostima smartphonea. Coolpix S800c je *point and shoot* fotoaparat s Android 2.3 OS-om i standarnim pristupom Google Play trgovini koja omogućava downloadanje svake potrebne aplikacije. Opremljen je bežičnom vezom za izravno dijeljenje snimljenog materijala, a ugrađeni GPS koristi se za geotagiranje fotografija. Stražnji je 3,5 inčni OLED ekran osjetljiv na dodir, a rezolucija mu je 800x480 piksela. Zum iznosi 10 x (25 do 250 mm; f/3,2 – 5,8), ugrađen je CMOS senzor rezolucije 16 megapiksela, brzina neprekidnog okidanja iznosi osam fotografija u sekundi, a moguće je snimanje videa u rezoluciji 1080 p pri 30 fps sa stereozvukom. Nikon već prima predbilježbe za tu kameru, a prodajna cijena iznosi 349 dolara.

Ultratelevizor

Još se nismo naviknuli ni na Full HD televizore, a iz LG Electronicsa najavljuju 3D UD (Ultra Definition) televizor diagonale 84 inča. Rezolucija tog televizora iznosi impresivnih 3,840x2,160 piksela zahvaljujući LG-evoj naprednoj tehnologiji Triple XD Engine. Usto je omogućen i pristup LG Smart televizijskom sustavu za preuzimanje aplikacija. Osim aplikacija, sa Smart TV-a moguće je preuzeti još i

3D videosadržaje. Uz televizor, LG planira isporučiti Magic Remote daljinski upravljač s dodatnim funkcijama, kao što su Voice Recognition, Wheel, Magic Gesture i Pointing. Dodatna funkcija Resolution Upscaler Plus omogućava detaljniji prikaz sadržaja s vanjskih izvora, primjerice tvrdog diska ili s internetskih stranica. Funkcija nadzora dubine slike (3D Depth Control) omogućava korisnicima prilagođivanje

udaljenosti između objekata na zaslonu za 3D doživljaj, a funkcija zumiranja zvuka (3D Sound Zooming) analizira objekte na zaslonu kako bi zvuk pratio njihov položaj i kretanje. Televizor UD 3D tvrtke LG dolazi s 2,2 kanalnim sustavom zvučnika koji čine dva zvučnika snage 10 W te dva woofera snage 15 W koji pojačavaju zvuk i stvaraju bogati doživljaj što savršeno nadopunjava iznimnu sliku na velikom zaslonu.

Dječji tablet

LeapPad2 tvrtke LeapFrog namijenjen je djeci u dobi između tri i devet godina. Dolazi s pet preinstaliranih aplikacija koje je moguće proširiti preuzimanjem s prilagođenog "dućana" aplikacija. Opremljen je zaslonom od pet inča, razlučivosti 480x272 piksela, procesorom radnog takta 550 MHz, a sadrži i dvije dvomega-

pikseline kamere. Ima 4 gigabajta podatkovnog prostora i napaja se sa četiri AA baterije koje jamče do devet sati nesmetanog rada. Prema tvrdnjama proizvođača, LeapPad2 izrađen je tako da može bez problema izdržati sve tipične nezgode, a svojom funkcionalnošću omogućuje djeci novi vid kreativnosti.

MOBILNE APLIKACIJE

Slooshaj! radio

Slooshaj! radio besplatna je iPhoneova aplikacija nastala suradnjom ekipa iz Globaldizajna i MacKorisnik communityja. Omogućava slušanje gotovo svih domaćih radijskih postaja na iPhoneu. Aplikacija sadrži popis na kojem je više od 160 hrvatskih radijskih postaja (u formatima MP3, WMA, OGG i AAC). Također je moguće izraditi popis favorita, prikazati pjesmu koja svira te pronaći tekst i video pjesme koja se sluša. Iznimno je korisna funkcija slušanje u pozadini. Jednostavno rečeno, uključi se omiljena radijska postaja i nastan-

vi rad u nekoj drugoj aplikaciji na iPhoneu. Aplikacija podržava sleep i wake up funkcije za namještanje prestanka sviranja (1 do 60 minuta, s fade outom zvuka u zadnjoj minuti) ili buđenje s određivanjem proizvoljnog datuma u budućnosti. Tu je i fail-safe budilica ako stream odnosno internet ne radi. Sve to naravno troši bandwidth pa je nužan oprez. U tome može pomoći ugrađena mogućnost praćenja potrošnje putem 3G/EDGE protokola i onesposobljavanje streama preko njih ako je iskorišten paket podataka.

Pripremio Mladen PALIĆ

POJAČANA XPERIA

Sony je na svojim internetskim stranicama predstavio smartphone Xperia SL. Najveća i jedina razlika u odnosu na prethodnika, Xperiu S, u "nabrijanom" je procesoru koji sad radi na 1,7 GHz dvojezgrenom Snapdragonu, ima 1 gigabajt RAM-a i Adreno 220 grafiku, a standarno će se isporučivati sa sustavom Android 4.0 Ice Cream Sandwich. Vlasnici tog telefona svoje će fotografije, pjesme i videozapise moći pohraniti na 32 gigabajta dostupnog prostora za pohranu podataka jer nema utora za dodatne memorijske kartice. Telefonom dominira HD ekran dijagonale 4,3 inča, a treba spomenuti i 1,3 megapikselsnu prednju kameru za videopozive te stražnju kameru rezolucije 12 megapiksela kojom se mogu snimati videozapisi u 1080 p rezoluciji. Sony Xperia SL na tržište će doći u crnoj, bijeloj, sivoj i ružičastoj inačici. Uređaj je 29. kolovoza predstavljen na IFA sajmu u Berlinu.

Periva tipkovnica

Svi smo doživjeli trenutke nepažnje kad slučajno prolijemo kavu ili vodu po tipkovnici. Logitech je stoga odlučio dizajnirati perivu tipkovnicu K310 koja će i nakon određenog vremena raditi i izgledati kao nova. Postojeće drenažne rupice na perivi omogućit će brzo sušenje. Označke na tipkama laserski su otisnute i imaju UV premaž koji sprečava izbljeđivanje slova prilikom pranja. Tipkovnica dolazi u kompletu s F-tipkama i brojčanim dijelom i uskladjena je sa sustavima Windows XP, Windows Vista i Windows 7a.

www.stalingrad-battle.ru

Krajem kolovoza ove godine (točan je datum teže odrediti) navršava se sedamdeset godina od početka Staljingradske bitke, prekretnice Drugog svjetskog rata i jedne od najvećih bitaka u povijesti. Obljetnica svakako zasluzuje da se povjesni entuzijasti više posvete odlučujućoj pobjedi Crvene armije, a možda je dobro započeti od stranice www.stalingrad-battle.ru. Riječ je o službenoj stranici Muzeja Staljingradske bitke koji se nalazi tom gradu (današnjem Volgogradu). Stranica je samo na ruskom jeziku što onima koji se njim ne služe može prouzročiti poteškoće. No, čini se solidnom, s priličnim brojem sadržaja, tako da vrijedi uključiti Googleov prevodilac. Najzanimljiviji je dio zasigurno onaj posvećen muzejskim izlošcima te kronologiji bitke koja je trajala pola godine. Za one koji žele znati i više, a služe se engleskim jezikom, zanimljiva bi mogla biti privatna stranica www.stalingrad-info.com.

D. VLAHOVIĆ

WEB-INFO

8. RUJNA 1995.

VREMENILOV

Leon RIZMAUL

HRVATSKA ČIGRA

prošla kroz Sjeverozapadni prolaz

Sjeverozapadni je prolaz opasan pomorski put između Atlantskog i Tihog oceana. Prolazi kroz arktički arhipelag. Rijetko prohodan u cijelosti, djelomice tek četiri do pet tje-dana godišnje, često je bio klopka za istraživače koji su se osmjerili ploviti njime jer su ponekad morali čekati i po nekoliko godina da se izvuku iz leda. Opasni je prolaz otkrio Britanac Robert McClure polovicom XIX. stoljeća tijekom potrage za stradalom Franklinovom ekspedicijom. Tek je 1906. prvi kroz njega brodom prošao norveški istraživač Roald Amundsen, a za to su mu trebale čak četiri godine. U dugo povijesti osvajanja Sjeverozapadnog prolaza

7. rujna 1991. - osnovana Antiteroristička jedinica Lučko (ATJ Lučko)

8. rujna 1943. - kapitulacija Italije

10. rujna 1994. - papa Ivan Pavao II. prvi put u Hrvatskoj

11. rujna 1971. - umro sovjetski političar i državnik Nikita Hruščov

11. rujna 1848. - hrvatski ban Josip Jelačić prešao Dravu

poginulo je više istraživača nego što ih je uspjelo proći s jednog kraja na drugi. No, to je uspjelo hrabroj hrvatskoj posadi: Dragutinu Ipši, Nenadu Juneku, Miri Muheku, Mladenu Šuteju i Srećku Trajbaru na jedrilici Hrvatska čigra tijekom ekspedicije Arktik – Antarktik Početkom 1994. godine Hrvatska se čigra, koja je dva puta oplovila svijet, uputila preko sjevernog Atlantika prema Greenlandu na probnu vožnju u polarnim uvjetima. Iste je godine prezimila u Kanadi, a zatim u proljeće 1995. krenula u najzahtjevniji dio velike pustolovine, u svladavanje Sjeverozapadnog prolaza što je ujedno bila najvažnija dionica u oplovljavanju

zemlje na smjeru sjever – jug. Poslije dvomjesečne mukotrpne borbe s ledom, Hrvatska je čigra 8. rujna 1995. uspješno prošla kroz Sjeverozapadni prolaz. Gotovo je četiri tisuće nautičkih milja preplovila u samo 66 dana i 12 sati, 12 dana brže od dotad najbržeg prolaska. Prema tadašnjim spoznajama, bila je 56. brod koji je prošao kroz taj prolaz, a u broj su uključeni i ledolomci koji uglavnom tamu plove. Iako joj je kanadska obalna straža davala samo 20 posto izgleda da će proći, Hrvatska čigra postala je četvrti brod s pomoćnim motorom koji je prošao Sjeverozapadni prolaz u jednoj sezoni, bez pomoći ledolomaca. ■

DUHOVNOST

fra Marko MEDO

JŠ 24,1-2A.15-17.18B; IV 6,60-69

DA BISMO BILI KRŠĆANI NIJE DOVOLJNA SAMO VANJSKA FORMA

Izraelski narod, nakon hoda kroz pustinju, dolazi na toliko iščekivani Jordan; ulazi u Obećanu zemlju i u slobodi obnavlja obvezu da će slijediti Gospodina. Josua pište sve, gotovo surovo: "Ako vam se ne sviđa služiti Gospodinu, onda danas izaberite kome ćeće služiti. Ja i moj dom služit ćemo Gospodinu." To je pitanje koje prati svačiji život.

Zašto Jošua tako govori? Zato da bismo uvijek imali na umu da vjeru treba obnavljati: naime, u životu se nalazimo pred uvijek novim činjenicama i novim situacijama koje traže neprestane odgovore vjere. Nepredvidljive su životne situacije poput preše koja donosi na svjetlo ono što se oduvijek skriva u srcu. Evo neposrednog primjera: ljeto je svakako posebna situacija za vjeru neke osobe ili zajednice. Ljeto je, dakle, vrijeme istine za vjeru. Približavajući se završetku ljeta dužni smo upitati se je li to "vrijeme" otkrilo i učvrstilo u nama uverenje koje je sposobno ustrajati ili je pak otkrilo slabost koja se odmah prilagođava prijedlozima mase, kakvi god oni bili? I to je trenutak istine: istina o nama samima pretpostavka je za svaku istinsko obraćenje.

Jošua nas pitanjem podsjeća na to da Bog želi slobodu i da je poštije sve do krajnjih granica odnosno do rizika da postanemo buntovnici i izdajnici. Giovanni Papini, u zaključku slavnog Isusova života, piše: "O, Gospodine, sve ono što su

ti ljudi mogli učiniti nažao, već su ti učinili. Milijuni Juda su te poljubili, nakon što su te prodali: i ne samo za 30 srebrnjaka i ne samo jednom." Ali Bog, unatoč svemu, poštuje našu slobodu jer samo sloboda daje smisao i odgovornost ljudskom životu. Jean-Paul Sartre, koji u usta jednog svojeg lika stavlja ove užasne riječi upućene Bogu, to nije razumio: "Ti! Ti me nisi trebao stvoriti slobodnim." Apsurdan je to zahtjev jer samo sloboda čini život odgovornim: Biblija nas često na to podsjeća. Jesmo li toga svjesni? Doživljavamo li godine koje prolaze kao jedinstvenu i neponovljivu odgovornost? Danas je, možda, najveći grijeh u tome što smo zaboravili tu odgovornost i život sveli na ludu avanturu: mnoge su osobe zanijekale veličinu i dostojanstvo života i ne znaju više čemu služi sloboda.

Jošutine nas riječi, na kraju, podsjećaju da čovjek ima moć kojom će napraviti idole i suprotstaviti ih pravome Bogu. Cijela je Biblija prožeta gorljivim i srditim nastojanjem protiv idola koje narod i dalje podiže. Izajia, u Božje ime, uzvikuje: "Sinove sam ti odgojio, podigao, ali' se oni od mene odvrgoše.

Vol poznaće svog vlasnika, a magarac jasle gospodareve – Izrael ne poznaće, narod moj ne razumije." (Iz 1,2-3) Čemu to žalosno jadanje? Prorok odgovara: "Gospodina ostaviše, prezreće Svecu Izraela, njemu su okrenuli

leđa." (Iz 1,4) Čovjek može odbaciti Boga i zamijeniti ga idolima. A posljedice?

Nastavlja Izajia: "Oholost ljudska skršit će se i bahatost ljudska poniziti. Gospodin će se uzvisiti, on jedini – u dan onaj, i kumiri će netragom nestati." (Iz 2,17-18). A psalmist kaže: "Gomilaju patnje svoje koji slijede bogove tuđe." (usp. Ps 16,4). Jeremija još potresnijim riječima šiba savjest Izraela te kaže: "Toliku grozotu učini djevica Izraelova... A narod moj mene zaboravi! Kâd prinose ništavnosti, posmuše na putovima svojim." (Jr 18,13-15)

I mi danas, poput Izraela, činimo "grozne stvari!" Razmislimo vrijede li i za nas proročke riječi: "Kâd prinose ništavnosti." Koliko idola, koliko krivih božanstava, koliko iluzija sreće danas kola na tržnici života. Pa ipak, Riječ Božja nas poziva da se hrabro i odlučno oslobođimo svakog "idola koji nas ne može spasiti". Isus u Evanđelju apostolima postavlja pitanje slično onome koje je Jošua postavio narodu. Naime, Isusov navještaj traži odgovor, a točan je odgovor vjera za obraćenje vlastitog života. Zbog toga se, pred Njegovim navještajem neki povlače. Ali Isus ne ublažava poruku, ne povlači svoj prijedlog. On kaže apostolima: "Da možda i vi ne kanićete otići?" (Iv 6,67) Petar postaje glasnogovornik svih, odgovorom koji bi trebao danas postati i našim: "Gospodine, kome da idemo? Ti imas riječi života vječnoga." (Iv 6,68)

Neka nam te riječi uđu u srce i postanu svakodnevne smjernice u našem životu!

"Moderan čovjek obožava rad svojih ruku, klanjavući se novim idolima. Inastavlja se zaklinjati u Božje ime: u ime onoga Boga koji mu je naredio da uništi sve idole!"

ERICH FROMM

Tiskana i audio-videoizdanja MORH-a odsad možete kupiti po pristupačnim cijenama u trgovini vojnom opremom "Hrvatski vojnik" u Zvonimirovoj ulici 5 u Zagrebu

Knjige

Pozdrav iz Chagcharana
10 godina sudjelovanja RH u međunarodnim mirovnim misijama
Suvremeno oklopništvo
Hrvatski vojnik u službi zajednice

Fotomonografije

Mirovna misija Chad
Od branitelja domovine do čuvara svjetskog mira
Vojska pobjednika – s ponosom u budućnost

DVD

Hrvatska kopnena vojska
20 godina Tigrova
Bljesak - 5 minuta za sjećanje
Krila oluje
Zanimanje vojni pas
Mirovna misija Chad
Čuvari svjetskog mira
Oluja - 5 minuta za sjećanje
15 godina operacije Maslenica
Kadetski bal
Klapa HRM "Sv. Juraj" - Najbolje od klape

CD

Klapa HRM "Sv. Juraj" - Najbolje od klape
Hrvatske koračnice
Domovini s ljubavlju

